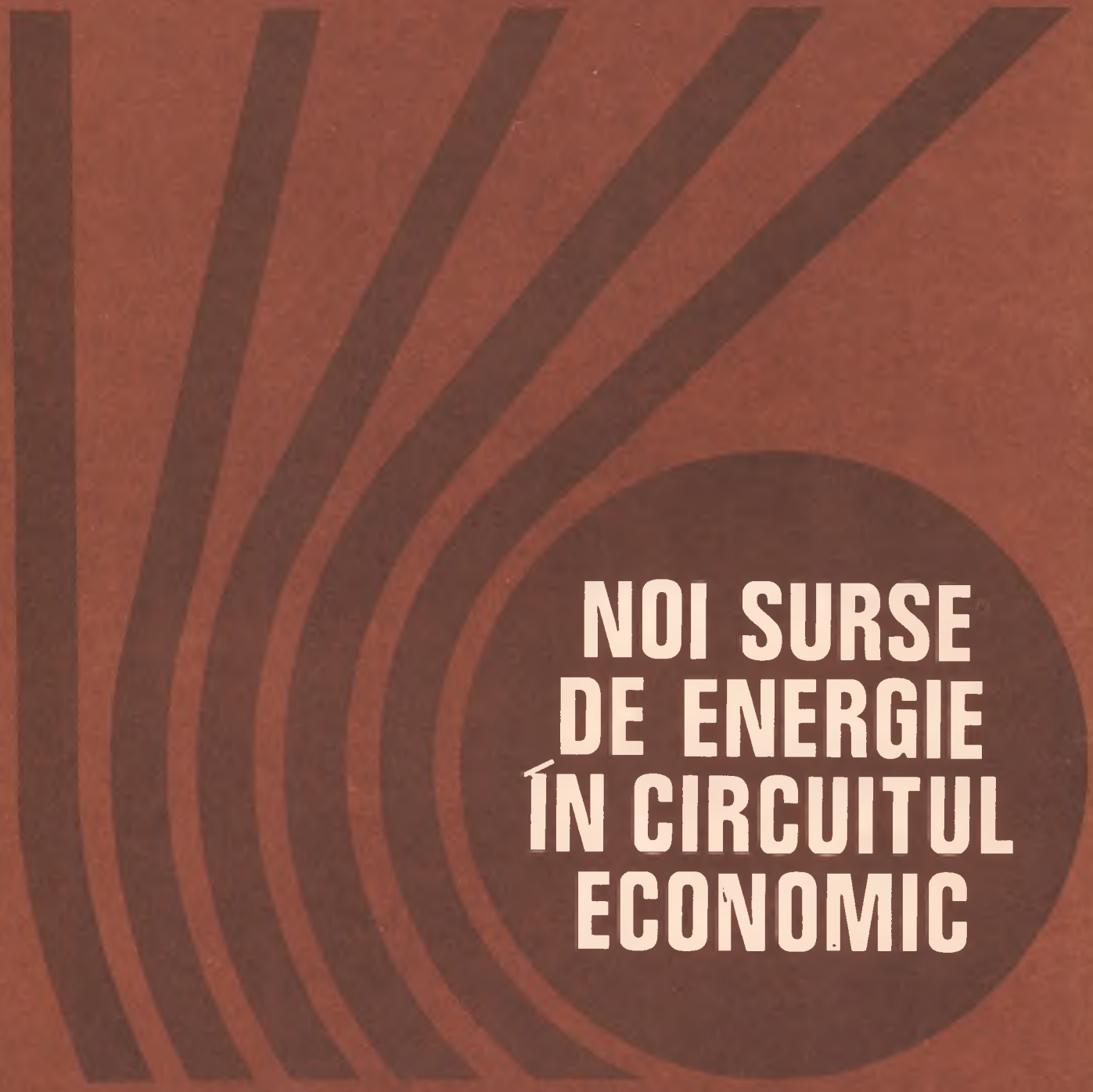

Revista ECONOMICĂ

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

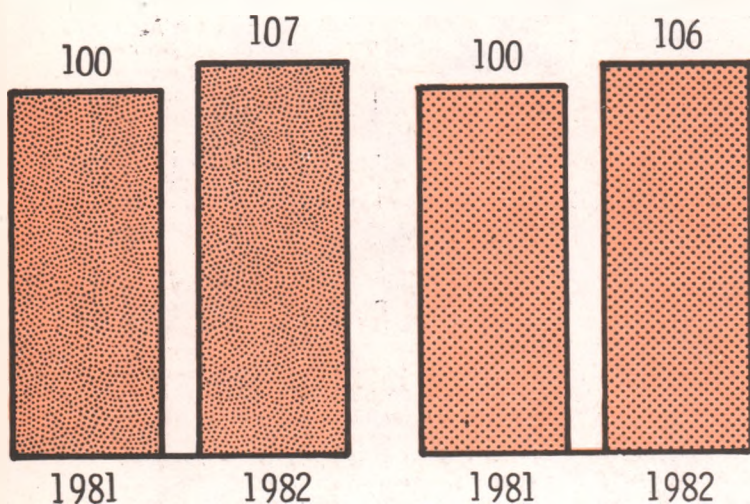
**NOI SURSE
DE ENERGIE
ÎN CIRCUITUL
ECONOMIC**

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN ANUL 1982

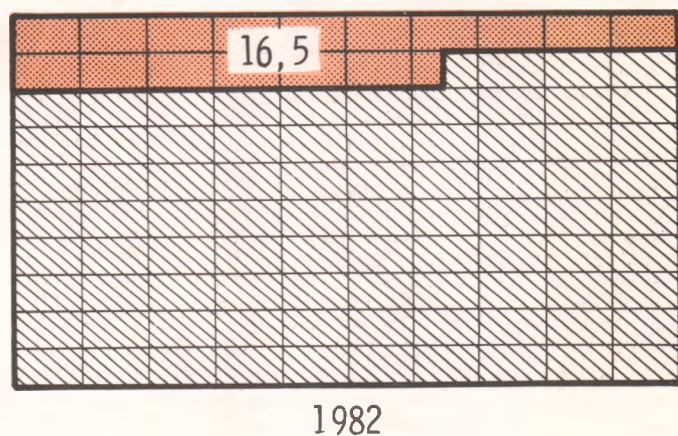
PRODUCTIVITATEA MUNCII CALCULATĂ PE BAZA VALORII PRODUCȚIEI NETE PE O PERSOANĂ
- în procente -

În industria republicană

În construcții-montaj

PONDEREA PRODUSELOR NOI ȘI MODERNIZATE INTRODUSE ÎN FABRICAȚIE ÎN ANUL 1981 ȘI A CELOR ASIMILATE ÎN 1982 ÎN TOTALUL PRODUCȚIEI MARFĂ REALIZATE ÎN RAMURILE PRELUCRĂTOARE ALE INDUSTRIEI REPUBLICANE
- în procente -

ÎN ANUL 1982, CHELTUIELILE LA 1000 LEI PRODUCȚIE SAU VENITURI BRUTE SE VOR REDUCE CU :

15,5 lei

- în industria republicană

62,9 lei

- în agricultura de stat

10,0 lei

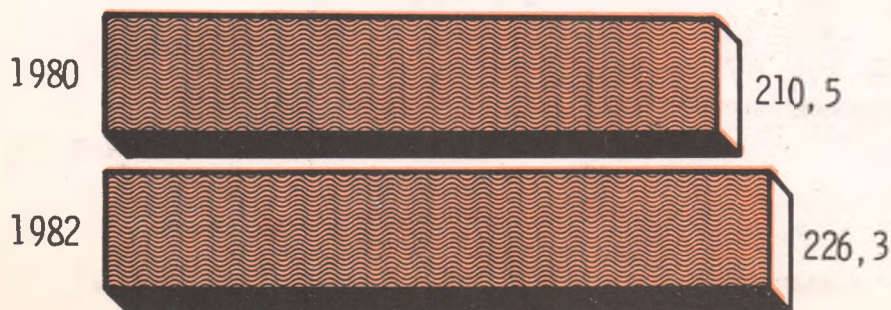
- în construcții-montaj (antrepriză)

7,2 lei

- în activitatea de transport

● Planul pe anul 1982 cuprinde **2 300** obiective principale, care vor contribui la creșterea mai rapidă a eficienței generale a producției.

VOLUMUL TOTAL AL INVESTIȚIILOR ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ
- miliarde lei -

● În cursul anului 1982 se vor pune în funcțiune 800 capacități de producție industrială și agrozootehnice importante .

Exigențe ale sporirii eficienței în activitatea de investiții

ORIENTARILE ACTUALULUI PLAN CINCINAL prevăd, printre altele, dezvoltarea puternică a industriei electronice, subramură chemată să satisfacă, într-o măsură tot mai mare, nevoile economiei naționale și să creeze disponibilități pentru export.

În acest context Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul (C.I.E.T.C.), îi revin sarcini deosebit de importante, concretizate, printre altele, în volumul însemnat de investiții noi — de peste două ori mai mare în perioada 1981-1985 față de cincinalul precedent. Pe această bază se prevede punerea în funcțiune a 105 capacități productive noi, reprezentând un spor de producție de 18,7 miliarde lei.

Investițiile respective sînt destinate, în primul rînd, realizării unor produse noi, de înaltă tehnicitate, cum sînt: componentele electronice cu grad înalt de integrare din familia MOS sau bipolare, componentele optoelectronice pentru aparate de măsură și control, tehnică de calcul, automatizări, echipamente de electrotehnică profesională cu mare fiabilitate și cu un grad înalt de integrare, bunuri de larg consum electronice cu funcții sporite și estetică industrială etc.

Programe de măsuri pentru fiecare obiectiv

ÎN ANUL RECENT ÎNCHEIAT volumul de investiții planificat a fost realizat în proporție de 104%, volumul fondurilor fixe puse în funcțiune în proporție de 120%, iar toate capacitățile de producție prevăzute au intrat în funcțiune. Realizarea în bune condiții a noilor obiective a avut la bază transpunerea fermă în viață a unui amplu program de măsuri tehnico-organizatorice, orientat în principal spre: ● elaborarea la timp de către proiectanți a **documentațiilor tehnice**, în special la obiectivele de investiții de la întreprinderile „Microelectronica” și „Romlux”—Tirgoviste; ● **corelarea mai bună a lucrărilor de construcții-montaj cu necesitățile de montare a utilajelor și cu termenele de punere în funcțiune a capacităților de producție**; ● **analiza permanentă a realizării investițiilor**, mai ales la obiectivele cu rămîineri în urmă în ceea ce privește stadiile fizice zilnice, în vederea găsirii soluțiilor pentru încadrarea în prevederile de plan.

Deși sarcinile de investiții pe primul an al actualului cincinal au fost îndeplinite și depășite, o serie de probleme își așteaptă rezolvarea. Prin natura activității, capacitățile din cadrul centralei au un grad de repetabilitate foarte redus,

procedeele tehnologice folosite sînt diferite, chiar pentru operații aparent similare: acoperirile de protecție nu coincid de la o întreprindere la alta, sistemele de montaj și testare sînt specifice chiar la produsele executate în aceeași întreprindere, în funcție de utilizator etc.

Aceasta face ca pentru fiecare nouă capacitate de producție să fie necesară elaborarea și testarea unor soluții tehnice originale, de înaltă complexitate. Or, în acest domeniu nu s-a reușit întotdeauna să se satisfacă cerințele de calitate ale lucrărilor de investiții.

În anul trecut am fost confrunțați cu o serie de probleme deosebite, nesoluționate încă, între care: realizarea instalației de climă și purificare a aerului la parametri ridicați (clasa 1000), cuptoarele de topit sticla de mare randament și puritate (pentru cinescoape, baloane de becuri electrice), instalațiile de tras țevă de sticlă cu abateri de geometrie deosebit de severe, mașinile pentru fotografură, cuptoarele de difuzie pentru componente electronice etc. Desigur, o parte din răspundere o poartă constructorul care nu întotdeauna s-a încadrat în termenele planificate, precum și întreprinderile furnizoare, care nu au livrat la timp o parte din utilajele contractate. De exemplu, la întreprinderea „Romlux” întârzierile din partea constructorilor la finalizarea stadiilor fizice au creat dificultăți în ceea ce privește intrarea la timp a capacităților de producție respective în probe tehnologice. Dar, tot atît de adevărat este faptul că în unele cazuri nici întreprinderile din cadrul centralei nu au sprijinit în suficientă măsură constructorul în finalizarea obiectivelor de investiții, în special prin punerea la dispoziția acestuia a forței de muncă necesare și intensificarea colaborării pe linia găsirii soluțiilor tehnice cele mai adecvate (cazul obiectivelor de investiții de la întreprinderile de calculatoare București și de ferite din Urziceni). De altfel, practica a demonstrat că atunci cînd s-a asigurat o colaborare bună între întreprinderile centralei și constructor, ca în cazul noii investiții de la întreprinderea „Microelectronica”, cînd fiecare detaliu de construcție a fost dezbătut în comun de către colectivele mixte de ingineri, tehnologi și proiectanți, termenele planificate au fost respectate, lucrările executate au fost de calitate, iar activitatea s-a situat la nivelul scontat de eficiență.

Trepte calitativ superioare în programarea și execuția noilor capacități

PENTRU REALIZAREA tuturor obiectivelor de investiții planificate, un

accent deosebit a fost pus încă din anul trecut pe pregătirea corespunzătoare a condițiilor necesare demarării fiecărei lucrări. În această acțiune s-a pornit de la experiența negativă din 1981, cînd datorită necorelării în unele cazuri a termenelor de livrare a utilajelor cu stadiile fizice ale lucrărilor de construcții pe parcursul execuției au apărut o serie de greutăți care puteau fi lesne înlăturate la vreme.

Pornind tocmai de la acest neajuns și avînd în vedere cerințele calitativ superioare puse în fața centralei în domeniul investițiilor s-a considerat necesară, înainte de toate, **analizarea temeinică a fiecărui titlu de plan, prin prisma oportunității și priorității în execuția diferitelor obiective și a utilizării capacităților noi pentru realizarea de produse cu desfacerea asigurată**. În acest sens s-a urmărit ca investițiile să se facă în scopul introducerii în circuitul economic a unor „acumulări” pentru asigurarea reproducției lărgite și nu în scopul îngust al utilizării cu orice preț a unor fonduri puse la dispoziție de către societate. În același timp, la fundamentarea planului de către fiecare întreprindere, în colaborare cu centrala, s-a avut în vedere propunerea unor **niveluri corelate cu posibilitățile de asigurare a mijloacelor fixe**, ținînd seama atît de termenele de punere în funcțiune a capacităților de producție, cît și de necesitatea reducerii numărului de echipamente specializate care se procurau, pînă acum, din import. Astfel, încă din 1980, de exemplu, s-a trecut la asimilarea în țară, prin forțe proprii, a unor utilaje complexe, specializate ca testoare, sortatoare, echipamente pentru detensionare etc., în vederea acoperirii integrale sau parțiale a nevoilor de astfel de capacități de producție la noile obiective puse în funcțiune.

Cu toate măsurile și acțiunile întreprinse în vederea pregătirii tuturor condițiilor necesare începerii lucrărilor de investiții din acest an, sînt încă unele probleme nesoluționate în întregime, pentru care atît întreprinderile centralei, cît și ceilalți factori implicați în procesul investițional trebuie ca, în cel mai scurt timp, să găsească căile și soluțiile de rezolvare cele mai eficiente.

1 Urgentarea avizării documentațiilor tehnico-economice pentru cele 19 obiective noi prevăzute în 1982. Cu toate

S. CRUCEANU
E. CHIRICUȚA

(Continuare în pag. 21)

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUCȚIEI - CERINȚĂ PRIORITARĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICE

— Cum se acționează în unitățile siderurgice
pentru îmbunătățirea calității metalului —

CREȘTEREA CONTINUĂ a performanțelor mașinilor, utilajelor și instalațiilor fabricate de industria românească constructoare de mașini este indisolubil legată de îmbunătățirea calitativă a materiilor prime și materialelor utilizate, îndeosebi a metalului. În acest context sporirea accentuată a produc-

ției de oțeluri slab și înalt aliate, diversificarea sortimentală ar fi de natură să permită întreprinderilor constructoare de mașini să diminueze consumurile materiale și energetice pe unitatea de produs, să reducă importurile, să poată realiza în acest an și în continuare un salt calitativ în direcția ri-

dicării performanțelor tehnico-economice ale produselor și asimilării în ritm mai rapid a noi tipuri de mașini și utilaje. Ce se întreprinde în această direcție, ce se impune încă pentru intensificarea acțiunii?

Sporirea și diversificarea producției de oțeluri aliate

UNA DIN SARCINILE prioritare, de maximă însemnătate, stabilite de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1981 o constituie asigurarea integrală a industriei românești cu necesarul de oțel din producția proprie și, în special, cu oțeluri aliate cu performanțe ridicate pentru industria constructoare de mașini și ramurile de vîrf ale acesteia. Pentru a traduce în fapt acest deziderat major, oamenii muncii din Combinatul siderurgic Hunedoara și-au concentrat eforturile spre asimilarea tehnologiilor necesare sporirii și diversificării rapide a producției de metal, creșterea nivelului calitativ al acesteia și valorificarea superioară a bazei de materii prime. La finele anului 1981, primul an al cincinalului calității și eficienței, peste 55 la sută din producția de oțel au reprezentat-o sortimentele de calitate, slab și înalt aliate, avînd la bază tehnologii proprii de elaborare și laminare. Combinatul a asigurat în anul precedent peste 35 la sută din necesarul de oțeluri aliate și înalt aliate ale țării. S-au asimilat 11 mărci noi de oțeluri aliate, cu caracteristici superioare, destinate fabricației de aeronave, autoturisme, recipienti, rulmenți grei etc.; au început lucrările de asimilare a fabricației materialelor feroase necesare industriei electronice și utilizării în mediu saturat în hidrogen sulfurat. În obținerea unor asemenea realizări o contribuție importantă au adus progresele înregistrate în sincronizarea producției pe flux — cocserie-aglomerare minereu-furnale, oțelării-laminare. Aceasta a permis derularea activității de așa natură încît s-a ajuns la utilizarea la parametri înalți a agregatelor și onorarea la termen a obligațiilor contractuale.

Un important salt calitativ a fost înregistrat și în privința perfecționării tehnologiilor de elaborare a metalului și, îndeosebi, a mărcilor de oțeluri destinate industriei de vîrf. Au fost finalizate un număr important de cercetări care au influențat pozitiv soluționarea problemelor privind elaborarea și laminarea oțelului destinat cordului metalic, elaborarea, laminarea și tratamentul termic al oțelului pentru rulmenți, fabricarea oțelului beton tip PC 60 în diametru de 8—40 mm și altele. Totodată, s-au extins metodele moderne de control al calității, cum ar fi cele cu ultrasunete și magnaflux.

Prin concepție și forțe proprii s-au executat numeroase instalații și s-au aplicat tehnologii adecvate pentru elaborarea oțelului inoxidabil cu decarburare în vid, dezoxidarea oțelurilor calmate și aliate prin imersie cu aluminiu, elaborarea și laminarea oțelului pentru rulmenți în stare necojită; s-a extins producția oțelurilor barbotate cu gaze inerte etc. Creșterea ponderii producției de laminate din oțeluri de calitate, aliate și înalt aliate, a avut drept urmare diminuarea sensibilă a importurilor și obținerea unor însemnate economii. Numai la laminatele de oțeluri, respectiv profilele grele, mijlocii și ușoare, cheltuielile de producție au fost reduse în 1981 între 10—40 lei la mia de lei producție marfă, ceea ce a condus la o economie absolută de peste 50 milioane lei.

Comparativ cu nivelul producției de oțeluri aliate, realizate în 1981 și, în special, a oțelurilor pentru rulmenți și înalt aliate, producția pe anul în curs va fi ca 58 la sută, respectiv de 2,5 ori mai mare. Pentru satisfacerea unor noi cerințe solicitate de industria aeronautică, construcții navale și ramurile de vîrf ale industriei constructoare de mașini, în 1982 este prevăzută asimilarea a opt noi mărci de oțeluri și șase tipodimensiuni de laminate, avînd ca efect reducerea, pînă la eliminarea totală a importului acestor materiale.

Accelerarea ritmului de asimilare a noi sortimente

PENTRU RIDICAREA calității oțelului, sporirea ponderii oțelurilor speciale, aliate și înalt aliate, prelucrarea superioară a acestora, au fost stabilite, în cadrul planului tehnic și de creație tehnico-științifică, în programele de colaborare cu institutele de cercetare din M.I.M. și M.I.C.M., unele direcții prioritare privind asimilarea tehnologiilor de elaborare și laminare a oțelurilor necesare industriei de autovehicule fabricate după licența MAN și pentru locomotivele LDH și LDE, definitivarea elaborării mărcilor de oțeluri pentru fabricarea rulmenților după licența japoneză și S.U.A., asimilarea producției semifabricatelor pentru forță, necesare utilajelor destinate industriei nucleare-electrice etc.

În vederea ridicării în continuare a calității produselor, în programul de măsuri, la nivel de combinat, au fost înscrise și alte acțiuni concrete privind întărirea disciplinei tehnologice și perfecționarea unor tehnologii pentru a diminua cît mai mult rebuturile pe întreg fluxul de producție, precum și reclamațiile din partea beneficiarilor. Din păcate, anul trecut au fost semnalate cazuri de încălcări ale disciplinei tehnologice la elaborarea și turnarea oțelurilor destinate, în special, industriei constructoare de mașini, ceea ce a condus la neîncadrarea unor șarje în prescripțiile tehnologice. Vor trebui depuse eforturi pentru achiziționarea de aparate necesare măsurării și înregistrării presiunii, a parametrilor tehnici și a altor dispozitive de verificare a calității, pentru a evita pe viitor repetarea neajunsurilor amintite.

Furnizorii de materii prime — mai aproape de solicitările beneficiarilor

PENTRU CA ACTIVITATEA ce o desfășoară combinatul să se finalizeze cu rezultate tot mai bune, este necesar un sprijin permanent din partea compartimentelor de specialitate din M.I.M. și a celorlalte organe de sinteză, a furnizorilor de materii prime, materiale și utilaje, a proiectanților și constructorilor care efectuează lucrările de investiții și reparații capitale. Avem în vedere eforturile mari ce se depuse în acest an pentru dezvoltarea capacităților de tratament termic a oțelului, completarea și modernizarea sistemului de SDV-uri și AMC-uri, extinderea tehnologiei de tratare a oțelului în afara

cuptorului prin însuflare de materiale pulverulente în baia metalică; decarburarea și alierea oțelului în vid, în instalația cu aport de căldură tip VADVOD; urgentarea montării cajei de 950 mm și a mașinilor de cojit la laminorul de semifabricat nr. 2; finalizarea lucrărilor nr. 2, respectiv punerea în funcțiune a presei de 1600 t și a podurilor rulante, în vederea creșterii gradului de pregătire a deșeurilor feroase și altele.

În acest cadru subliniem necesitatea adoptării unor măsuri urgente de către unii dintre colaboratorii noștri pe linia calității unor materiale de aprovizionat, ritmicității livrărilor, respectării obligațiilor contractuale cu privire la unele caracteristici tehnice etc. Datorită calității slabe a cărbunelui LUB, de exemplu, constând în depășirea conținutului de cenușă și umiditate față de prevederile normelor stabilite prin STAS 300-66 au fost necesare în anul trecut frecvente schimbări ale rețelilor de încălzire la bateriile de coes. Pentru eliminarea apei excedentare s-au consumat suplimentar în 1981 aproximativ 3000 tone combustibil convențional. Depășirea conținutului mediu de cenușă a avut ca efect creșterea consumului specific de coes și diminuarea productivității furnelilor. De asemenea, restanțele la cărbunele LUB împiedică asupra ritmicității producției.

Serioase probleme a ridicat și **aprovizionarea cu electrozi de grafit** de la I.P.C. Slatina. În anul trecut au fost situații când, datorită lipsei ritmicității în aprovizionare, a trebuit să cheltuim însemnate fonduri bănești pentru a aduce zilnic din Slatina cu autocamioanele câteva tone de electrozi. Totodată, existența unor deficiențe ale acestora (fisuri și crăpături longitudinale, preluări necorespunzătoare a orificiului suprafețelor de îmbinare și rezistență mecanică scăzută), au determinat creșterea consumului pe tonă de metal, influențând negativ costurile de producție. O serie de neajunsuri provoacă și **slaba durabilitate a cărămizilor refractare** furnizate de întreprinderile „Muncitorul” — Cristian și „Răsăritul” din județul Brașov, Pleașa — Ploiești (abateri dimensionale, rezistență mecanică scăzută, porozitate depășită etc.). Livrarea neritimică și sub parametrii prevăzuți a cărămizilor refractare ne-a produs greutatea atât în ce privește respectarea consumului normat, cât și în executarea la termene a programului de reparații la cuptoarele Martin, la caupere și alte agregate.

Restanțe s-au înregistrat în respectarea contractelor economice privind aprovizionarea cu feroaliaje și cilindri de laminare. Astfel, în 1981 întreprinderea din Tulcea ne-a rămas datoră cu 9100 tone de feroaliaje, iar pe primele 15 zile ale anului în curs cu 170 tone, iar U.M.G.B. cu 1055 tone cilindri pe 1981 și 100 tone pe 1-15 ianuarie a.c.

Dat fiind că atât combinatul hunedorean, cât și celelalte unități similare din țară se vor confrunta în acest an în marea înfrângere socialistă declanșată la chemarea Combinatului metalurgic din Cimpia Turzii, vom depune toate eforturile pentru valorificarea tuturor rezervelor existente, pentru a da țării metal de calitate, în sortimente care să satisfacă producția unor sectoare noi în cadrul construcțiilor de mașini și, totodată, pentru a contribui la creșterea exportului.

ing. Sabin FAUR
director general

al Centralei industriei siderurgice Hunedoara

Electrozii — o problemă?

OTELURILE DE CALITATE, aliate și înalt aliate, se elaborează, după cum se știe, în cuptoarele electrice. Pentru a funcționa, acestea au nevoie de o serie de elemente atât pentru topirea metalului, cât și pentru asigurarea rezistenței la temperaturi ridicate. Între acestea un loc deosebit îl ocupă electrozii siderurgici — produse grafitate, realizate din coes de petrol și smoală, care au rolul de a produce microarce electrice în șarje, degășind temperaturi foarte înalte, capabile să topească metalul din cuptoarele electrice.

Pentru a îndeplini rolul lor de conductori energetici, electrozii trebuie să dispună de o rezistență electrică cât mai redusă (pentru diminuarea pierderilor de curent electric prin efect Joule la trecerea prin ei) și o rezistență mecanică ridicată (pentru a nu se rupe la șocurile și eforturile din timpul utilizării). Rezistența electrică redusă se realizează printr-o grafitare cât mai avansată a electrodului. Cât privește rezistența mecanică, aceasta depinde de caracteristicile materiilor prime utilizate și de numărul operațiilor de impregnare cu smoală specială a electrodului, care se execută de câteva ori succesiv pe parcursul procesului tehnologic.

Dimensionarea electrozilor se face în funcție de capacitățile cuptoarelor electrice. Se pot folosi electrozi ale căror diametre variază, în mod normal, între 125-610 mm. Se utilizează și electrozi mai mici, în unitățile care au cuptoare electrice de dimensiuni reduse. În industria noastră siderurgică majoritatea

electrozilor ce se utilizează sînt de dimensiuni ce variază între 400-600 mm. Dacă se utilizează electrozi impregnați în locul celor neimpregnați, consumul se poate reduce cu pînă la 5 kg tonă de oțel.

Cerințe — realizări, un raport în deplină concordanță

ÎN ANUL pe care l-am încheiat, marile combinate siderurgice s-au confruntat cu o serie de dificultăți datorate neaprovizionării ritmice, în cantitățile și sortimentele necesare, cu electrozi; și nu numai combinatele, dar și multe din marile întreprinderi constructoare de mașini, care au în dotare cuptoare electrice. Au fost nenumărate cazurile cînd, la poarta întreprinderii de produse cărbunoase din Slatina, principal furnizor de electrozi, s-au aflat un număr mare de autocamioane, din majoritatea centrelor industriale ale țării, în așteptarea unei cantități de 2-3 tone de electrozi, pentru a le transporta rapid la destinație. S-au cheltuit multă energie și fonduri bănești, de către beneficiari, atât pentru asigurarea electrozilor necesari, cât și, nu de puține ori, pentru acoperirea unor deficiențe de calitate a acestora. Neasigurarea ritmică, sortimentală și de calitate a electrozilor a constituit un mare neajuns care a contribuit, pe lîngă alte elemente, la nerealizarea la nivelul economiei, în 1981 a planului la oțeluri speciale. De ce o asemenea stare de lucruri?

Este necesar să subliniem faptul că în industria siderurgică s-a trecut, în anii din urmă, la elaborarea oțelurilor de calitate în cuptoare electrice. Aceasta presupunea — ținînd seama și de necesitatea imperioasă de diminuare a importurilor costisitoare pentru aceste produse — dezvoltarea în același ritm și a sectoarelor conexe, care concură, sub o formă sau alta, la buna funcționare a cuptoarelor electrice. Din păcate, capacitățile inițiale prevăzute pentru asigurarea producției de electrozi nu au fost puse în funcțiune în termenele fixate, ele fiind reprogramate de 2-3 ori în ultimii doi ani, urmînd a fi finalizate abia în lunile ce urmează din 1982. Din această cauză întreprinderea de carbonoase din Slatina a rămas datoră în 1981 beneficiarilor săi cu peste 6100 tone electrozi. Pe lîngă minusurile manifestate în realizarea cantitativă a electrozilor, serioase deficiențe au fost semnalate și în asigurarea unei rezistențe mecanice corespunzătoare — fapt ce a atras după sine consumuri ridicate în oțelăriile electrice.

Soluții pentru mobilizarea resurselor disponibile

ÎN CE FEL se acționează pentru a depăși acest punct critic? Factorii implicați, întreprinderea, ministerul de resort au început, sub impulsul presiunilor beneficiarilor, să ia unele măsuri (de ce așa tîrziu?) în primul rînd pentru urgentarea punerii în funcțiune a noi capacități și modernizarea celei existente. Astfel, spre sfîrșitul anului 1981, au început să fie puse parțial în funcțiune capacitățile de producție din etapa a II-a de dezvoltare a întreprinderii. Au fost totodată încheiate lucrările de proiectare în vederea modernizării capacității mai vechi. Aceasta a avut ca urmare o îmbunătățire a activității, crearea de condiții pentru sporirea producției și asigurarea în mai mare măsură a contractelor încheiate cu diverși beneficiari.

Pentru 1982 întreprinderea din Slatina are sarcina să realizeze peste 34600 t electrozi și nipluri, concomitent cu alte mari cantități de produse carbonoase necesare economiei. Eșalonarea producției de așa natură încît să se poată acoperi la termen fiecare contract încheiat cu beneficiarii trebuie să constituie în permanență o preocupare de prim ordin a întregului colectiv de muncă.

Procesul de fabricație al electrozilor durează, conform prescripțiilor tehnologice, circa 2 luni. În acest răstimp se desfășoară procesul tehnologic pe flux: pregătirea materialelor — amestec, dozare, presare-impregnare. Orice dereglare în derularea activității, orice încălcare a prescripțiilor tehnologice, atrage după sine pierderi de producție. La întreprinderea din Slatina tehnologiile de fabricație nu au fost respectate întotdeauna cu strictețe; din această cauză au fost situații, în unele luni din anul trecut, cînd procentul de rebuturi s-a situat la un nivel de peste 60%. Ținînd seama de aceste fenomene, au fost luate în ultimul trimestru din 1981 măsuri de întărire a brigăzilor de lucru cu cadre bine pregătite profesional, au fost extinse controlul de calitate interfațe și asistenta tehnică pe schimburi.

Pentru ridicarea continuă a parametrilor tehnico-funcționali ai electrozilor siderurgici s-a impus cu necesitate și perfecționarea tehnologiilor utilizate. O serie de măsuri preconizate în acest sens, deși bune, nu pot fi aplicate decît atunci cînd etapa

a II-a de dezvoltare a întreprinderii se va încheia. Este vorba deosebi de punerea în funcțiune a stației de impregnare, ceea ce va permite ridicarea calității electrozilor la nivelul celor similari din import. Până atunci atenția trebuie concentrată asupra respectării stricte a tehnologiilor de fabricație utilizate.

În acțiunea de ridicare a calității electrozilor o contribuție sporită trebuie să aducă și furnizorii de materii prime: smoală (furnizor C.S. Galați), cocs de petrol (furnizor C.P. Brazi, Teleaen, Borzești) etc. De calitatea acestor materii prime depinde în final și calitatea electrozilor. Din păcate, anul trecut întreprinderea de produse carbonace, pe lângă propriile sale neajunsuri, s-a confruntat și cu deficiențele de calitate ale cocsului de petrol și smoalei (granulație necorespunzătoare la cocsul metalurgic, conținut ridicat de sulf la cocsul brut de petrol etc.), precum și cu primirea neritimică a acestora.

O atenție deosebită s-a acordat și se acordă în continuare rezolvării problemelor pe care le ridică producția de nipluri (elemente ce îmbină electrozii între ei). Au fost puse la punct tehnologii perfecționate care să asigure o rezistență corespunzătoare a acestora (fabricația niplurilor bitronconice pentru electrozi de 400—600 mm), au fost elaborate măsuri tehnico-organizatorice în vederea sporirii accentuate a producției (punerea în funcțiune — în regim automat — a liniei de preparare a materialului conductiv și izolan, realizarea instalației pentru preluarea mecanizată a electrozilor răciți de pe platforma elevatorului bazinului de răcire, definitivarea parametrilor de grafitare, în vederea scurtării ciclului de grafitare la un maximum etc.). Dealtfel, trebuie subliniat faptul că specialiștii de la I.C.E.M. și cei din întreprindere au făcut mari eforturi pentru stabilirea tehnologiei de fabricație a diferitelor sortimente de electrozi. Se poate afirma că ceea ce s-a realizat, tehnologiile care se folosesc în prezent, sînt în mare parte originale, rezultat al gândirii specialiștilor români.

Problema care este pe cale să fie întrutotul rezolvată — asigurarea din producția proprie a electrozilor și renunțarea la importuri — impune totuși măsuri energice și în continuare. Spunem aceasta întrucît la ora actuală se asigură cerințele majorității beneficiarilor, fără însă să se fi creat un stoc tampon de produse care să permită, în caz de dereglări ale producției, onorarea contractelor. Pentru a se ajunge la creșterea mai rapidă a producției este necesară:

● **finalizarea cît mai rapidă a investițiilor** (sistemul de desprăfuire, transportoarele cu role, sectorul de impregnare și alte unități conexe etc.), fără de care atingerea nivelului planificat la capacitățile noi (24 000 tone electrozi anual) nu este posibilă. În prezent, pe noile capacități se produc abia 12 000 tone electrozi. Atingerea capacității proiectate obligă Trustul industrial de construcții-montaj Craiova, prin grupul său de întreprinderi Slatina, cu antreprizele sale, să acționeze mai hotărît pentru a finaliza lucrările în toate sectoarele, în timp cît mai scurt:

● **utilizarea mai bună a mijloacelor fixe disponibile.** Din lipsa pieselor de schimb (pentru prese, cuptoare rotative, mori pentru fracția fină), nu toate utilajele funcționează neîntrerupt, timpii inactivi fiind încă mari. Cu sprijinul ministerului de resort, al unităților constructoare de mașini, furnizoare de piese de schimb, s-ar putea rezolva și problema utilizării mai bune a zestrei tehnice. Fără îndoială și la acest capitol posibilitățile întreprinderii încă nu au fost epuizate, existînd rezerve serioase ce se cer mai bine mobilizate.

Trebuie subliniat faptul că producerea în țară a întregii cantități de electrozi ar conduce la mari economii valutare, prin evitarea importurilor foarte costisitoare. Este elocvent de arătat, de pildă, că o tonă de electrozi costă din import 2 500—3 000 \$, în timp ce aceeași tonă realizată în țară costă între 12 mii și 24 mii lei. Și acest fapt pledează în favoarea mobilizării tuturor factorilor implicați în asigurarea integrală și la un nivel calitativ corespunzător a producției de electrozi.

**V. BOESCU
C. BĂRNEA**

Creșterea durabilității materialelor refractare

REALIZAREA UNEI producții ritmice și de calitate la toate sortotipodimensiunile de oțel prevăzute necesită, între altele, și aprovizionarea industriei siderurgice cu materiale refractare la timp și cu proprietăți fizice și chimice la nivelul parametrilor în prealabil stabiliți.

La scara întregii economii, se consumă anual circa 600 mii t materiale refractare silico-aluminoase, din care 2/3 numai în metalurgie. Aproximativ 10% din cantitatea utilizată — de regulă sortimente speciale încă neasimilate în întreprinderile de profil din țară — se importă. Prefururile de achiziționare din import variază, în funcție de clase, sortimente și calitate, între 500 și 5 000 dolari tona. În acest fel se ajunge ca ponderea valorică a materialelor refractare utilizate pentru producerea unei tone de oțel să ajungă la 3—4% din valoarea metalului elaborat.

În prezent, cele 10 unități aparținînd Centralei industriale de produse refractare Brașov produc 95% din totalitatea produselor refractare silico-aluminoase, precum și alte materiale de importanță deosebită în procesele de elaborare și turnare a oțelului (prafuri termogene și termoizolatoare, plăci termoizolante pentru turnarea oțelului). În ultimii ani, întreprinderile specializate au asimilat sortimente de materiale refractare deosebit de importante pentru industria metalurgică, care mai înainte nu se utilizau sau se aduceau din import. Între acestea se numără: produse refractare superaluminoase pentru oale de turnat oțel vidat, ansamble refractare pentru închizătoare cu sector la oalele de turnat oțel, piese refractare poroase-impermeabile pentru barbotarea oțelului, plăci silicioase pentru căptușirea distribuitorilor de la turnarea continuă a oțelului, prafuri folosite la lubrifierea cristalizatorului de la turnarea continuă a oțelului etc. Multe din aceste materiale sînt realizate la parametri calitativi ai produselor similare livrate de firme din străinătate cu tradiție în acest domeniu.

Exigențe sporite pe întreg fluxul de producție

CU TOATE realizările obținute în creșterea și diversificarea producției de materiale refractare, multe din sortimentele noi sau mai vechi fabricate în întreprinderile centralei nu se ridică la nivelul pretențiilor beneficiarilor, al prescripțiilor din normele de calitate sau al prevederilor din contracte. Aceasta se datorează mai multor cauze:

1 o parte din materiile prime cu care sînt aprovizionate unitățile centralei nu au parametri de calitate **prevăzuți** în tehnologiile de fabricație. Este vorba de argilele refractare livrate de exploatările miniere Șuncuiș și Anina. Numai în cursul anului 1981, de pildă, mai mult de 50% din totalul livrărilor nu s-au încadrat în prevederile standardelor în vigoare. Și aceasta pentru că Ministerul Minelor, întreprinderile miniere în cauză, nu au luat măsuri corespunzătoare pentru dezvoltarea și dotarea exploatărilor de argile refractare, pentru extragerea și livrarea de sorturi superioare de materii prime care nu se produc în țară și se importă;

2 se resimte **insuficiența unor capacități de producție** care, deși prevăzute în programele de investiții, au fost ani în șir amîinate, decalate și nefinalizate. Așa s-a ajuns ca industria producătoare de materiale refractare să nu acopere cerințele metalurgiei și altor ramuri consumatoare de astfel de materiale și să se apeleze prea mult la importuri. În aceste condiții, unele capacități care trebuiau să funcționeze de ani de zile sînt abia acum în faza de începere a investiției (la întreprinderile din Pleașa, Alba Iulia, Baru-Mare). Concomitent, Ministerul Industriei Metalurgice, centrala de resort, nu au realizat unele capacități pentru prelucrarea materiilor prime refractare în vederea transformării lor în semifabricate (șamote aluminoase și superaluminoase, electrocorindon nobil etc.);

3 se întîlnesc **abateri** de la prescripțiile tehnice și tehnologice pentru procesele de fabricație a materialelor refractare cuprinse în nomenclatoarele întreprinderilor (nerealizarea presiunii specifice la presarea semifabricatelor, nerespectarea diagramelor de ardere a produselor și altele). Nu trebuie omis însă nici faptul că și la utilizatori se manifestă unele cazuri de nerespectare a normativelor de înzidire și folosire a căptușelilor refractare, abateri de la tehnologiile de elaborare a metalului.

Direcții de acțiune prioritare

PROBLEMELE pe care le ridică asigurarea tuturor condițiilor pentru realizarea întocmai a sortotipodimensiunilor de oțel stabilite pe întreaga economie, satisfacerea în mai mare măsură

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 20)

Prețurile produselor agricole în contextul corelațiilor costurilor și prețurilor din economie

PREȚURILE — în agricultură, ca și în celelalte ramuri ale economiei naționale — au un rol deosebit de important. Ele trebuie să exprime în mod sintetic efortul material și uman depus pentru crearea bunurilor materiale, cheltuielile de muncă socială încorporată în produse, valorile create în producția materială; pe această bază ele contribuie, în același timp, la stimularea creșterii volumului și calității producției în domeniul respectiv de activitate.

Formarea prețurilor este o operațiune complexă, care trebuie să reflecte cât mai fidel cheltuielile de muncă socială, cerințele legii valorii și ale celorlalte legi economice obiective ale dezvoltării economico-sociale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „**În toate domeniile există un raport direct între cheltuielile materiale, productivitatea muncii și prețurile cu care se desfac produsele. Trebuie să înțelegem că nu putem să nu ținem seama, în activitatea economică de legitățile economice obiective pe care trebuie să le aplicăm. Este adevărat că la noi s-a creat mai demult impresia că socialismul poate face orice, dar viața, practica demonstrează că și socialismul trebuie să țină seama de legitățile generale, de legile obiective și să acționeze în concordanță cu ele**”.

Aplicarea consecventă în toate unitățile de producție, inclusiv în cele din agricultură, a principiilor noului mecanism economico-financiar impune, mai mult ca oricând, ca prețurile să se stabilească după criterii economice, pe baza cheltuielilor reale de producție din ramura respectivă de activitate — în cazul agriculturii, din zona de producție agricolă dată.

Costurile intensificării agriculturii

CUM ESTE și firesc, în procesul dezvoltării și intensificării producției agricole în țara noastră, în condițiile intercondiționării și integrării dintre industrie și agricultură, costurile produselor agricole s-au modificat în decursul anilor. În mod concret, în perioada actuală, sub incidența a numeroși factori interni și externi, care au acționat cu intensitatea și ritmicitatea specifică acestei perioade, costurile agriculturii au fost influențate în sensul creșterii lor. Dealtfel, însăși intensificarea — la nivelul cerințelor și posibilităților actuale — a proceselor de producție din agricultură presupune un anumit nivel de costuri la produsele agricole. Desigur, în momentul atingerii unui nivel optim de intensificare a producției agricole — reflectat prin creșterea volumului și calității produselor — costurile pe unitatea de produs agricol, ca dealtfel și pe unitatea de valoare nutritivă, calorică și energetică, ar trebui să scadă odată cu intensificarea, zonarea, profilarea și specializarea producției agricole.

În afară de procesul ca atare al intensificării agriculturii prin mecanizare, chimizare, irigații etc., asupra costurilor produselor agricole a influențat și creșterea prețurilor onora dintre principalele produse industriale livrate agriculturii, cum sînt: combustibili, energie, îngrășăminte chimice, mașini și tractoare, mijloace de transport, materiale de construcții etc. După calcule efectuate de specialiști în domeniul prețurilor, a rezultat că în perioada 1970—1980 majorările de prețuri la principalele produse industriale livrate agriculturii au determinat creșterea costurilor produselor agricole cu peste 7 miliarde de lei. În anul 1981, ca urmare a actualizării și îmbunătățirii corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare din industrie, agricultura a cheltuit în plus 5,6 miliarde de lei, în special pentru energie, combustibil, lubrifianți și produse chimice. În general, creșterile de prețuri la produsele industriale

livrate agriculturii în perioada analizată au fost determinate de condiții obiective. Avem în vedere, îndeosebi, creșterea vertiginoasă în ultimii ani a prețurilor la o serie de materii prime de bază care se importă — mai cu seamă la petrol și la alte surse energetice — precum și ridicarea costurilor reale, la petrol, cărbune și alte materii prime obținute în țară, ca urmare a dificultăților de extracție, determinate de condițiile de zăcămint, a reducerii conținutului de substanțe utile etc.

Totodată, însă — așa cum a subliniat în repetate rânduri secretarul general al partidului — problema hotărâtoare, de fond a prețurilor în economia noastră o constituie reducerea continuă a costurilor de producție, scăderea consumurilor materiale și de forță de muncă, creșterea productivității muncii. „**Este necesar — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al partidului — să se asigure în continuare stabilitatea prețurilor de producție și livrare, pe baza reducerii costurilor de producție și circulație**”.

Unul dintre principiile de bază ale acțiunii privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe baze economice a prețurilor de producție și de livrare din industrie, săvîrșită cu începere din anul 1981 a fost compensarea în cât mai mare măsură a efectului majorărilor de prețuri la materii prime și resurse energetice, prin reducerea suplimentară a cheltuielilor de producție, a consumurilor materiale în toate ramurile economiei naționale — îndeosebi în ramurile prelucrătoare. Astfel, sarcina de a reduce suplimentară a costurilor în cadrul actualului cincinal s-a stabilit la cifra de 40 miliarde de lei, reprezentînd circa 35 la sută din întreaga influență rezultată prin actualizarea prețurilor de producție și de livrare.

În documentele de partid și de stat este evidențiată însă și necesitatea realizării unei concordanțe depline între expresia valorică dată de prețuri și producția fizică obținută, cantitatea și calitatea valorilor de întrebuințare la produsele din economie. Se impune respectarea corelației preț — parametri tehnico-economici și funcționali la toate produsele livrate de industrie agriculturii, ca și celorlalte ramuri ale economiei naționale, în așa fel încît prețul de livrare pe parametru (în condițiile unor prețuri normale stabile) să înregistreze o scădere sau, în cel mai rău caz, să se mențină la un nivel constant.

Dintr-un studiu de caz pentru combina autopropulsată de recoltat porumb pe 4 rînduri, fabricată la Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea” din București, a rezultat că numai prin eliminarea din cheltuielile de producție a venitului net (în valoare de peste 22 mii de lei) cuprins în prețurile de livrare ale subsansamblelor obținute prin cooperare de la 12 unități industriale din țară, costurile acestui produs s-ar reduce cu circa 9 la sută, iar prețul de producție și cel de livrare cu 8,6 la sută. Iată de ce se impune a fi subliniată necesitatea unei analize critice complexe pentru fiecare element al cheltuielilor care ar urma să afecteze costurile, prețurile de producție și de desfacere ale produselor pentru ca acestea să exprime cât mai real condițiile de producție.

Un salt calitativ în procesul așezării prețurilor din agricultură pe baze economice

AȘEZAREA pe principii economice a schimbului de activități între oraș și sat, între industrie și agricultură a constituit, începînd cu al patrulea cincinal, unul dintre obiectivele principale în politica de prețuri a partidului și statului nostru.

Încă la Conferința Națională a P.C.R. din 1967 a fost scoasă în evidență necesitatea așezării pe baza criteriilor economice a schimbului de activități între ramurile economiei naționale, subramuri și întreprinderi pentru a asigura o circulație normală a mărfurilor în economie, o rată normală a rentabilității la toate produsele, cupoasterea proporțiilor reale dintre sectoarele și ramurile economiei naționale. „Unul din neajunsurile principale ale sistemului de prețuri din țara noastră — se arată în Raportul prezentat atunci de tovarășul Nicolae Ceaușescu — constă în faptul că o serie de prețuri se stabilesc fără a se ține seama de cheltuielile sociale încorporate în produsele respective, desconsideră criteriile legii valorii, care continuă să acționeze, într-o formă sau alta, în orice economie bazată pe producția de mărfuri. Or, numai în cadrul unor prețuri just stabilite întreprinderile au posibilitatea să acționeze pentru reducerea prețului de cost, pentru creșterea rentabilității și înlăturarea pierderilor la unele produse”.

În contextul acestei legități se încadrează măsurile luate de-a lungul anilor de către conducerea partidului pe linia îmbunătățirii prețurilor în agricultură, pe măsura cerințelor și posibilităților create în economia națională.

Astfel, la produsele agricole, în perioada 1970—1982 au avut loc următoarele majorări mai importante de prețuri care se plătesc producătorilor :

Anul	Produse agricole la care s-au majorat prețurile la producător	Sume primite suplimentar de producătorii agricoli (milioane lei)
1970	bovine, porcine, lapte de vacă, lapte de oaie	540
1972	lână nespălată, piețelele caracul, orez, în pentru fuor	120
1973	bovine, porcine, ovine, lapte de vacă, grâu și secară, tutun brut, ricin	2 125
1976	porcine, miere de albine, legume și fructe	310
1977	ovine, lapte de oaie, sămânță de cîneapă	150
1978	lână nespălată	190
1979	plante medicinale	50
1980	porcine, lapte de vacă *, fasole boabe, ardei boia, nuci în coajă, paie de sorg	570
1981	majoritatea produselor agricole	9 600
1982	majoritatea produselor agricole *	14 000
TOTAL :		27 655

*) Prime.

Cele mai importante îmbunătățiri a prețurilor produselor agricole la producător s-au realizat începînd cu anul 1981, prin măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 și legiferate prin Legea nr. 10/1980 și Decretul nr. 393/1980, privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție, de contractare și de achiziție în agricultură. Prin aceste măsuri au fost majorate cu 12% prețurile care se plătesc producătorilor agricoli. Volumul acestei majorări de prețuri în agricultură (de aproape 10 miliarde de lei) reprezintă mai mult decît dublul tuturor majorărilor aplicate în întreaga perioadă 1970—1980. Creșterea prețurilor de bază a fost substanțială la o serie de produse agricole principale : la tona de grâu — de la 1 000 lei la 1 500 lei la I.A.S. și de la 1 370 lei la 1 500 lei la C.A.P. ; la tona de porumb — de la 800 lei la 1 270 lei la I.A.S. și de la 1 150 lei la 1 270 lei la C.A.P. ; la tona de carne de bovine — de la 11 230 lei la 14 800 lei ; la tona de carne de porcine — de la 10 910 lei la 14 500 lei ; la hl lapte de vacă — de la 206 lei la 280 lei etc.

Începînd din anul 1982 se aplică noul sistem de prime de producție, peste prețurile de bază, pentru cantitățile de produse agricole contractate și livrate statului. După cum se cunoaște, primele sînt diferențiate pe produse (în medie, pe tonă 300 lei la grâu, 530 lei la porumb, 720 lei la floarea-soarelui, 205 lei la sfeclă de zahăr, 440 lei la legume de câmp, 500 lei la struguri etc.) și în funcție de cantitățile de produse pe hectar livrate la fondul de stat (de exemplu : la grâu — de la 150 lei/t la cantitatea de 500—1 000 kg/ha livrări la fondul de stat, la 400 lei/t la peste 5 000 kg/ha ; la porumb — de la 250 lei/t la o cantitate livrată de 1 000—1 500 kg/ha, la 650 lei/t la peste 6 000 kg/ha). Calculate la producția planificată a se livra la fondul de stat în anul agricol 1981/1982, primele de producție ale agriculturii

se ridică la circa 14 miliarde de lei. Primele de producție reprezintă un adaos la prețul de bază (în medie de circa 30%, putînd ajunge pînă la 60%), avînd însă drept criteriu producția livrată la fondul de stat.

În final, rezultă că majorările de prețuri de producție, de contractare și achiziție la produsele agricole — inclusiv introducerea sistemului de prime — reprezintă dublu față de influențele rezultate din modificările prețurilor de producție și de livrare la produsele aprovizionate de agricultură din industrie și din alte sectoare ale economiei naționale. Aceasta înseamnă crearea unor raporturi mai echitabile între prețurile dintre industrie și agricultură. Trebuie să ținem seama că ani la rînd ca urmare a unor cerințe și posibilităților concrete existente în economie — prețurile din agricultură nu au asigurat la toate produsele și activitățile, acoperirea cheltuielilor necesare, reale de producție. Ca atare, chiar în cazul în care agricultura n-ar fi suportat nici o influență din majorarea, reasezarea, actualizarea și corelarea unor prețuri și tarife în industrie sau alte activități neagricole, în condițiile actuale de trecere la o nouă calitate în economie, de introducere în toate ramurile și unitățile a principiilor noului mecanism economico-financiar, îmbunătățirea prețurilor produselor agricole, asigurarea unei rentabilități normale la toate produsele și în toate sectoarele agriculturii, tot se impuneau ca o necesitate obiectivă.

Așezarea prețurilor tuturor produselor agricole pe baze economice se reflectă, la rîndul ei, în costurile activităților din avalul agriculturii : industria alimentară, ușoară etc. În consecință, se impune — așa cum s-a arătat la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 25—26 noiembrie 1981 — asigurarea și păstrarea unor raporturi corespunzătoare între costurile, prețurile de producție și prețurile de desfacere cu amănuntul la toate produsele și în toate domeniile. Se are, desigur, în vedere stabilirea raporturilor dintre costuri și prețuri pe baza unor analize economice aprofundate, efectuate cu maximă exigență, în ce privește determinarea atît a cheltuielilor de producție strict necesare, cît și a ratelor de venit net optime. „Trebuie să avem în vedere — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca realizarea acestei concordanțe să corespundă intereselor societății, dezvoltării forțelor de producție, a economiei naționale. Să asigure îmbunătățirea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului”.

Așadar, cerințele privind așezarea activității economico-financiare pe principii economice sînt întrutotul valabile și pentru unitățile din ramura industriei alimentare. Or, prețurile materiilor prime de bază, din industria produselor alimentare — în principal produse agricole — crescînd, în mod firesc au influențat și influențează în direcția ridicării costurilor de producție din acest sector.

În același sens au influențat și majorările de prețuri la combustibili, energie și alte materiale cu care se aprovizionează întreprinderile, precum și sporul de retribuții aplicat și în această ramură.

Pe ansamblul industriei alimentare, numai în 1981, ca urmare a modificărilor de prețuri la materiile prime aprovizionate, creșterea costurilor a fost de circa 12 miliarde de lei. La aceasta se adaugă o parte din creșterea retribuțiilor oamenilor muncii din acest sector, care în cincinalul 1976—1980 a fost de peste 31%. Mărirea costurilor de producție a făcut necesară majorarea prețurilor de producție și de livrare la produsele industriei alimentare. Astfel, pe ansamblul acestei ramuri, în ultimii cinci ani s-a înregistrat o creștere a prețurilor de producție și de livrare, cu peste 24% — la unele produse principale (de exemplu la carne, lapte de consum, făină de grâu, pește oceanic etc.) creșterile fiind și mai mari.

Desigur, este necesar a se analiza critic creșterile de costuri și, respectiv, ale prețurilor de producție și de livrare din industria alimentară, identificîndu-se și valorificîndu-se cu maximă exigență rezervele interne, proprii ale tuturor unităților în privința reducerii cheltuielilor de producție și de circulație. În final, însă, nu poate fi evitată, în condițiile concrete actuale, o îmbunătățire pe baze reale a prețurilor producătorilor din industria alimentară și, în consecință apare pe deplin justificată economic o reasezare a prețurilor de desfacere cu amănuntul la unele produse.

Prin măsurile adoptate și prin cele preconizate se creează un complex de stimulente economice adecvate, problemele hotărîtoare, de fond în agricultură — ca, de altfel, în toate domeniile — continuînd să fie cele privind creșterea producției, reducerea costurilor de producție, sporirea resurselor materiale reale pentru dezvoltarea economică și socială a țării și asigurarea bunăstării populației.

dr. Traian LAZAR

În sprijinul sporirii efectivelor și producției zootehnice

UN ELEMENT CENTRAL: furajarea rațională a animalelor

REALIZAREA amplului program de dezvoltare a producției animale — astfel încât, așa cum prevăd Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., ponderea acesteia să crească în totalul producției agricole pînă la 45—46% în anul 1985 și pînă la 50% în 1990, asigurînd cantități sporite de produse deosebit de importante pentru realizarea unei alimentații științifice și creșterea nivelului de trai al populației — este condiționată în mare măsură de baza furajeră și modul de hrănire a animalelor. Animalele, chiar și din rasele cele mai perfecționate, nu-și pot pune pe deplin în valoare capacitatea biologică productivă decît în condițiile în care au o stare de întreținere corespunzătoare și primesc o rație furajeră completă și echilibrată. Indicii de fecunditate, natalitate, prolificitate, morbiditate, mortalitate, viabilitate și de viteză de creștere a animalelor tinere sau puse la îngrășat, ca și indicii de conversiune a nutrețurilor sînt influențați, direct sau indirect, de cantitatea și calitatea furajelor administrate. La fel de importantă este și influența exercitată de modul de hrănire a animalelor asupra randamentelor medii pe un animal, costurilor unitare pe produs, consumurilor specifice, rentabilității și autofinanțării unităților crescătoare de animale.

Pornind de la aceste postulate, în vederea realizării programului de dezvoltare a zootehnicii, a prevederilor planului cincinal 1981—1985, precum și a programului de autoaprovizionare a populației cu produse animale, la recenta Consfățuire de lucru de la C.C. al P.C.R. s-au dezbătut pe larg problemele zootehnicii și în special cele legate de furajare. Cu această ocazie, secretarul general al partidului, a făcut o amplă analiză a situației din zootehnie privind evoluția efectivelor, tehnologiilor folosite, baza furajeră și normele de furajare, modul de organizare a producției și a muncii, criticînd lipsurile care s-au manifestat și indicînd măsurile care se impun pentru îmbunătățirea activității în acest sector important al economiei naționale. „Se impune deci — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară — atît o restructurare a normelor de furajare, cît și a organizării fermelor zootehnice, a gîndirii din zootehnie, a învățămîntului zootehnic, a cercetării

științifice zootehnice”; iar pentru asigurarea bazei furajere și îmbunătățirea hrănirii animalelor, s-a indicat ca: „**în conformitate cu normele stabilite, fiecare județ, fiecare unitate agricolă trebuie să treacă de îndată la revederea planurilor de cultură, astfel ca, începînd încă din luna mai, să se asigure produsele necesare pe specii de animale, pentru realizarea unei furajări corespunzătoare a acestora**”.

Programul privind îmbunătățirea activității în zootehnie cuprinde un ansamblu de măsuri tehnice, organizatorice și economice care sînt în strînsă interdependență cu baza furajeră și sistemul de alimentație a animalelor, influențele fiind multiple și în ambele sensuri.

Reorientări esențiale

ÎN ULTIMELE DECENII, atît pe glob cît și în țara noastră, sub influența presiunii demografice și a ridicării nivelului de trai al populației, consumul de produse animale este în continuă creștere. Cerințele sporite de produse de origine animală reclamă cantități mai mari de nutrețuri, în vederea asigurării efectivelor și producției zootehnice. Deoarece suprafețele repartizate pentru producerea nutrețurilor sînt, în general, limitate, se pune problema utilizării cît mai intensive — atît a suprafețelor cultivate cu furaje, cît și a celor cu pășuni și finețe naturale.

Utilizarea în furajarea animalelor a cerealelor, leguminoaselor și altor produse care pot fi folosite și direct în hrana omului este o problemă deosebit de actuală în condițiile cînd se fac calcule din ce în ce mai severe privind randamentele energetice. Se consideră că pentru obținerea unei unități alimentare din zootehnie se consumă de 3—4 ori mai multă energie decît pentru producerea unei unități alimentare vegetale. Raportul energetic este mult influențat de resursele furajere utilizate în hrana animalelor și de indicii de conversiune a nutrețurilor în produse animale.

În vederea sporirii randamentului energetic în producția animală se acționează în două sensuri:

a) sporirea și utilizarea cît mai completă a capacității productive a animalelor, prin măsuri de selecție, crearea de tipuri și rase noi de animale, îmbu-

nătățirea tehnologiilor de exploatare, inclusiv a sistemului de alimentație, astfel încît să se obțină producții cît mai mari, realizîndu-se și o scădere relativă a consumului de furaje pentru întreținerea funcțiilor vitale ale organismului;

b) **îmbunătățirea structurii bazei furajere** corespunzătoare fiecărei specii și categorii de animale, prin care să se realizeze un raport proteic adecvat, creșterea ponderii furajelor bogate în proteine dar care se obțin cu consumuri energetice reduse.

În primul rînd se urmărește **utilizarea cît mai completă pentru producția animală a furajelor obținute de pe pășuni și finețe naturale**, considerate ca terenuri în folosință obligatorie pentru producția de nutrețuri.

În al doilea rînd este necesară **valorificarea cît mai completă și superioară a produselor secundare rezultate din sectorul vegetal** (paie, cocieni, vreji etc.), precum și a **reziduurilor** provenite de la prelucrarea industrială a produselor agricole vegetale și animale (tărițe, șroturi, tăieței de sfeclă, borhoturi, făină de carne, de singe, de oase etc.).

În ce privește culturile furajere, este necesar să predomină cele care dau cantități mari de proteină brută digestibilă — în special leguminoasele — cu ajutorul cărora să se corecteze deficitul de proteină din furajele grosiere, din unele reziduuri industriale (borhoturi, tăieței de sfeclă etc.) și din unele finuri naturale de slabă calitate.

Actualizarea criteriilor de eficiență

UN ALT criteriu de optimizare a structurii culturilor furajere îl constituie **consumul de resurse energetice pentru obținerea unei unități de furaj**. Acestor plante le sînt specifice producțiile mari la hectar și un consum redus de resurse energetice.

Este vorba de culturi ca porumbul pentru siloz, sfecla furajeră, guliile furajere, varza furajeră etc., care, deși în urmă cu 10—20 de ani aveau o extindere mare, corespunzător avantajelor și eficienței lor în hrănirea animalelor, în ultima perioadă nu și-au găsit locul cuvenit în planul producției de furaje. De exemplu, porumbul pentru siloz (în silozat integral, inclusiv știuleții în faza de lapte sau lapte-țeară, sau separat cocieni de știuleți) dă randamente mari la hectar (50—100 de tone), se conservă bine, are un indice de consumabilitate superior, costul unei unități furajate este mai redus decît la cerealele boabe, se realizează cu consumuri energetice mai mici, iar cantitatea de produse animaliere realizată cu producția de pe un hectar este mult superioară față de cea obținută cu alte culturi furajere. Aceleași aprecieri se pot face și în ce privește porumbul pentru siloz în a doua cultură, care, în condițiile aplicării unei tehnologii corespunzătoare, dă randamente mari la hectar, iar producția este eficientă. La recenta consfățuire, vorbind despre amplasarea culturilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații ca porumbul siloz să-și găsească locul cuvenit în structura producției și în furajarea animalelor. „**Va trebui să aducem și unele îmbunătățiri în ceea ce privește planul de furaje, repartizînd de la început o anumită suprafață pentru porumb siloz, luînd, desigur, în**

calcul și cultura a doua. Practic cultura a doua trebuie să meargă în întregime la siloz, stringind știuleții separat, iar coceni, de asemenea, separat“.

Este de datoria fiecărei unități agricole ca, pornind de la **normele de furajare** elaborate de către M.A.I.A., să stabilească precis suprafețele ce vor fi destinate culturii furajelor și să ia toate măsurile pentru realizarea producțiilor planificate, ca o condiție esențială pentru realizarea efectivelor și producțiilor stabilite pentru fiecare an.

O atenție sporită va fi acordată în viitor **utilizării cit mai complete a resurselor furajare oferite de fondul silvic.** În primul rînd este necesară aplicarea întocmai în practică a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru pe probleme de agricultură de la Brașov (ianuarie 1981), de a se delimita 2,5—3 milioane de hectare din fondul silvic, care să fie utilizate pentru pășunat și pentru recoltarea de finuri. De asemenea, este necesară utilizarea cit mai completă a unor furaje tradiționale oferite de pădure: ghindă, jir, frunze etc.

Exigențe ale modernizării furajării

MODERNIZAREA furajării animalelor, pe bază de norme de hrănire care să corespundă etapei actuale de dezvoltare a zootehniei și a producției vegetale, presupune nu numai modificări privind structura bazei furajare, ci și unele **măsuri organizatorice** prin care

să se realizeze o utilizare cit mai eficientă a nutrețurilor, să contribuie la sporirea rentabilității și posibilităților de autofinanțare a unităților agricole. Printre acestea pot fi enumerate:

- **includerea în asolamentele de cîmp a culturilor furajare pentru boabe și pentru fin,** în special a leguminoaselor, ceea ce va contribui și la sporirea fertilității solurilor;

- **organizarea în imediata apropiere a adăposturilor de animale, a unor asolamente furajare de fermă,** care să cuprindă mai ales furajele de volum, cu conținut mare de apă, greu transportabile (porumb-siloz, sfeclă furajeră, guliile furajare, varză furajeră culturi pentru masă verde sau însilozare) ș.a.;

- în cazul unor suprafețe de pajiști naturale sau al soletor destinate unor astfel de culturi în asolamentul de cîmp, este necesar să se organizeze **tabere de vară,** evitîndu-se deplasarea furajelor sau a animalelor la mari distanțe;

- asigurarea continuității mulsului mecanic (la vacile de lapte), a apei necesare, urmărirea reproducției (montă, gestație, fătări, îngrijirea tineretului etc.), astfel încît să se realizeze o **utilizare cit mai eficientă a nutrețurilor** și să se obțină cantități mari de produse cu costuri minime;

- deosebit de important pentru prelungirea perioadei de utilizare a furajelor verzi este **organizarea conveierului verde;**

- pentru nutrețurile grosiere și pentru finurile de slabă calitate este necesară sporirea preocupărilor privind **prepararea acestora înainte de a fi ad-**

ministrare animalelor, prin diferite metode fizice, chimice, biologice, prin amestecarea cu alte nutrețuri bogate în proteine, astfel încît să crească procentul de consumabilitate și indicele de conversiune în produse animale;

- **reducerea cheltuielilor de transport** se impune și pentru nutrețurile concentrate. Așa cum s-a indicat încă de la Consfătuirea de lucru cu cadrele din zootehnie din 1980, aceste furaje trebuie depozitate direct la locul de consum sau la fabricile de nutrețuri care urmează să le utilizeze ca materie primă pentru nutrețurile combinate; în același scop, sînt necesare **redimensionarea întreprinderilor pentru producerea acestor nutrețuri, organizarea de secții de nutrețuri combinate la nivelul fiecărui consiliu unic agroindustrial,** pentru nevoile unităților care îl compun.

Reorientările privind asigurarea bazei furajare și structura acesteia pe categorii de nutrețuri au stat la baza elaborării de către M.A.I.A. a noilor norme de furajare. S-a ținut seama de rezultatele cercetării științifice efectuate de diferite institute de specialitate, de experiența și realizările unităților agricole frunțase. Normele oferă o varietate mare de rețete furajare diferențiate pe zone agricole, tipuri de furajare, tehnologii utilizate etc., în funcție de care unitățile agricole să poată stabili cu ușurință normele locale de furajare a animalelor, ținînd seama de condițiile concrete de producție existente la fiecare fermă zootehnică.

dr. Nicolae DAVID

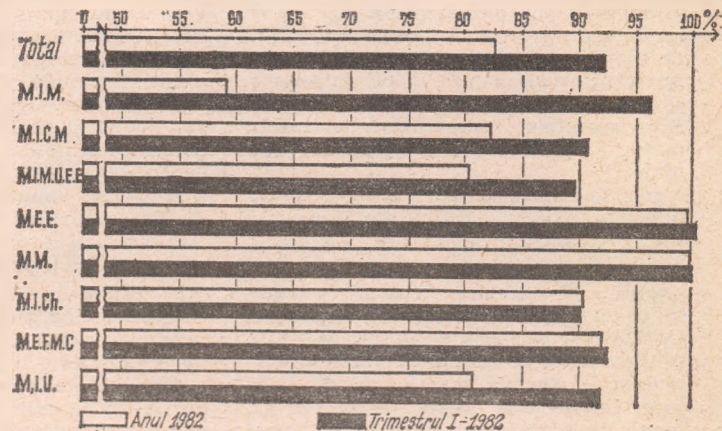
COMENTARIU LA UN GRAFIC

Contractarea producției marfă

PENTRU REALIZAREA integrală a sarcinilor de plan în cantitățile și calitățile prevăzute, este necesar ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele să creeze condiții pentru buna desfășurare a producției și a livrărilor planificate. În acest sens, o mare importanță are asigurarea bazei tehnico-materiale, și — în cadrul ei — acțiunea de încheiere a contractelor economice. Din analiza situației la 20 ianuarie 1982, reiese că producția marfă pe anul în curs era contractată în proporție de aproape 84%, iar producția marfă a trimestrului I/1982 era contractată în proporție de 92,6%. Situația pe ministere se prezintă diferențiat: La Ministerul Energiei Electrice și Ministerul Minelor întreaga producție marfă pe anul 1982 și pe trim. I/1982 este contractată, în

timp ce la celelalte ministere se relevă rămăneri în urmă (graficul).

Ele sînt determinate de unele lipsuri organizatorice, ca de exemplu: la **M.I.C.M.U.E.E.:** ne-transmiterea la timp a comenzilor pentru mașini-unelte și diferite produse electrotehnice la nivelul cotelor de către M.I.M., M.I.C.M. și chiar de unitățile proprii; la **M.I. Ch.:** nedefinitivarea de către beneficiari cu unitățile producătoare a caracteristicilor tehnice pentru diferite produse (articole din cauciuc, fire tehnice, granule de relon etc.); la **M.I.C.M.:** neobținerea la timp de către unii beneficiari (M.I.M., M.T.Tc., M.I. Ch. etc.) a **aprobării documentațiilor de investiții** (contractarea de poduri rulante, macarale portabile și speciale, construcții metalice etc.); la **M.I.M.:**

Gradul de acoperire cu contracte a producției marfă planificate pe trim. I/1982 și pe anul 1982. Situația existentă la 20 ianuarie

nedeplinerea de către beneficiari în termen a specificațiilor necesare activității de construcții-montaj la M.P., M.G., M.C. Ind. etc.

Față de această situație, se impune intensificarea preocupărilor privind contractarea întregii producții a anului 1982, pe toate destinațiile sale, atât din partea centralelor industriale și

ministerelor beneficiare, cit și din partea celor furnizoare. În-deosebi se cer depuse eforturi pentru nominalizarea sortimentală a comenzilor, definitivarea nevoilor reale pentru noile investiții, sondarea cerințelor pieții etc. Este necesar, totodată, să se acorde toată atenția livrării către fondul pieții a întregii cantități de marfă în sortimentele și calitățile planificate.

Dezvoltare în profil teritorial

**COOPERAȚIA -
componentă activă
a creșterii economice**

Congresul al VII-lea al cooperației de consum, recent încheiat a dezoătat cu înaltă responsabilitate și exigență activitatea desfășurată în sistem de la congresul precedent, precum și sarcinile ce-i revin pe linia creșterii continue a contribuției sale la îndeplinirea hotărârilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român.

În spiritul sarcinilor sporite ce se desprind pentru sectorul nostru de activitate din hotărârile Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1981, a celorlalte hotărâri de partid și de stat pe linia autoaprovizionării teritoriale pentru anul 1982 și perioada 1981-1985 Congresul a stabilit obiective de perfecționare și ridicare la un nivel calitativ superior a activității de producție, achiziții și desfaceri de mărfuri, prin sistemul nostru cooperatist.

AUTOAPROVIZIONAREA : obiective teritoriale

ÎN ACTUALUL cincinal organizațiile cooperației de consum în baza principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, vor pune în centrul activității lor intensificarea acțiunilor de contractare și achiziționare a produselor agroalimentare. Numai în anul 1982 se vor cumpăra pentru fondul de stat 33 mii tone păsări, 1 500 mil. buc. ouă, 800 mii tone cartofi, 10 mii tone fasole, 23 mii tone legume, 45 mii tone fructe, aproape 4 000 tone miere de albine, 3 100 tone plante medicinale. Se vor achiziționa importante cantități de cereale, în, fructe de pădure și ciuperci, iepuri de casă, găște, rațe, porumbei, melci, broaște ș.a.

Concomitent se va intensifica munca de organizare și dezvoltare a sectorului zootehnic propriu și sprijinirea gospodăriilor populației în creșterea producției animale. Ca urmare, din incubatoarele proprii se vor desface către populație, în anul 1982 17 mil. pui de o zi, iar în anul 1985, 50 milioane. numărul găinilor ouătoare din sectorul zootehnic propriu va ajunge, la finele acestui an, la 1 milion. Încă în acest an se vor livra gospodăriilor populației pentru creștere, îngrășare și contractare 21 mii bucăți iepuri matcă, iar în 1985, 62 mii. În zonele de deal și munte se vor extinde gospodăriile anexe pentru creșterea oilor și vacilor, a porcilor, găștelor și rațelor, a porumbeilor. De asemenea va crește numărul stinelor cooperatiste, se va sprijini dezvoltarea stupăritului și valorificarea producției obținute. Pentru obținerea furajelor necesare sectorului zootehnic propriu, lucrătorii organizațiilor cooperatiste vor cultiva toate terenurile pe care le dețin fie că sînt proprietatea acestora, fie că le vor primi de la consiliile populare.

O atenție sporită se va acorda ridicării calității piinii și diversificării produselor de panificație din brutăriile proprii. Cooperativele vor acționa ferm pentru aprovizionarea populației cu piine, conform prevederilor legale, în condițiile unui regim strict de economii și de luptă împotriva risipei.

În scopul sprijinirii gospodăriilor populației în creșterea producției vegetale se va asigura satisfacerea integrală a cerințelor populației cu coase, sape, greble, motocosoare, alte unelte, mașini agricole și articole de uz gospodăresc, necesare micii gospodării; se vor asigura împreună cu întreprinderile de specialitate necesarul de semințe, răsaduri de legume, îngrășăminte

chimice, insecto-fungicide, ierbicide, polietilenă și alte materiale necesare gospodăriilor populației.

Toate aceste măsuri vor contribui la autoaprovizionarea cu aceste produse pe plan local, concomitent cu creșterea contribuției la aprovizionarea populației din mediul urban. Prelucrarea superioară a produselor agroalimentare va permite obținerea unor mărfuri cu grad sporit de competitivitate, un aport valutar mai mare pe fiecare unitate de produs exportat, crescînd astfel eficiența relațiilor economice externe ale organizațiilor noastre cooperatiste.

SERVICIILE : amplificare și diversificare

PRESTĂRILE de servicii, componentă importantă a nivelului de trai al întregului popor, condiție fundamentală în ridicarea gradului de civilizație a satului, va constitui, așa cum se arată în mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Congresului al VII-lea al cooperației de consum, „un doemniu în care cooperația de consum trebuie să acționeze în modul cel mai hotărît pentru îmbunătățirea radicală a muncii“.

Mobilizate de această sarcină, organizațiile cooperatiste vor acționa cu fermitate ca în anul 1985 prestările de servicii pentru populație să fie de peste 2 ori mai mari decît în anul 1981. În acest sens se are în vedere dezvoltarea rețelei de unități pentru întreținerea și repararea obiectelor de uz casnic și gospodăresc — frigidere, mașini de spălat, aspiratoare, aparate radio, televizoare, magnetofone, casetofone, mobilier și tapițerie, construcții și reparații de locuințe și anexe gospodărești etc. Totodată se vor dezvolta prestările de servicii pentru umplut sifoane, transport cu tracțiune animală, precum și frizerii, cismării, croitorii, atît pentru reparații cît și pentru lucru pe bază de comandă. Acestea, începînd cu anul 1982, nu vor lipsi din nici o comună. Va crește în același timp rețeaua autoservicii, vor fi înființate unități de reparat motociclete, motorete, biciclete etc.

Un accent deosebit se va pune pe extinderea serviciilor tradiționale specifice satului ca : fierării, dogării, rotării, cojocării, darace, curelării, argășitorii, forări de puțuri și fîntini, executări de sobe, precum și alte servicii solicitate. Pentru a veni tot mai mult în sprijinul populației de la sate se vor organiza noi unități pentru închirieri de articole de uz casnic și gospodăresc, iar potrivit specificului fiecărei localități se vor înființa unități prestatoare de servicii de transport, îngrijirea stupilor în pastoral, incubatoare de ouă, recoltări de furaje, sacrificări de animale etc.

În scopul ridicării nivelului calitativ al lucrărilor de prestări servicii, al satisfacerii cu promptitudine a cerințelor solicitanților se va acorda o deosebită grijă dotării unităților respective cu utilaje și aparatură necesară executării unei game largi de operațiuni. Un accent mai mare se va pune și pe recrutarea cadrelor, pe creșterea gradului de pregătire a acestora, precum și pe educarea lor în spiritul eticii și echității socialiste.

MICA INDUSTRIE : valorificarea resurselor locale

UN DOMENIU de o importanță majoră în care își vor concentra activitatea organizațiile și întreprinderile cooperatiste este și cel al dezvoltării și diversificării industriei mici. În conformitate cu hotărârile Congresului urmează ca în anul 1985 producția acestora să crească de peste 2 ori față de anul 1980. În anul 1982, industria mică va crește cu 16,8% sau cu 1,8 miliarde lei față de anul 1981. Se va acționa ca în domeniul producției cooperatiste nealimentare să sporească participarea organizațiilor și întreprinderilor noastre la producția de unelte, scule și alte articole necesare în gospodăriile țărănești, creșterile prevăzute în acest sector fiind de 3,8 ori față de cincinalul trecut.

O atenție deosebită se va acorda organizării producției obiectelor de uz casnic și gospodăresc care va spori de peste 3,5 ori, precum și producției de confecții textile, tricotate, încălțăminte din piele și înlocuitori, bunuri din lemn, metal și din alte materiale care vor crește de 3 ori. În acest fel se va asigura prin această activitate, completarea fondului de marfă, atît pe plan local cît și central, necesar populației.

În dezvoltarea industriei mici și a producției de artizanat accentul se va pune pe valorificarea superioară a materialelor existente în fiecare zonă, și localitate, astfel încît pe unitatea de materie primă să se realizeze o producție cît mai înaltă, cu un grad ridicat de prelucrare, cu o diversitate mare și finisaj superior, producție extra și lux.

În acest scop, cu sprijinul consiliilor populare locale, se vor cultiva pe terenurile necuprinse în circuitul agricol : răchită,

sorg și alte plante și se va intensifica activitatea pentru strângerea și valorificarea paielor, a nuielelor de diferite feluri și a altor materiale ce pot fi folosite în producția artizanală.

În conformitate cu indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în realizarea de obiecte de artizanat accentul se va pune, în mai mare măsură, pe ceramică, lemn, țesături, împletituri din nuiele de răchită, alun, mesteacăn, din paie de secară și orez sau din alte materii prime locale, care sînt mult solicitate atît pe piața internă cît și la export. Se va acorda o mai mare atenție stimulării producției meșterilor creatori de artă populară și se vor valorifica la maximum tradițiile artistice specifice fiecărei zone folclorice.

În domeniul industriei alimentare o sarcină prioritară a cooperăției de consum, o reprezintă buna aprovizionare cu pîine a populației.

În acest scop, concomitent cu funcționarea la întreaga capacitate a brutăriilor existente, în anii 1982—1983 se vor construi încă 254 brutării. În centrul atenției va sta îmbunătățirea calității pîinii, diversificarea produselor de panificație, precum și dezvoltarea producției de cofetărie și patiserie. Totodată va fi dezvoltată producția de conserve și semiconserve de legume și fructe provenite din gospodăriile populației. În acest scop fiecare organizație cooperatistă, unitate de alimentație publică sau turism va prelucra prisosul producției locale de legume și fructe, în vederea prelucrării, în sistem gospodăresc, cu personalul propriu și fără mijloace costisitoare, pentru obținerea unor cantități cît mai mari de legume și fructe conservate sau insilozate. Se va intensifica, de asemenea, activitatea de recoltare și prelucrare superioară a bureților, ciupercilor, fructelor de pădure, plantelor medicinale din flora spontană precum și pentru creșterea producției de sucuri și băuturi răcoritoare. Vor fi, de asemenea, valorificate terenurile argiloase pentru producerea ceramicii, a cărămizilor și pentru olărit și se va intensifica activitatea de recondiționare și refolosire a unor materiale din lemn, textile, metal, sticlă, mase plastice, recuperate de la gospodăriile populației. Organizațiile cooperăției de producție achiziții și desfacerea mărfurilor vor acționa concomitent pentru punerea în valoare de noi surse de energie ca: biogazul, energia termică secundară, energia eoliană și solară etc.

În realizarea obiectivelor prevăzute pentru dezvoltarea industriei mici vor fi luate măsuri pentru atragerea în activitatea de producție și prestări servicii a forței de muncă disponibilă în primul rînd a femeilor casnice și se va pune un mai mare accent pe munca la domiciliul meseriașilor.

COMERȚUL : un rol sporit în schimburile sat-orăș

SARCINI deosebite revin organizațiilor cooperăției de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor și în domeniul aprovizionării cu mărfuri a populației, în îndeplinirea schimbului de mărfuri între oraș și sat. În concordanță cu dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, cu sporirea veniturilor oamenilor muncii, în actualul cincinal se prevede un volum de desfacere a mărfurilor cu 47 miliarde lei mai mare decît în cincinalul precedent.

Se va acționa pentru a se asigura aprovizionarea populației satelor cu unelte agricole, articole de uz gospodăresc, confecții, încălțăminte, tricotaje, cosmetice și galanterie, mobilă, materiale de construcții și a altor bunuri. Un loc tot mai important în ponderea desfacerii îl vor deține articolele de uz casnic și gospodăresc realizate de unitățile proprii de industrie mică. Preocupările existente pe linia realizării de produse de calitate superioară, cu grad ridicat de noutate va permite extinderea

comerțului cu articole extra și lux, organizat în raioane și magazine specializate îndeosebi în orașe și comune cu putere economică mare, în stațiuni balneoclimatice cu activitate permanentă.

Potrivit prevederilor legii se va acționa totodată pentru buna aprovizionare a populației cu pîine, făină, mălai, zahăr, ulei și alte produse, pentru asigurarea unui consum rațional, evitarea risipei, a degradării alimentelor a pierderilor de orice fel. Aprovizionarea cu produse alimentare de bază a populației din mediul rural se va realiza prin aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, folosind resursele proprii din gospodăriile populației și a cooperativelor agricole de producție și din fondul de stat.

O activitate căreia i se va acorda o deosebită atenție este și cea de alimentație publică. În acest domeniu se va acționa pentru dezvoltarea și îmbunătățirea unităților cu profil culinar — restaurante, braserii, birturi și altele. O atenție deosebită se va acorda creșterii producției de preparare a cîntinării diversificării mîncărilor.

În domeniul activității de turism și agrement se va acționa cu mai multă fermitate pentru crearea condițiilor necesare petrecerii cît mai plăcute a timpului liber. Totodată se va asigura o mai bună utilizare a capacității de cazare existente și se vor extinde posibilitățile de cazare în hanuri și popasuri turistice. O atenție sporită se va acorda dezvoltării agrementului pe lângă unitățile mari de alimentație publică și turistice prin crearea posibilităților de practicare a sportului, precum și asigurarea unor jocuri distractive.

Măsurile privind modernizarea unităților comerciale și de alimentație publică, extinderea formelor moderne și intensificarea practicării formelor active de comerț în țirguri, bîlciuri, oboare, precum și creșterea disciplinei în rîndul vinzătorilor vor conduce la ridicarea calitativă substanțială a nivelului de servire a populației, la desfășurarea unui comerț civilizât potrivit cerințelor actuale.

Sarcini deosebit de importante revin cooperăției de producție, achiziții și desfaceri de mărfuri și pe linia aplicării ferme a noului mecanism economic-financiar, a creșterii eficienței întregii activități. În cincinalul 1981—1985 se va acorda o atenție deosebită creșterii substanțiale a beneficiilor la toate organizațiile și activitățile economice, prin sporirea la maximum a veniturilor și reducerea cheltuielilor de producție și de circulație îndeosebi a celor materiale. Pe această bază fondurile proprii vor spori în 1985 cu aproape 50%, față de 1980, ceea ce va duce la asigurarea fondurilor necesare dezvoltării activității economice, participării într-o mai mare măsură a cooperăției de consum la dezvoltarea economico-socială a țării. În acest scop se va acționa pentru sporirea gradului de autofinanțare a cooperativelor astfel ca numărul acestora să ajungă în 1985 la cel puțin 1 200, adică aproape jumătate din cooperative.

O mai mare grijă se va acorda utilizării bazei tehnico-materiale existente și folosirea acesteia cît mai eficient, în așa fel încît să sporească volumul de producție, de desfacere și de beneficii pe unitatea de fonduri fixe existente.

Măsuri importante vor fi luate și în ce privește aplicarea unui regim sever de economii, o atenție deosebită acordîndu-se economisirii combustibilului, energiei, materiilor prime, creșterii productivității muncii, întăririi autogestiei economice-financiare și consolidării pe această bază a echilibrului financiar la toate organizațiile și întreprinderile.

dr. Ion VETRINEAN
director adjunct în CENTROCOOP

CONTRACTE—TRANZACȚII

Autobuze interurbane pentru Irak

INTREPRINDEREA „Autobuzul” din Capitală — una dintre cele mai mari unități industriale constructoare de autobuze și troleibuze din Europa — fiind seama de solicitările primite de la partenerii săi tradiționali din peste 20 de țări din Europa, Africa, America Latină și Asia, își va majora în cursul acestui an cota destinată exportului la peste 60%, din producția sa totală.

Printre noii importatori ai produselor acestei întreprinderi se numără, de câteva luni, și Irakul. Recent au fost expediate spre Bagdad pri-

mele autobuze interurbane de execuție specială, pentru a asigura transportul pe distanțe lungi în ținuturi cu climă tropicală — fiind dotate în acest scop cu agregate de condiționare a aerului (care asigură în interior o temperatură de circa +20°C), toaletă, frigider pentru apă potabilă (cu o capacitate de 200 litri). Autobuzul are lungimea de 12 metri, lățimea de 2,50 metri, înălțimea de 3,40 metri și poate transporta 48 de pasageri pe scaune. Sub podea sînt amenajate patru compartimente, cu capac și închizătoare, cu o capacitate

totală de 4 500 kg. O notă aparte, care merită să fie evidențiată și care reiese și din fotografie, o constituie designul deosebit de modern și elegant.

O orientare fundamentală în dezvoltarea economiei (I)

Valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă

UNA DIN ORIENTĂRILE fundamentale ale politicii partidului de dezvoltare calitativă, preponderent intensivă a economiei — orientare manifestată mai ales în anii de după Congresul al IX-lea, iar în acest cadru, în ultima perioadă, ca o direcție esențială de adaptabilitate a economiei la restricțiile generate de criza mondială de materii prime și energie — o constituie cea a valorificării superioare a potențialului de resurse naturale, materiale și de forță de muncă ale țării. În fapt, în sfera acestei orientări — și pe un perimetru larg — se regăsesc exigențele precum și efectele creșterii productivității muncii sociale. Acestea impun — respectiv relevă — sporirea productivității muncii deopotrivă cu reducerea consumurilor specifice, a cheltuielilor materiale și în general a eforturilor materiale necesare pentru realizarea producției, economisirea, prin orice mijloace, a materiilor prime și materialelor.

În cele ce urmează ne vom referi la cerințele pe care le ridică procesul de valorificare a potențialului amintit; la unele rezultate dobândite în acest domeniu, conturându-le mai bine prin comparație cu rezultate consemnate pe plan mondial; la acțiuni și măsuri care se impun pentru industria noastră — în industrie ne vom cantona cu deosebire investigațiile — în scopul de a ridica la cote mai înalte productivitatea muncii sociale. În această primă parte a articolului avem în vedere problema creșterii productivității muncii ca atare.

Dinamică susținută a productivității

ADESEORI, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a referit la cerința de sporire a productivității prin prisma unor efecte de mare însemnătate pe care acest proces le are în economie: o creștere puternică a producției însoțită de scăderea valorii pe unitatea de produs și respectiv de creșterea beneficiilor, de crearea unor condiții pentru reducerea costurilor pe produse etc. Secretarul general al partidului se referea și la faptul că în domeniul productivității, deși s-au obținut unele succese însemnate, continuă să se manifeste încă decalaje importante față de țările cu economie dezvoltată ale lumii.

În acest sens, datele existente arată că în anii construcției socialiste au fost desfășurate eforturi de o mare amploare în scopul înzestrării tehnice superioare a industriei și economiei. Men-

ționăm astfel că volumul fondurilor fixe în economie a ajuns în prezent la peste 2.000 mld. lei față de mai puțin de 760 mld. lei în 1970, o mare parte din fondurile fixe respective fiind puse în funcțiune în ultimii ani, asigurând o creștere sensibilă a gradului de mecanizare și automatizare a producției). Deopotrivă, preocupări însemnate au fost consacrate creșterii gradului de calificare a personalului, precum și asigurării unei mai bune organizări a producției și a muncii. În aceste condiții, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în industrie, în perioada 1966—1980, a fost de 6,8%, ritmuri superioare mediei pe ansamblul industriei înregistrându-se în ramurile chimiei (9,1%), energie electrică și termică (8,8%), construcții de mașini (8,3%), metalurgie feroasă (7,6%), materiale de construcții (7,6%) ș.a. În ultimele trei cincinale încheiate, ritmul de creștere a productivității pe ansamblul industriei s-a situat astfel: 7,3% în cincinalul 1966—1970; 6,4% în cincinalul 1971—1975; 6,7% în cincinalul 1976—1980.

Creșterea productivității muncii în industria României se datorește, în principal, dotării industriei cu însemnate fonduri fixe, creării de noi capacități de producție, introducerii științei și tehnologiei moderne în toate ramurile industriale. În perioada 1961—1980 a fost investit în industrie un volum de aproape 1.000 miliarde lei, din care aproximativ 909 miliarde lei între 1966—1980. Ponderea industriei în totalul investițiilor a fost în continuă creștere (de la 42,2% în 1960, la 51,0% în 1979), fiind mai mare decât în celelalte țări socialiste, cu excepția R. D. Germane. Față de anul 1970, investițiile alocate industriei în 1979 au fost de 2,8 ori mai mari în România, comparativ cu 2,3 ori în Polonia, 1,8 ori în Ungaria, 1,7 ori în Cehoslovacia, 1,6 ori în Bulgaria, U.R.S.S. și R. D. Germană.

În ceea ce privește structura dotației tehnico-materiale, se evidențiază creșterea sistematică a ponderii mașinilor, utilajelor și instalațiilor în volumul total al investițiilor industriale în România, respectiv de la 33,5% în 1960 la 54,4% în 1979, țara noastră situându-se în acel an după Cehoslovacia (58,4%) sau R. D. Germană (56,2%) și înainte de U.R.S.S. (45%) sau Bulgaria (46,9%).

În intervalul 1961—1980 au fost puse în funcțiune în industrie fonduri fixe în valoare de circa 800 miliarde lei. Ponderea fondurilor fixe puse în funcțiune în totalul investițiilor din industrie se cifrează la 77,3% în cincinalul 1961—1965, 76,4% în 1966—1970, 86,1% în 1971—1975 și 75,8% în ultimul cincinal. Comparativ cu unele țări socialiste, în anul 1979 această pondere este mai redusă în România (65,7%) față de Bulgaria (86,3%), Polonia (86,8%), Cehoslovacia (71,4%), U.R.S.S. (67,7%), Ungaria (90,6%) și R. D. Germană (90,1%) — ceea ce evidențiază necesitatea accentuării efortului în direcția creșterii ponderii volumului de fonduri fixe în totalul investițiilor industriale. Mai menționăm că aproximativ trei pătrimi din investițiile industriale și din fondurile fixe puse în funcțiune în industrie, în perioada 1969—1980, s-au realizat în următoarele 5 ramuri: energie electrică și termică, combustibil, metalurgie feroasă și neferoasă, construcții de mașini și chimie.

Ca urmare a acestei evoluții, din sporul total al producției industriale, cea mai mare parte, mai mult de trei pătrimi, s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii. În aceste condiții valoarea unui procent de creștere a productivității muncii a cunoscut o sporire continuă: 8,5 miliarde lei în 1980 față de 5,6 miliarde lei cât s-a înregistrat în 1976. Numai creșterea menționată a productivității muncii — cu deosebire în industrie — în cincinalul precedent a condus la o economie relativă de forță de muncă de 1.250 mii persoane.

Comparațiile internaționale sînt și ele în măsură să evidențieze progresele țării noastre în domeniul creșterii productivității muncii. Astfel, comparativ cu unele țări socialiste, ritmul de creștere a productivității muncii în industria românească, calculată pe baza venitului național creat, în anii 1971—1979, a fost în general superior față de Bulgaria, Cehoslovacia sau R.D. Germană. Pe de altă parte, dinamica productivității muncii în România — în industrie, calculată pe baza produsului intern brut în perioada 1965—1978 — a fost superioară celei înregistrate în R.F. Germania, Suedia, Franța sau Regatul Unit, aproximativ egală cu cea din Italia și Grecia, dar mai mică decât cea a Japoniei, țară în care, în intervalul analizat, nivelul productivității muncii a crescut aproape de 3 ori.

Ca urmare a dinamicii susținute a productivității muncii consemnată în țara noastră, decalajele respective de productivitate în anul 1978, comparativ cu anul 1965, s-au redus față de majoritatea țărilor luate în comparație. Potrivit unor calcule putem arăta că în 1978 productivitatea muncii obținută pe un lucrător din industria României era de aproape 4 ori mai redusă decât în S.U.A., de 2,2—2,7 ori mai mică decât în R.F. Germania, Suedia, Franța, Italia, Japonia și de 1,4—1,8 ori mai mică decât în Spania, Regatul Unit și Grecia — pentru perioadele anterioare decalajele respective situându-se la nivele mult mai mari.

O imagine copleșită asupra cerințelor și respectiv posibilităților de creștere în continuare a productivității muncii în industria națională — cu deosebire pe seama ridicării nivelului de calificare a personalului ocupat și a îmbunătățirii gradului de utilizare a mașinilor, instalațiilor și utilajelor la nivelul performanțelor lor nominale, a unei mai bune organizări a activității — ne este oferită de compararea ponderii populației ocupate în industria României, în raport cu alte țări. Astfel

față de alte țări, ponderea populației ocupate în industrie în România în 1980 (35,5%) era superioară celei din U.R.S.S. (29,5%) sau Ungaria (33,4%). Comparativ cu unele țări nesocialiste, ponderea în țara noastră depășea pe cea din 1979 din Franța (27,6%), Italia (28,0%), Regatul Unit (32,2%), Suedia (25,7%), S.U.A. (25%), Japonia (25,2%), etc. Evident, toate acestea constituie argumente pentru o angajare mai susținută a unităților din industria noastră pe calea sporirii accentuate a productivității muncii; desigur, cu grija pentru a drămuși cât mai bine resursele de materii prime și de energie, dar și cu preocuparea de a integra cât mai rapid în circuitul economic toate rezervele de sporire a productivității, privind mai buna conducere și organizare a muncii, asigurarea unei ordini și discipline desăvârșite în muncă etc.

Rezerve în sfera mai bune organizări a activității

UNA DIN CAUZELE care determină ca productivitatea să nu crească la nivelul condițiilor existente o constituie gradul relativ scăzut de utilizare a timpului de lucru de către cei angrenați în producție. După cum este cunoscut, ponderea muncitorilor în totalul personalului muncitor din industrie a crescut la nivele înalte, mai ales în anii de după 1965, ajungând la 91% în 1980. Pe de altă parte, gradul de folosire a timpului de lucru al muncitorilor în anul 1980 (93,2%) a fost în ușoară scădere față de 1975 (93,7%). Nivelul mai scăzut de utilizare a timpului de lucru, concomitent cu sporirea numărului de muncitori, a condus la creșterea volumului total al timpului neutilizat.

Din analiza balanței timpului de muncă neutilizat rezultă că o parte importantă din timpul de lucru nu este folosită datorită unor deficiențe în organizarea producției și a muncii; deficiențe legate de funcționarea uneori defectuoasă a aprovizionării tehnico-materiale, a întreținerii și exploatării mașinilor și utilajelor etc. În același sens a acționat și indisciplina în muncă: pierderile de timp datorate întreruperilor în producție, învoierilor, concediilor fără plată și absențelor nemotivate au însumat 95,2 milioane ore-om în 1980, ceea ce echivalează cu timpul de lucru a peste 38 mii muncitori.

Reducerea volumului de timp de muncă utilizat în producție este influențată și de ceea ce numim „mișcarea personalului muncitor”, respectiv plecările din întreprindere ca urmare a încălcării disciplinei muncii și încadrările de personal nou pe posturile rămase astfel vacante. Potrivit datelor analizate, în perioada 1975—1980 factorul amintit a prezentat o ușoară tendință de reducere față de anii anteriori. Anual plecările și încadrările în întreprinderile industriale de stat au reprezentat 6—7% din numărul total al personalului muncitor, indicele de fluctuație (calculat ca raport între numărul muncitorilor plecați fără aprobarea conducerii întreprinderii, prin demisii, concedieri pentru absențe nemotivate și alte încălcări ale disciplinei și numărul mediu al muncitorilor) a fost de 2,2% în

1980, față de 2,7% în 1975. Și proporția muncitorilor care nu au realizat normele de muncă — deși în scădere, ea situându-se la nivelul de 24,9% din numărul muncitorilor ce au lucrat în acord în 1980²⁾, comparativ cu 30,4% în 1975³⁾ — este încă ridicată și a determinat nerealizarea unei producții de milioane și milioane de lei. Este drept, pierderile de timp de lucru, respectiv de producție cauzate de deficiențele menționate au fost compensate parțial prin ore suplimentare. Deși și acestea prezintă un volum total în scădere, cuantumul lor încă ridicat nu este în măsură să ofere imaginea unei activități superioare organizate și desfășurate în multe din unitățile noastre industriale.

În întreaga această perspectivă, recentele reglementări ale legii, urmărind întărirea ordinii și disciplinei în producție — premiză hotărâtoare a unei activități eficiente — se dovedesc de o evidentă însemnătate. Pe această bază se asigură cadrul favorabil integrării în activitatea productivă a unor numeroase rezerve de creștere a productivității muncii, contribuind astfel la sporirea rodniceii muncii în fiecare unitate, cât și pe ansamblul industriei. Pe măsura concretizării lor, aceste acțiuni vor contribui la reducerea decalajelor de productivitate ce ne despart încă de statele dezvoltate economic ale lumii.

Creșterea randamentului muncii, în condiții de economisire a energiei

ANALIZA evoluției productivității evidențiază necesitatea unor măsuri pentru fiecare unitate industrială, măsuri apte să asigure creșterea randamentului muncii în condiții de economisire a energiei. Ele sînt desprinse din orientările și acțiunile relevate în documentele de partid și se înscriu în cadrul accentuării factorilor intensivi în procesul dezvoltării, în scopul valorificării mai bune, cu o eficacitate sporită, a întregului nostru potențial de resurse și forță de muncă. Avem astfel în vedere măsurile menite să asigure creșterea producției industriale — mai ales pe baza rezervelor încă nevalorificate în acest sens, și, deci, într-un ritm mai accentuat în raport cu cel al investițiilor industriale. Acest fapt se va reflecta în realizarea sarcinilor de creștere a producției industriale la 1 000 lei fonduri fixe. Avem, de asemenea, în vedere necesitatea ca sporirea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de fabricație, respectiv nivelul, ritmul dotării întreprinderilor industriale cu mașini, utilaje, instalații moderne să se facă în condițiile reducerii consumului de energie într-o unitate sau alta.

Se impune îmbunătățirea organizării activității sectoarelor de bază și auxiliare din întreprinderi. Așa cum demonstrează practica, unele neajunsuri care diminuează productivitatea pe ansamblul unității, se vădesc de deosebire în sectoarele calde (turnătorii, forje, tratamente termice), cât și în cele de prelucrări și montaje; subliniem în acest sens activitatea neritimică cât și menținerea unui număr mare de muncitori auxiliari: acest număr ar putea fi diminuat chiar în condițiile asigurării doar a micii mecanizări pentru mai multe operații. Și transportul in-

tern se impune mai bine organizat, pe baze raționale; este necesar ca introducerea metodelor moderne de transport, ca paletizarea și containerizarea să se facă rapid, în concordanță cu perfecționarea fluxurilor tehnologice de fabricație.

Trebuie depuse toate eforturile ca performanțele utilajelor să se ridice integral la nivelul lor tehnic nominal. Se mai impune, totodată, creșterea nivelului tehnic al mașinilor, utilajelor, instalațiilor în concordanță cu sistemele și cerințele de realizare, urmărirea și control activ al producției. Productivitatea muncii prevăzută trebuie asigurată în condițiile extinderii mai rapide a unor tehnologii noi de lucru, apte să asigure produse de înaltă competitivitate, precum și creșterea gradului de utilizare al materiilor prime și materialelor ca și a gradului de economisire a acestora. Este necesar să rețină totodată atenția problema amplificării ritmului de dotare cu calculatoare de proces, microprocesoare, alte elemente care să conducă la o accentuare a cibernetizării producției. Preocupările trebuie îndreptate și spre extinderea rezultatelor obținute în institutele specializate de cercetare și proiectare în domeniul roboților industriali, asigurându-se mărirea ritmului de asimilare în fabricație în vederea integrării acestora în procesele din sectoarele siderurgice, de metalurgie neferoasă, chimie, prelucrarea metalelor și altele.

O măsură dintre cele mai însemnate, care trebuie să acționeze la nivelul fiecărei unități economice, o constituie amplificarea preocupărilor pentru creșterea gradului de calificare, de profesionalism, al fiecărui om al muncii. Tocmai pe această bază, și în funcție de gradul tehnic al producției, de performanțele utilajelor trebuie asigurată reactualizarea periodică a normelor de muncă, realizându-se premise superioare, deopotrivă, pentru sporirea gradului de coîntereseare materială a muncitorilor și înfăptuirea întocmai a sarcinilor de plan, calitative și cantitative. În același cadru, un accent deosebit trebuie pus pe fundamentarea și comensurarea în mai mare măsură a productivității muncii în raport cu cerințele aplicării noului mecanism economico-financiar. Desigur, că stabilirea reală a prețurilor de produs, în funcție de nivelul tehnic și gradul de competitivitate, pentru a elimina și în acest fel neconcordanța care se vădește adeseori în unitățile industriale între nivelul indicatorilor fizici și valorici, constituie o condiție însemnată pentru funcționarea normală a noului mecanism economico-financiar.

O ultimă chestiune. Se vădește cerința ca ministerele economice, sprijinite de institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, împreună cu oficiile de documentare, să-și intensifice preocupările de efectuare a unor comparații internaționale pentru fiecare produs în parte privind nivelul și dinamica productivității muncii. Elaborarea acestor comparații trebuie să fie însoțită însă de sublinierea de către organele menționate și a unor măsuri tehnico-economice, care să conducă la realizarea de produse de înaltă tehnicitate și cu parametri tehnico-funcionali la nivelul cel mai avansat.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

²⁾ și ³⁾ Luna noiembrie a anilor 1980 și 1975

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicatori

CONSILIILE populare răspund de folosirea rațională a fondului funciar și de realizarea sarcinilor stabilite prin planul de stat. Dintre indicatorii care se pot utiliza în activitatea de îndrumare și control a realizării sarcinilor privind suprafețele cultivate, menționăm: gradul de acoperire a însămînțărilor de primăvară cu arături de toamnă; ponderea însămînțărilor efectuate în epoca optimă în total suprafață însămînțată; a suprafeței însămînțate cu semințe selecționate (sau soiuri superioare) în total suprafață și pe culturi; a suprafețelor însămînțate în teren irigat pe total și pe culturi; a suprafeței însămînțate cu culturi intercalate în suprafața productivă de primăvară; a lucrărilor de întreținere efectuate în epoca optimă (pe categorii de lucrări) în total suprafață; gradul de mecanizare a lucrărilor pe total și pe culturi; ponderea suprafeței productive de primăvară în suprafața arabilă; a suprafeței efectiv recoltate în suprafața de recoltat; a suprafeței însămînțate cu culturi duble în suprafața recoltată etc.

Gh. FRĂȚILA

Academia de studii economice

Livrări

În prezent procesul de livrare a îngrășămintelor chimice se realizează cu importante pierderi. Pentru îmbunătățirea situației în acest domeniu propun ca în stațiile C.F.R. să se stabilească linii separate de descărcare a îngrășămintelor chimice, să se amenajeze platforme de descărcare speciale în lungul liniei; să se instaleze prize trifazice pentru a se putea folosi utilajele beneficiarilor (șnecuri, benzi etc.) la descărcarea vagoanelor; vagoanele speciale pentru transportul îngrășămintelor chimice să fie folosite numai în stațiile C.F.R. unde există spații special amenajate în acest scop; și în fine Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să dispună amenajarea spațiilor de depozitare în consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

A. DRAGAN

economist la Banca pentru agricultură și industrie alimentară din Vaslui

Ecouri

DEPĂȘIREA repartiției zilnice de gaze naturale (articolul „Cerințe ale extracției și utilizării eficiente a gazului metan” publicat în nr. 39/81 al „Revistei economice”) s-a datorat și reducerii cotei cu aproape 27 mil. mc. gaze, reducere care s-a făcut unilateral de către furnizor, fără acordul Ministerului Industriei Chimice, în condițiile în care planul nostru de producție a rămas același. Evident că în aceste

condiții se înregistrează importante depășiri ale cotei de gaze acordată unității noastre. Pe de altă parte, în perioada respectivă presiunea de livrare a gazelor a fost foarte mică, sub limita contractată, astfel că fabricile de amoniac au funcționat la capacități reduse, cu multe opriri.

Față de cele arătate apare ca necesară o mai bună corelare a planului de producție cu cotele de gaze repartizate și evitarea fluctuațiilor presiunii la care gazele sînt puse la dispoziția consumatorilor. Pe această cale se asigură funcționarea continuă și la capacități a consumatorilor și se evită pornirile și opririle de instalații în mod neprogramat. Pornirea sau oprirea unei fabrici de amoniac consumă între 3 și 4 mil. m³ gaze și de aceea este atât de important să se elimine aceste opriri.

În același timp colectivul nostru de muncă este mobilizat pentru a depista și recupera toate resursele energetice secundare care se pierd în mediul înconjurător, putînd pune în valoare încă din 1982 cel puțin 30 Gcal/oră resurse recuperate prin aplicarea unor adaptări și completări la instalații.

Vă mulțumim pentru sprijinul acordat și vă asigurăm că întreg colectivul nostru de oameni ai muncii se va preocupa în continuare de gospodărirea mai bună și mai eficientă a resurselor energetice puse la dispoziția noastră.

I. PELEA

directorul Combinatului de îngrășăminte chimice din Turnu Măgurele

★

DIN cele relatate în articol am reținut că este necesară o preocupare mai susținută pentru încadrarea în repartițiile aprobate, fapt pentru care s-a hotărît dezbaterii temei în cadrul colectivului de conducere și al comisiei energetice din cadrul Combinatului siderurgic Reșița. Menționăm că la toate secțiile consumurile energetice sînt analizate zilnic, luîndu-se măsuri tehnologice și organizatorice, îndeosebi în sectoarele calde, de eliminare a risipei sau a unor consumuri nejustificate. Este vorba de conducerea și funcționarea în regim economic a proceselor de ardere, realizarea parametrilor de ardere, reducerea pierderilor de căldură prin neetanșeități, orificii, zidărie deteriorată, a cuptoarelor tehnologice etc.

I. GRĂDOI

director general adjunct tehnic și de producție la Combinatul siderurgic Reșița

★

UNITĂȚILE ministerului nostru au sarcina să asigure toți consumatorii industriali și de alte categorii cu energia electrică solicitată. Termocentralele livrează

cantități însemnate de energie termică platformelor industriale aferente, precum și consumatorilor din centrele urbane cum sînt: București, Ploiești, Craiova, Borzești, Galați, Pitești și altele. Orice dezechilibru în asigurarea cu combustibili a centralelor electrice nesoluționat imediat, poate conduce la dezechilibrarea balanței de producere-consum de energie electrică și termică, avînd ca rezultat inevitabil perturbarea activității economice a consumatorilor.

Calea principală de reducere a ponderii consumului de hidrocarburi și implicit de gaz metan, la producerea energiei electrice și termice, o constituie creșterea producției de energie electrică pe bază de cărbune, direcție în care au fost concentrate toate eforturile. Prin acțiuni comune ale Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Minelor, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnicii și Electronicii, se vor urmări cu maximă atenție lucrările prevăzute în programele comune de măsuri pentru creșterea disponibilității centralelor termoelectrice pe cărbune, în special a termocentralelor Rovinari și Turceni, pentru ca împreună cu celelalte centrale electrice să poată asigura consumul de energie electrică și termică și să se poată trece în condiții bune vîrfurile de sarcină din sezonul rece.

Ioan MĂIEREANU

director

în Ministerul Energiei Electrice

★

INTREPRINDEREA de țevi Roman a recepționat necesitățile ce se ivesc privind construirea de conducte de legătură, colectare și de transport pentru gazul metan în sistem republican. Întreprinderea noastră sugerează întreprinderii interesate ca, în urma unui studiu aprofundat, să stabilească un program concret asupra necesarului de țevi, conducte și alt material tubular, determinat cantitativ și calitativ și pe perioade de livrare; necesarul sortotipodimensional și calitativ să se alinieze standardelor în vigoare. În eventualitatea cînd actuala tipizare nu corespunde necesităților, să se procedeze din timp pentru obținerea derogărilor.

În situația cînd se vor obține derogări pentru fabricarea materialului tubular, în alte condiții decît cel tipizat, conform Decretului nr. 99/1980, cit și pentru realizarea fabricației materialului necesar prevăzut în actuala tipizare, Întreprinderea de țevi Roman va trebui să-și mobilizeze capacitățile sale din timp, făcînd și eventualele asimilări de produse care, natural, durează timp mai îndelungat.

C. CORDUNEANU

director comercial

Pagină realizată de Emil ZAMFIRESCU

Surse de sporire a eficienței

în folosirea utilajelor

și a forței de muncă

DOTAREA TEHNICĂ — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini

ÎN ULTIMUL DECENIU ȘI JUMĂTATE, industria construcțiilor de mașini a căpătat un rol tot mai important în dezvoltarea economico-socială a județului Bihor. Ponderea acestei ramuri în producția industrială bihoreană a crescut de la 11,9% în 1965 la 14,1% în 1970, iar la începutul actualului cincinal reprezintă 23,2%; volumul producției ei s-a mărit, în deceniul 1971—1980, de peste 4,5 ori.

Creșterile cantitative au fost însoțite de însemnate schimbări calitative, concretizate prin ridicarea nivelului tehnic al producției, perfecționarea și diversificarea gamei sortimentale a produselor.

În acest al șaptelea cincinal, în care creșterea economică trebuie realizată preponderent pe seama factorilor intensivi, prin efortul propriu al colectivului fiecărei unități, aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar are un rol decisiv în ridicarea calității și eficienței întregii activități de producție la un nivel corespunzător dezvoltării în ritm rapid a bazei tehnico-materiale — ceea ce presupune și adaptarea în același sens a organizării.

După cum se știe, și în construcția de mașini, structurile organizatorice sînt concepute pentru o anumită dotare tehnologică și o anumită structurare tehnologică a produselor existente sau nou asimilate, fiind puternic influențate de gradul de specializare, cooperare, concentrare, centralizare și/sau integrare a procesului de producție.

Alcătuirea formațiilor de lucru conduse de maistru

O MARE GREUTATE SPECIFICĂ au încă, în această ramură, unele lucrări efectuate în condiții de dotare clasic-convențională, îndeosebi prelucrarea metalelor prin așchiere pe mașini-unelte universale și operațiile de montaj-finisaj (la care predomină munca manuală, chiar dacă parțial e înlesnită de folosirea uneltelor de mină mecanizate). Aspectul este general valabil pentru compartimentele de întreținere-reparații, sculări, A.M.C., dar și pentru producția de bază în cadrul unităților cu profil eterogen (cum este întreprinderea mecanică și de piese de schimb din Oradea) sau cu un volum ridicat de produse „nominizate” la începutul oricărei perioade de plan (cazul întreprinderii mecanice din Oradea). În asemenea situații se pune într-un mod aparte problema raportului: **numărul de muncitori la un maistru**. Specialiștii practicieni în organizarea construcțiilor de mașini susțin că raportul prevăzut în actualele normative, de exemplu 30 de muncitori la un maistru, ar trebui considerat ca **minim de pornire** și îmbunătățit în funcție de calitățile profesionale, atât ale muncitorilor (eventual categoria medie pe formație de lucru) cât și ale maistrului respectiv. Astfel, un maistru ar putea să aibă o echipă care să depășească acest număr, dacă majoritatea muncitorilor au o calificare su-

perioară, necesitînd deci mai puțină muncă de îndrumare și sprijin prin asistentă, decît o echipă compusă din începători, de categoriile I—III. (Menționăm că în cadrul industriei construc-tore de mașini din județ, avem zeci de muncitori cu calificare postliceală, de tehnician sau chiar cu școală de maștri, dar care lucrează efectiv pe mașini-unelte.) Cu toate acestea — ceea ce ni se pare paradoxal pentru sculării, încadrate de regulă cu muncitori de înaltă calificare, care pot lucra de sine stătător — normativul prevede un număr mai redus (20) de muncitori la un maistru.

Alcătuirea formațiilor de lucru în sensul propus, care presupune perfecționarea permanentă a muncitorilor și maistrilor, scutirea acestora din urmă de anumite munci administrativ-funcționărești, ar avea ca efect diminuarea numărului de formații de lucru, ateliere, secții etc., îmbunătățirea conducerii producției la nivelul de bază, creșterea productivității muncii, utilizarea mai bună a timpului de lucru și a capacităților de producție.

Optimizarea cadrului organizatoric se impune în mod deosebit în cadrul acelor procese tehnologice la care constituirea formațiilor de lucru, organizarea atelierelor sau secțiilor numai pe bază de număr de personal nu reflectă condițiile reale, necesare desfășurării activității de producție la un nivel calitativ și de eficiență corespunzător. Într-o asemenea situație se găsesc sectoarele de prelucrare la cald (turnătorie, forjă, tratamente termice), unde avem de-a face cu instalații de mare complexitate și valoare, cu funcționalitate sensibilă și un proces tehnologic specific (temperaturi, presiuni, substanțe chimice speciale etc.).

Întreprinderea „Înfrățirea” Oradea, de exemplu, are în dotare un cuptor cu inducție pentru elaborarea fontei lichide, instalație de mare valoare: scoaterea lui din funcțiune ar însemna oprirea conveierului de formare-turnare, pentru anumite tipuri de piese, echivalînd cu cca. 18% din capacitatea întregii turnătorii — cu influențe negative și asupra altor întreprinderi, care primesc de la această unitate piesele turnate, prin cooperare. Totodată, defecțiunile în funcționarea cuptorului respectiv pot produce accidente grave, care să afecteze atât echipamentele din apropiere, cât și personalul muncitor.

Se impune, deci, să existe **răspunderi bine definite în privința conducerii echipei de servire** (compusă din cuptorari, topitori și electricieni), să se asigure supravegherea activității și a funcționării utilajului, respectarea strictă a normelor stabilite. Astfel de răspunderi specifice activității în unitățile care au în dotare instalații, utilaje și mașini cu regim de funcționare continuu sau cu un grad ridicat de pericol în exploatare sînt în mod deosebit accentuate în noile reglementări introduse prin completările la Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și prin Decretul Consiliului de Stat nr. 400/1981. Personalul muncitor care lucrează la astfel de instalații are obligația de a cunoaște caracteristicile lor: constructive și funcționale, de a respecta normele tehnice de exploatare și întreținere, normele de protecție a muncii și de prevenire a incendiilor, de a asigura supravegherea permanentă a utilajelor, evitînd orice avarii sau întreruperi accidentale. Maistrii sau alți conducători ai formațiilor de lucru răspund de realizarea condițiilor necesare în acest scop, de efectuarea la timpul programat a reviziilor tehnice și reparațiilor, de supravegherea permanentă a personalului sub raportul ordinii și disciplinei, al aplicării corecte a tehnologiilor de fabricație și a instrucțiunilor de exploatare; ei sînt datori să controleze predarea-preluarea între schimburi a echipamentului tehnologic, să ia măsuri pentru ca orice muncitor cărui a fi aprobat plecarea în timpul programului de lucru să fie înlocuit, la supravegherea utilajului, de o altă persoană.

În cazuri de felul celui menționat, organizînd formația de lucru — indiferent de numărul de muncitori care urmează să fie cuprinși — pe baza criteriului „servirea și supravegherea funcționării a cel puțin unui cuptor de inducție”, se poate conta pe o îmbunătățire cu cel puțin 3% a gradului de utilizare al cuptorului, ceea ce va asigura o producție suplimentară de peste 100 tone de piese turnate pe an; totodată se vor reduce cheltuielile de întreținere și vor fi prevenite opririle accidentale, care pot produce pagube de ordinul milioanei de lei.

Iată și un alt exemplu de la aceeași întreprindere, dar care poate fi regăsit și în alte unități ale construcției de mașini. Conveierul de turnare și formare mecanică a unor categorii de piese din fontă asigură realizarea a peste o cincime din producția turnătoriei. Este vorba, de fapt, de o unitate tehnologică integrată în cadrul secției; procesul de lucru, cu un grad înalt de mecanizare și automatizare, cuprinde într-un singur complex toate fazele: formare, miezuire, turnare și dezbatere. În condițiile unei astfel de organizări unitare și pentru supravegherea lui la nivel corespunzător, se cere ca la constituirea formației de lucru condusă de maistru, criteriul să fie instalația tehnologică, respectiv „servirea a cel puțin unui conveier pen-

lru formarea, miczuirea și turnarea mecanizată a pieselor din fontă“.

Asemenea principii de organizare în cadrul unităților de forjă-matrișare au un rol deosebit în reducerea consumului de metal, iar pentru operațiile de tratamente termice influențează hotărâtor calitatea pieselor și mașinilor fabricate, ca și consumul rațional de energie. (Puterea instalată în atelierul de tratamente termice al întreprinderii „Infrățirea“ reprezintă peste 2000 kW.) Ele trebuie să fie regăsite și în constituirea compartimentelor de producție, cum sînt atelierele și secțiile.

În această ordine de idei, specialiștii din construcția de mașini-unelte propun, drept criteriu minim de organizare pentru o secție de forjă, „servirea a cel puțin 25 utilaje de deformare plastică de orice fel și 8 cuptoare cu flacăra sau electrice, sau 20 utilaje de deformare plastică, din care cel puțin 6 cu putere de 400 kgf“, iar pentru un atelier de tratamente termice, de exemplu: „servirea a cel puțin 16 utilaje de tipul: cuptoare cu vatră fixă și mobilă, cuptoare electrice, instalații de cimentare cu gaze, băi cu săruri, cu ulei, cuptoare cu atmosferă controlată, instalații cu curenți de înaltă frecvență“.

Criteriul tehnologic de constituire a formațiilor de lucru și a compartimentelor de producție se impune — față de concepția clasică privind numărul de personal — și în cazul **acoperirilor galvanice**, reprezentînd activități distincte, executate cu utilaje automatizate, de mare valoare, a căror funcționare cere supraveghere permanentă și competență, cunoștințe și răspunderi deosebite. La fel, **montarea și testarea aparatului electronic și electromecanice** specifice mașinilor-unelte cu comandă numerică și cu afișaj de cote constituie o problemă relativ nouă și de mare complexitate; obiectul muncii și aparatura cu care se lucrează au valori deosebit de mari și necesită cunoștințe profesionale, teoretice și practice, de nivel superior.

În domeniul prelucrării mecanice, extinderea criteriilor de organizare prezentate mai sus, la **mașinile-unelte de mare gabarit** (care de regulă constituie puncte înguste) și la **liniile tehnologice formate pentru executarea unor categorii specifice de piese**, care sînt unități integrate cu program de producție propriu, ar contribui substanțial la ridicarea pe o treaptă superioară a calității și eficienței.

Sisteme specifice de grupare a mașinilor-unelte

PONDEREA JUDEȚULUI BIHOR în totalul producției de mașini-unelte așchiitoare a țării se ridică la 12,2%, depășind de mai multe ori poziția lui ierarhică în ce privește producția industrială totală. Studiarea modului de **organizare și funcționare a compartimentelor de producție** în acest domeniu specific al producției de mașini-unelte depășește, deci, interesul local, teritorial și constituie preocupări demne de remarcat, avînd la bază considerente general valabile pentru etapa actuală, cum sînt:

- apropierea structurii utilajului tehnologic de structura tehnologică a produselor;
- greutatea specifică ridicată a prelucrărilor mecanice prin așchierarea metalului, în totalul volumului de lucrări;
- creșterea flexibilității tehnologice în contextul diversificării rapide a producției, prin reducerea duratei de asimilare a produselor noi și reproiectate.

Astfel, în cadrul întreprinderii „Infrățirea“ Oradea s-au conturat trei subsisteme diferite pentru producția de bază la prelucrări mecanice prin așchiere:

I. Liniile tehnologice cu ciclu de fabricație închis, care se aplică în 4 secții, compuse din 31 de linii tehnologice. Principiile organizatorice care au stat la baza elaborării fazelor de realizare sînt:

- clasificarea pieselor după formă și tehnologie;
- prelucrarea pieselor în întregime în cadrul liniei (de la semifabricat la produs finit);
- stabilirea sarcinilor de producție concrete și dotarea cu mijloacele necesare;
- autonomie în programarea internă proprie;
- plasarea utilajelor într-o zonă delimitată și în ordinea succesiunii operațiunilor pe fluxul tehnologic.

Avantajele subsistemului sînt multiple: creșterea productivității muncii, datorită specializării utilajelor și a personalului în executarea unor lucrări similare; îmbunătățirea condițiilor de planificare, programare și urmărire a producției; mărirea responsabilității față de termenele și calitatea execuției; scurta-

rea ciclurilor de fabricație; reducerea volumului de transport intern uzinal.

Pentru ilustrarea eficienței, prezentăm situația evoluției producției fizice, în etajele parcurse (tabelul nr. 1):

Indicatori	Sistem de bază				
	1970	1971	1974	1975	1980
Raportul dintre numărul de mașini-unelte convenționale și numărul de oameni	2,8	3,1	4,6	5,1	7,3
Dinamică (%)	100	110	164	180	261

II. Baterii de mașini de înaltă precizie. La baza acestui sistem, care se aplică la 2 grupe de mașini de rectificat filete și mașini de găurit în coordonate stau: gruparea mașinilor-unelte de înaltă precizie; stabilirea gamei lucrărilor de finisare ce urmează a fi executate; organizarea colaborării cu restul secțiilor; asigurarea servirii mașinilor de precizie de către personal cu înaltă calificare.

Avantajele acestui mod de organizare s-au materializat în: reducerea necesarului de S.D.V.-uri speciale; scurtarea ciclurilor de asimilare și fabricație; prelungirea duratei de funcționare a mașinilor de precizie și îmbunătățirea gradului de utilizare intensivă a lor; în unele cazuri, extinderea poliservirii (de exemplu numai 11 oameni, în loc de 22 pentru 7 mașini folosite în 3 schimburi).

Merită reținut, ca semnificativ, gradul de echipare cu S.D.V.-uri la produse asimilate în diferite etape. Astfel: în 1960 mașina de găurit „G-25“ avea un grad de echipare cu S.D.V.-uri de 2,2; în 1965, mașina de frezat pentru sculării „FUS-P“ — de 2,42; în 1970, mașina de filetat „MFIV-8“ are deja numai 1,3; în 1975, gradul de echipare la mașina de găurit „GR-50“ și de frezat „FUS-25“ scade la 1,28, pentru ca în 1980, la ultimul tip de mașină de găurit radial — „GR-616“, de înaltă tehnicitate — să fie doar de 0,62. Eficiența economică a acestei evoluții se reflectă în scăderea cheltuielilor specifice pentru S.D.V.-uri speciale (tabelul nr. 2).

Indicatori	1975	1978	1980
Costul S.D.V.-urilor speciale (lei/1000 lei producție marfă)	22,26	20,72	14,33
Reducerea cheltuielilor (%)	100	78,90	54,50

III. Baterii de mașini de productivitate înaltă (C.N.C. și strunguri N.C.). În organizarea acestor formații de lucru, specialiștii s-au orientat spre: concentrarea operațiilor tehnologice de prelucrare; organizarea elaborării și testării programelor de execuție a pieselor; plasarea mașinilor-unelte în cuiburi și poliservirea lor; preredarea sculelor cu aparate speciale; personal tehnic de înaltă calificare.

Eficiența acestui sistem de folosire intensivă a mașinilor respective este exprimată prin:

- creșterea numărului orelor de funcționare (pe mașină) în regim automat (tabelul nr. 3):

Indicatori	1978	1980	Sem. I 1981
Nr. ore de funcționare în regim automat	2 607	4 063	2 517
Dinamică (%)	100	155,8	193

— extinderea poliservirii, reducerea perioadei de reglare, creșterea eficienței asistenței tehnice — care pot fi cuantificate în creșterea productivității muncii de peste 2 ori (211%) și economii de personal de 43% (folosirea unui număr de numai 16 oameni, în loc de 28).

Aplicarea tot mai accentuată și în construcția de mașini a cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane, folosirea pe scară largă a prelucrării automate a datelor și a tehnicii electronice de calcul în programarea, desfășurarea și urmărirea procesului tehnologic, introducerea robotizării și a folosirii inteligenței artificiale impun preocupări susținute pentru găsirea modului optim de organizare a compartimentelor de producție, pentru corelarea și armonizarea eficienței a coexistenței unei game largi și eterogene de tehnologii clasice, tradiționale cu cele mai moderne, neconvenționale, astfel încît să se asigure cadrul organizatoric corespunzător funcționării la un nivel calitativ superior a dotării tehnice existente și de viitor.

dr. Tiberiu VESSELENYI
directorul Cabinetului teritorial
de organizare al județului Bihor

Dezbateri în județul Bihor

UTILIZAREA POTENȚIALULUI ENERGETIC AL APELOR GEOTERMALE (1)

Au participat : **Georghe Blaj**, **Eva Feder** — Comitetul județean de partid Bihor ; **George Vaida** — Consiliul popular județean Bihor ; **Iosif Maștei** și **Ioan Damian** — Consiliul județean de control muncitoresc al Activității Economice și Sociale ; ing. **Aurelian Manilici**, — Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; ing. **Dinu Constantin** și **Nicolae Liciu** — Comitetul de Stat al Planificării ; dr. geolog **Constantin Opran** — Ministerul Geologiei ; **Constantin Corici** și **Ioan Jurcă** — Comitetul județean Timiș al P.C.R. ; ing. **Teodor Enăchescu** și ing. **Silviu Chiriță** — Consiliul Național al Apelor ; dr. ing. **Teodor Constantinescu** și dr. geolog **Augustin Tenu** — Institutul de meteorologie și hidrologie ; ing. **Didolf Svoboda** — Institutul de balneologie București ; conf. dr. ing. **Teodor Maghiar**, decan, și dr. chimist **Ludovic Gilău** — Institutul de Învățământ Superior Oradea ; ing. **Mihai Binșelean** — director, întreprinderea de sere Oradea ; geolog **Dumitru Șendruțiu** — Inspectoratul geologic minier Oradea ; ing. **Nicolae Fintină**, director — Institutul județean de proiectare ; **Ioan Caraiman**, director — Întreprinderea piscicolă Cefa ; ing. **Valer Bacinschi** — Oficiul de gospodărire a apelor Bihor ; ing. **Sorin Ungur**, director — C.E.T. Oradea ; dr. **Ioan Popa**, director al Direcției județene sanitare ; dr. **Ioan Negoescu** — Băile Felix, U.G.S.R. ; geolog **Ioan Cohut**, director — Grupul Foraj, Exploatare, Ape Geotermale Oradea ; ing. **Romeo Apostol** ing. șef — I.J.G.C.L. Bihor ; ing. **Dumitru Restanția**, director general — D.G.A.I.A. Bihor ; ing. **Georgeta Dobrin** — Direcția de Ape Cășuri. Din partea „Revistei economice” au participat dr. **Maria Popescu** și dr. **Dan Popescu**.

Gheorghe Blaj — În urmă cu trei ani, Revista economică, împreună cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie — a organizat la Oradea o dezbateri pe tema mai bunei folosiri și valorificării a resurselor de ape geotermale. Au fost relevante cu prilejul acelei dezbateri nu numai **necesitatea stringentă de utilizare a potențialului energetic al apelor geotermale** în scopul de a degreva, și pe această cale, balanța energetică a țării, sarcină trasată expres de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, obiectiv de seamă al actualului cincinal, ci și multiple posibilități în acest sens — ceea ce a constituit, desigur, un lucru pozitiv. Sînt prezenți la noua dezbateri reprezentanți ai aceluiași organisme, în multe cazuri aceleași persoane. În același timp, aria reprezentanților la dezbateri s-a lărgit, pentru că noi unități sau instituții folosesc sau se preocupă de folosirea apei geotermale ca sursă nouă de energie.

Această dezbateri va trece în revistă progresele realizate în cei trei ani, va pune în evidență — și nu mă indoiesc de aceasta — extinderea ariei cercetărilor pentru promovarea energiei geotermale. În scopul valorificării căldurii din apele geotermale debitate de sondele de cercetare, potrivit posibilităților subniate cu trei ani în urmă, în județul Bihor au fost întreprinse acțiuni de utilizare care au un aport energetic de peste 20 000 tone combustibil convențional pe an. Domeniile mai importante în care s-a introdus energia geotermală sînt : încălzirea serelor (8,6 ha), ferme zootehnice (3 obiective), în gospodăria comunală și în tratamentul balnear.

Stadiul actual de valorificare a surselor geotermale — bogăție cu care județul Bihor, ca și alte județe din vestul țării, este bine dotat — nu este însă în măsură să ne satisfacă. Întrucît abia jumătate din capacitatea acestora este utilizată. Menționez că avem 16 sonde închise, din lipsă de beneficiari. Știm că sînt greutăți, probleme încă nerezolvate — de pildă cele legate de adaptarea instalațiilor de încălzire la specificul apelor geotermale, problema deversării apelor uzate în apele de suprafață, apariția fenomenului de declin a zăcămintelor intens exploatate, lipsa aparatului de investigație, de măsură și control adecvate etc. Și tocmai din acest motiv, deși experiența în folosirea acestei surse energetice nu este prea vastă, în județ, în sectoarele amintite, se efectuează concomitent cercetarea geologică, cea tehnologică și exploatarea. În aceste condiții va trebui să facem totul ca rezultatele bune de pînă acum să le generalizăm, iar consfătuirea de față va servi, între altele, acestui scop.

Sînt sigur că în luările dumneavoastră de cuvînt veți face referiri, veți avansa sugestii și propuneri referitoare la determinarea parametrilor optimi de exploatare a zăcămintelor, la perfecționarea tehnologiilor, echipamentelor și aparatului, la problema transportului și deversării apei geotermale utilizate, insistînd asupra rezolvării ei, la diversificarea domeniilor de utilizare a energiei geotermale prin trecerea la producerea de curent electric, a frigului, la climatizare, deshidratarea și uscarea unor produse, mai ales agroalimentare. Sînt convins că veți aborda probleme care vizează recuperarea unui procent mai ridicat de energie. Sînt și alte probleme de rezolvat, care pot fi abordate în discuții, cum ar fi : administrarea și exploatarea ză-

cămintelor, costurile și mai ales prețurile de vînzare a energiei termice obținute și livrate. Prin toate acestea, acțiunea de față, ca tot ce întreprindem, se înscrie pe linia punerii în valoare a unor noi surse de energie, este o contribuție la înfăptuirea indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind asigurarea independenței energetice a României pînă la sfîrșitul actualului deceniu.

Vreau să vă asigur de faptul că organele de partid, factorii de conducere din județ, angajați total în înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind Programul energetic, vor stimula orice inițiativă în această privință.

Mulțumesc Revistei economice pentru această nouă inițiativă. Mulțumesc Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie pentru ajutorul, asistența și orientarea pe care ni le-au acordat ; mulțumesc, de asemenea, celorlalți tovarăși, celorlalte instituții centrale și cu deosebire Ministerului Geologiei și Ministerului Petrolului. Vă mulțumesc dumneavoastră, tuturor celor prezenți, pentru că ați răspuns invitației noastre și sînt convins că veți face referiri largi, sugestii și propuneri pentru lărgirea și intensificarea preocupărilor urmărind să asigure folosirea apei geotermale ca sursă nouă de energie.

Înțelegere și cooperare între factorii ce pot hotărî valorificarea energiei geotermale

Maria Popescu — Voi încerca să explic de ce luăm în discuție, pentru a doua oară, o resursă atît de modestă, marginală, cum este considerată energia geotermală. Cred că importanța acestei resurse naturale de care dispune din plin județul Bihor, trebuie judecată pe fundalul actualei crize energetice, care nu este o criză de conjunctură, ci trebuie să ne obișnuim cu gîndul că este o criză cu perspectivă de agravare. În aceste condiții criza de combustibili, de hidrocarburi este agravată și combinată cu o profundă criză economică ale cărei efecte se extind la nivelul planetei. O expresie a acesteia este criza monetar-financiară — care face ca dobinzile pe piața internațională să crească în mod vertiginos și să agraveze și mai mult situația prețurilor hidrocarburilor. Or, hidrocarburele, îndeosebi petrolul, sînt folosite într-o proporție precumpănitoare de tehnologiile moderne, inclusiv în tehnologiile din țara noastră. Gravitatea acestor crize a condus la o serie întregă de învățăminte, printre care aș aminti în primul rînd, pe aceia că ar fi o greșeală să ne bazăm — cum s-a procedat în lume pînă acum, în exclusivitate, sau în proporție foarte mare — pe anumite surse, în special pe resursele neregenerabile de hidrocarburi, care s-au dovedit că nu sînt inepuizabile. Bineînțeles că există încă bogate surse de hidrocarburi lichide și gazoase pe planetă, dar cele ușor exploatabile la nivel economic manifestă tendințe de epuizare. Investițiile necesare pentru exploatarea resurselor mărilor sau resurselor din zonele polare sînt din ce în ce mai mari, ceea ce va face ca prețurile acestor combustibili să crească în continuare.

În aceste condiții devine tot mai imperios necesar să se apeleze din ce în ce mai mult la resursele regenerabile și printre acestea figurează într-o oarecare măsură și energia geotermică.

* Dezbateri a avut loc în luna decembrie a anului trecut.

Pe plan mondial se observă o tendință de reorientare a politicilor economice ale statelor, se fac restructurări economice, se abandonează — sau restring industriile mari consumatoare de energie electrică, se abandonează sau reduc industriile metalurgice și se caută noi profile de dezvoltare industrială. În ultima vreme se elaborează programe și strategii ale statelor pentru dobândirea independenței energetice, independenței alimentare, pentru dobândirea independenței și din punct de vedere tehnologic, cum face Japonia.

Vedeți, problema independenței energetice se ridică la nivelul statelor. La nivelul județelor sau al regiunilor se pune problema autonomiei energetice, autonomiei alimentare, adică realizarea unui grad — pe cât posibil mai mare — de autoaprovizionare, pentru că s-a dovedit că este mai economic pe fundalul crizelor actuale și mai rațional ca energia să se producă și să se consume în zone apropiate, întrucât prin transportul energiei electrice la distanțe mari se pierde o bună parte din aceasta. Deci tendința este de a se renunța pe cât e posibil la transportarea de produse de masă pe distanțe mari. La transporturi mari de materii prime, de alimente și de a se acorda o atenție sporită tuturor resurselor de care dispun zonele pentru a le valorifica la maximum, pentru a asigura această autonomie pe baza căreia să se producă pe loc cantități cât mai mari din cele necesare existenței.

Eu cred că nu trebuie privite — cum s-a procedat până acum — cu oarecare dispreț resursele de proporții mici care erau considerate mai puțin economice, mai puțin interesante, întrucât nu satisfăceau anumite criterii de specializare și tendințe de gigantism, criterii care nu mai corespund noilor realități și constrângeri. Desigur că resursele cum sînt cele geotermice, care provin din surse, cu debite mici, din surse dispersate pe teritoriu — nu pot fi luate în calcul ca potențiale foarte importante de natură să echilibreze balanța energetică a țării; dar pentru balanța energetică a județelor, a localităților și aceste resurse pot să capete o importanță foarte mare și trebuie să înțelegem că degravarea balanței energetice naționale cu un procent oricît de mic, reprezintă o contribuție foarte importantă în momentul de criză actual.

Putem considera județul Bihor ca o stație pilot în care s-a încercat exploatarea în diverse forme și în diverse domenii de activitate a acestei bogății naționale, care consider că până acum a fost pe nedrept subestimată și foarte puțin valorificată. Și recunoscînd meritul de pionierat al județului Bihor, noi am insistat să revenim cu aceste discuții aici, să vedem ce progrese s-au înregistrat, să invităm tovarăși din alte județe care dispun de potențial energetic geotermal, să invităm tovarăși din partea forurilor centrale care pot să aducă o contribuție mai mare la scoaterea din impasul în care se găsește problema trecerii în circuitul economic național a acestor bogății de care dispune țara noastră — spun impas, pentru că mi se pare că ritmul în care se progresează în domeniul valorificării resurselor energetice neclasic este încă modest. S-a menționat aici că numai jumătate din potențialul sondelor cunoscute, măsurate, calculate — este folosit. Este paradoxal că în acest moment de criză, o resursă cu potențial energetic modest dar ușor de exploatat, să nu fie folosită.

Cred că dificultatea cea mai mare constă în aceea că noi sîntem încă tributarii unei gândiri îngust-departamentale și pe specialități prea delimitate. De aceea este necesară stimularea preocupărilor largi, integrative, corelarea eforturilor specialiștilor din domeniul apelor, al energiei, din domeniul chimiei, agriculturii, geologiei, și din alte domenii, confruntarea diferitelor puncte de vedere în ceea ce privește exploatarea și utilizarea apelor geotermale și implementarea de tehnologii noi. Am aflat cu bucurie că la Institutul de Învățămînt Superior din Oradea s-a creat pe baza conceptului de proces circular activ, un „Modul” care asigură utilizarea complexă și rațională a apelor geotermale. Cred că aceasta este o creație tehnică originală care permite valorificarea potențialului energetic al apelor geotermale, realizare ce se cere generalizată întrucît răspunde unei nevoi sociale acute. Poate că ar fi bine ca unele unități industriale ale căror profile nu mai corespund condițiilor de criză, ale căror produse nu mai sînt cerute pe piața mondială în condițiile de conjunctură nefavorabile din întreaga lume, să se reprofileze și să includă în nomenclatorul lor de produse asemenea instalații. Modulul realizat aici, și care include 4 brevete de invenții ori alte sisteme complexe originale, de utilizare în trepte a potențialului apelor pentru producerea de electricitate, căldură, frig etc., pot găsi multe sfere de aplicare în toate județele care au asemenea resurse. Pentru că, picătură cu picătură, sursă cu sursă — în condițiile în care în județ sînt multe zeci de surse — se acumulează posibilități apreciabile de exploatare completă a energiei geotermale, care pot aduce un aport energetic ce justifică toate eforturile.

Întrucît dumneavoastră cunoașteți acum mult mai bine decît cu trei ani în urmă aceste probleme, noi am vrea să realizăm în cadrul acestor discuții o confruntare de opinii și mai ales un efort de înțelegere și de cooperare între instituțiile de care depinde soarta folosirii acestei energii, pentru binele locuitorilor acestui județ, și efectiv, pentru binele nostru, al tuturor care ne confruntăm în viața de zi cu zi cu efectele penuriei de resurse energetice.

Încă o dată se cuvine să felicităm Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Comitetul județean de partid Bihor pentru inițiativa și perseverența cu care s-au preocupat de atragerea acestui potențial energetic în circuitul economic, pentru organizarea acestei dezbateri, care, sperăm că va avea un ecou nu numai la nivel central, dar și la nivelul județelor care au trecut mai tîrziu la utilizarea apelor geotermale.

Capacitatea sondelor ? Mare. Gradul de utilizare a energiei ? Încă mic

Ioan Cohut. Întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale, unite cu specific geotermal, aparținînd fostului Minister al Minelor, Petrolului și Geologiei, a realizat, în ultimii 15 ani, o serie de cercetări cu caracter de identificare de noi surse de energie în zona de Vest a țării, cercetări care s-au soldat cu omologarea unor importante rezerve de ape geotermale. Întrucît primele acțiuni și experimente de valorificare au dat rezultate deosebit de bune — și aici trebuie să subliniem aportul decisiv al județului pionier, al județului Bihor — și ținînd seama de o serie de propuneri avansate în acest sens, s-a decis ca această acțiune de cercetare, de foraj, de exploatare, de valorificare, să fie coordonată în mod unitar. Ca urmare în vara anului trecut a fost înființată o unitate de profil în cadrul Ministerului Geologiei, la Întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale, Grupul de foraj și exploatare ape geotermale Oradea. Rezultatele acestei unități unde îmi desfășor activitatea, în răstimpul scurt de cînd ea funcționează, sînt, zicem noi, bune, chiar foarte bune. S-a reușit, în primul rînd, să se identifice problemele majore, să se jaloneze căile de acțiune imediată și să se puncteze cîteva din drumurile necesare de deșelent pentru ca energia geotermală să intre efectiv în circuitul energetic al țării.

Vreau să vă informez că activitatea grupului nostru înseamnă aproape 40 000 m de foraj pe an, foraje cu diametre mari, cu tubări foarte dificile, înseamnă aproape 600 de muncitori, de specialiști, ingineri, înseamnă o rază de activitate începînd de la Jimbolia — granița cu Iugoslavia — pînă la Satu Mare, și înseamnă, mai ales, dorința tuturor de a contribui cu tot ce le stă în putință ca această energie geotermală să aducă o contribuție efectivă la înlocuirea combustibililor clasici, să reducă efortul valutar pe care țara noastră îl face pentru procurarea țițeiului.

Vreau să vă informez că la ora actuală, în zona de Vest a țării avem sonde geotermale repartizate pe județe : 43 în Bihor, 19 în Timiș, 14 în Arad, 15 în județul Satu Mare. Din aceste sonde, 55 au caracter predominant energetic și 32 caracter predominant de balneologie și agrement. Din acest număr total de sonde, se exploatează parțial sau integral un număr de 51 de sonde, 28 cu specific energetic și 23 cu specific balneologie și de agrement. Sarcina noastră este să creăm surse geotermale, să conturăm și să punem în exploatare zăcămintele capabile să asigure energia geotermală necesară diverșilor beneficiari din zonă.

Mă voi limita să spun care este potențialul acestor sonde, care este potențialul la gura sondei, exprimat în Gcal/h, pentru că de abia de aici încolo intervine greul problemei, intervine ceea ce a amintit și tovarășul prim-secretar și tovarăsa dr. Maria Popescu — problema de valorificare a acestei energii. La ora actuală, cele 51 de sonde geotermale pot să livreze 62 Gcal/h din care ceva mai mult de jumătate energetic, restul în balneologie și agrement. Dacă aș face un mic calcul, deși nu sîntem specialiști, asta ar însemna 42 500 t combustibil convențional, din care 22 500 t pentru sectorul energetic și 20 000 t în balneologie și agrement. Cifrele sînt într-adevăr mici cum s-a spus aici. Cînd facem această apreciere avem în vedere capacitatea instalată în sondele noastre — cu mult mai mare — de 86 000 t combustibil convențional, pe an, sonde existente, în bună parte echipate cu tot ceea ce este necesar pentru exploatare, prin efortul Ministerului Geologiei, care a preluat și sarcina de a echipa aceste sonde, atît în adîncime, cît și la suprafață. Deci, capacitatea instalată a sondelor este destul de mare — zicem noi, utilizarea însă este mică. După o analiză foarte minuțioasă făcută la nivelul Ministerului Geologiei, cu toți beneficiarii din teritoriu, cu unele ministere mari beneficiare, am estimat potențialul energetic al surselor geotermale pentru finele anului 1985, ajungînd la o cifră care se apropie de 290 Gcal/h ; asta înseamnă, luînd în considerare 200 de zile de funcționare pe an la capacitate, circa

190 000 t combustibil convențional, care, evident, pot fi disponibilizate.

Am dat, menționez din nou, cifrele capacității energetice a sondelor în Gcal/h, pentru că de noi toți depinde câte ore pe an și cu ce intensitate se va valorifica această energie. La ora actuală, nici în timp și nici în ecart de căldură cu excepția a 12 sonde, restul din cele existente nu se folosesc la capacitate.

Vreau să fac aici o mențiune: să informez că problemele legate de specificul activității noastre de cercetare geologică, de cercetare tehnologică, de exploatare, de optimizarea exploataării ne preocupă și în acest sens colaborăm cu unele unități de cercetare din cadrul ministerelor Petrolului și Geologiei, cât și cu o serie întreagă de institute; că ne preocupăm în mod deosebit optimizarea construcției, a deschiderii și echipării sondelor, că încercăm — pentru prima oară — să facem proiectarea exploataării, încercăm cu eforturi deosebite să facem ceea ce până acum nu s-a făcut, adică urmărirea și conducerea în detaliu a exploataării, pentru că numai cunoscând parametrii de exploatare putem să facem prognozele de evoluție a zăcămintelor. Această prognoză este vitală, întrucât — trebuie să vă informez — resursele geotermale — cu o singură sau două excepții — sînt epuizabile în timp. Este drept o realitate existentă în timp istoric sau geologic, dar ea nu ne încălzește pe noi.

Deci trebuie să reținem premisa nr. 1, aceste zăcămintele prezintă declin de producție, pe care trebuie să-l compensăm atît exploataînd rațional, cît și pregătindu-ne de pe acum alte mijloace de a extrage apa din zăcămint, pompe submersibile, liftarea cu bioxid de carbon, liftarea cu gaz metan sau alte metode pe care tehnologia de exploatare încearcă să le rezolve dar cu pași prea mici pînă în prezent. Deci revin la această premisă fundamentală; trebuie ca eforturile noastre să se concentreze în scopul de a exploata și valorifica superior resursele actuale, în scopul de a extinde raza de acțiune, de cunoaștere, și de punere în valoare a noilor zăcămintele.

Vă rog să nu mă considerați pesimist, sînt constatări făcute în ultimul an și jumătate, atunci cînd s-a intensificat exploatarea, atunci cînd urmărirea ei s-a putut face cu metode științifice la scară zonală, atunci cînd problema unor semne de alarmă disparate a început să prindă contur. Nu sîntem dezarmați în fața acestei situații, trebuie să avem o mare grijă cum exploatăm zăcămintul. Chiar și exemplul zăcămintului Borș ne dovedește la ora actuală că trebuie să avem foarte multă grijă, să facem totul pentru a **reîncărea** zăcămintul, care prezintă cea mai mare importanță energetică din punct de vedere al temperaturii, dar și multe probleme din punct de vedere al exploataării.

Avem o serie de rezultate foarte bune privind stimularea sondelor. Un rezultat concludent este sonda de la Institutul de învățămînt superior; aici, după o cercetare îndelungată, în urma unei acțiuni îndrăznețe, de anvergură, s-au obținut rezultate deosebit de bune. Tovarășii de la Institutul de învățămînt superior se bucură de propria lor muncă, astăzi, cînd zilnic economisesc 5 000 l. de combustibil calorifer, făcîndu-și încălzirea centrală cu apa geotermală. Din această sondă se va scoate și mai mult, pentru că apa de aici are o temperatură de 83—84° și chiar în aceste săptămîni se vor omologa instalații care vor permite utilizarea celei mai mari părți din această căldură (am aflat că ulterior a avut loc recepția unei prime faze în acest sens, n. red.). Dacă experimentul privind producerea energiei electrice va da rezultat, dacă va intra în funcțiune și al doilea schimbător de căldură pentru apa caldă menajeră, la Institut, datorită pregătirii profesionale, datorită condițiilor care s-au creat dezvoltării cercetării, vom putea avea **un model de integrat de valorificare multiplă a potențialului energetic al apelor geotermale, un model de acțiune practică a principiilor de proces circular activ.**

Avem o serie de probleme și de greutăți privind depunerile de cruste, avem și cercetări în acest sens cu rezultate bune, dar nu le putem considera încheiate pentru că avem surprize din zi în zi și trebuie să continuăm să extindem această gamă de cercetări. Solicităm și concursul mai susținut al Consiliului Național al Apelor și al organelor sale din teritoriu — în mod deosebit pentru rezolvarea problemei deversării în apele de suprafață a apelor geotermale uzate termic. Toate apele geotermale prezintă un grad mai mare sau mai mic de nocivitate. Dacă pentru cîteva zăcămintele izolate — cum sînt cele de la Oradea, Felix, și cîteva din județul Arad, — problemele nu suscită discuții, pentru rest, deversarea acestor ape — cu încălțură mare organică, cu fenol, etc. pun în fața noastră, a organelor Consiliului Național al Apelor, probleme deosebite. Salutăm intenția de a pași în

preună în cercetare, fapt ce va permite ca la încheierea sezonului de încălzire, să putem trage primele concluzii preliminare în această problemă deosebit de dificilă.

În legătură cu problema relațiilor dintre noi — ca furnizori de energie geotermală sub formă de apă — și beneficiarii noștri, s-au făcut pași importanți înainte. În fapt, noțiunea de livrare apă geotermală loco-sondă este o noțiune impusă de considerente strict tehnologice, urmărindu-se prevenirea depunerilor, evitarea acumulării de gaze care pot să facă explozie, obținerea unor debite mai mari prin lipsă de contra-presiune pe sondă. În legătură cu rezolvarea problemei legate de contractarea livrării de apă și de prețul de vînzare, găsesc că este o problemă oarecum de perspectivă, cel mai important și urgent lucru pentru moment este ca această energie să se folosească cît mai bine.

Referitor la reinjectarea apelor geotermale uzate termic în orizontul productiv, vreau să vă informez că dacă în rocile magazin, în roci calcaroase rezultatele s-au dovedit bune și chiar foarte bune, cum este cazul Oradea, cazul Borș, sau în unele zone de nisipuri mult mai aproape de suprafață, cca. 700 m., pentru toate celelalte zăcămintele, experiențele făcute de noi cu multă insistență nu au dus încă la rezultatele așteptate. Nu primește zăcămintul decît la presiuni care depășesc 60 și ajung la 100 atmosfere. Aceste presiuni nu le putem face decît cu pompe cu piston, care au motoare de 500—600 CP. Deci, consumul de energie depășește de 4—5 ori aportul energetic al unei sonde. Insistăm, deci, și vom continua să medităm pentru a găsi soluții, împreună cu Consiliul Național al Apelor, ca o parte din apele geotermale să le putem deversa cel puțin în etapa actuală și în viitorii ani în rîurile de suprafață. Pentru noi este deosebit de important să rezolvăm în timp problema reinjecției, deoarece este singura modalitate de a preveni golirea zăcămintului, golirea de presiune. Aceasta rămîne ca o problemă de cercetare de mare importanță pentru noi, pentru reprezentanții Ministerului Geologiei. În încheiere vreau să spun că ne bucurăm orice mină întinsă, după cum nu trebuie să existe nici un impediment și nici o reținere în eforturile de a găsi cele mai bune soluții de valorificare superioară a energiei geotermale.

La Institutul de învățămînt superior Oradea economie zilnică : 5 t.c.c.

Teodor Maghiar. În primul rînd, țin să mulțumesc Comitetului județean de partid, C.N.S.T.-ului. „Revistei economice” și celorlalte foruri pentru atenția pe care o acordă valorificării resurselor energetice neconvenționale, din care categorii fac parte și apele geotermale. În cadrul Institutului de învățămînt superior s-au efectuat cercetări, începînd din anul 1978, în ceea ce privește utilizarea acestor ape geotermale, pentru climatizarea serelor floricole, de asemenea pentru diverse procese tehnologice cum este acesta de uscarea a miezurilor de transformator și a mașinilor electrice. Acum ne aflăm într-o „primă etapă finală”, ca să zic așa, cînd, prin sprijinul acordat de Consiliului Național pentru știință și Tehnologie, realizăm prevederile unui contract încheiat pe o perioadă de 5 ani privind valorificarea complexă a acestor ape geotermale.

Personal îmi exprim toată adevărată la continuarea cercetării și la punerea în valoare în măsură mai mare a acestui potențial important. El este important pentru degrevarea balanței energetice, datorită faptului că aceste rezerve de ape geotermale pot să asigure un echivalent caloric de circa 2 milioane t combustibil convențional. În această situație considerăm că extinderea cercetării ne poate asigura un procent important din resursele necesare pentru asigurarea cu energie electrică. În cadrul institutului nostru există o cercetare privind producerea energiei electrice din apele geotermale care va putea fi finalizată în cursul acestei luni. Cred că aceasta este direcția de valorificare esențială a potențialului energetic al apelor geotermale datorită faptului că în acest mod putem utiliza potențialul apelor geotermale în toate cele 365 de zile din an. De asemenea, am în vedere faptul că dispunem în prezent de tehnologii care să permită această valorificare începînd de la temperaturi de peste 100° pînă la o temperatură de sub 40°, ceea ce conduce la evitarea poluării termice a apelor de suprafață.

Sigur că specificul fiecărei sonde va dicta modul cum energia trebuie valorificată. Dacă sonda se poate cupla cu o fermă, pentru a se asigura încălzirea de iarnă — este bine. Și ar fi iarăși bine ca în ceea ce privește zona Bihorului, o zonă de

(Continuare în pag. 27)

ARGUMENTE PENTRU O ABORDARE SISTEMICĂ A PREGĂTIRII FABRICAȚIEI INDUSTRIALE

REVOLUȚIA științifică și tehnică contemporană constituie un proces dinamic, de anvergură, în care sînt implicați în formă și măsuri diferite, factori variați, gama acestora înregistrînd o continuă extensiune. Tocmai de aceea, ca proces caracteristic al epocii noastre ale cărui rezultate se află la temelie celor mai multe dintre componentele universului tehnic și uman de astăzi și de mâine, pentru mai bună sa utilizare în folosul bunăstării oamenilor, mecanismul de dezvoltare a științei și tehnicii se impune să fie, la rîndu-i, sistematic și continuu cercetat. Importanța unui atare demers rațional apare și mai limpede, — mai cu seamă ca urmare a implicațiilor practice deosebite — în cazul relației știință-producție. La nivelul amintit, mărirea complexității proceselor, ca urmare, deopotrivă, a dezvoltării specifice a fiecărui domeniu: știința, pe de o parte, și activitatea productivă, pe de altă parte, și a imperativelor de natură macrosocială, modifică neîncetat legăturile dintre cele două etape practic-organizatorice, iar în plan teoretic face ca unele concepte să devină neoperaționale, iar altele, lipsite de conținut.

Acesta este cazul, după opinia noastră, al pregătirii fabricației industriale. Ca una dintre fazele procesului de promovare a progresului tehnic în producție, modul în care este concepută și organizată pregătirea fabricației se răsfrînge direct asupra ritmurilor și calității asimilării noilor produse, asupra calității și eficienței producției, asupra sensibilității acesteia față de noutățile tehnice. Din perspectiva importanței pe care o deține în perfecționarea produselor, în ridicarea parametrilor calitativi și de competitivitate ai acestora, apreciem că, în actualele condiții de producție conceptul de pregătire a fabricației nu mai corespunde interpretării date pînă acum — aceea de identificare cu o cercetare sau proiectare tehnologică, privită separat, avînd drept obiectiv asimilarea unui produs complet. Conceptul amintit ar presupune o abordare și soluționare complexă și concomitentă a unui mare număr de probleme științifice interdependente de proiectare constructivă, proiectare tehnologică și de experimentare a modelelor tehnicii noi, care se contopesc organic într-un proces unitar. Corespunzător conținutului calitativ nou al procesului, în momentul de față, începe să capete extindere în literatura de specialitate noțiunea de pregătire științifică a fabricației care reflectă fenomenul integrării și în acest domeniu, a științei, tehnicii și producției și al conducerii sale unitare atît pe verticală — care cuprinde toate verigile de la cercetare și elaborarea tipului respectiv de tehnică pînă la extinderea lui în producția de serie sau de masă, — cît și pe orizontală — care include toate categoriile de cercetări științifice, soluțiile de proiectare, tipurile de tehnică de executare ș.a.

Unele din lucrările consacrate pregătirii fabricației apărute în ultimul timp¹⁾ încadrează în acest concept întreaga activitate legată de elaborarea și asimilarea tehnicii noi sau de modernizarea celei existente, cuprinzînd un spectru larg de procese de muncă — de la cercetările inițiale de prospectare, pînă la introducerea în fabricație stabilizată (de serie) a unor obiective principale noi. Întreg acest ansamblu de lucrări are drept funcție obiectiv (Z), îmbunătățirea indicatorilor tehnici și eco-

nomici ai produselor și minimizarea cheltuielilor efectuate în fiecare dintre cele trei secțiuni de bază ale procesului (vezi figura).

Abordarea sistematică a problemei, respectiv deplasarea efortului principal de creație de la concepția izolată a fiecărei secțiuni a pregătirii fabricației la concepția integrată a sistemului permite realizarea funcției obiectiv printr-o armonizare și articulare mai bună a lucrărilor din cadrul fiecărei secțiuni și faze a procesului. Este de observat, spre exemplu, că în concepția tradițională pregătirea tehnologică a fabricației are loc după ce s-a încheiat activitatea experimental-constructivă, respectiv omologarea prototipului sau executarea seriei zero. Un asemenea punct de vedere poate fi acceptat numai în măsura în care construcția produsului i s-ar acorda prioritate absolută în comparație cu tehnologia de fabricație. Pentru societate prezintă importanță, însă, să se știe dacă ideea tehnică materializată în proiectul produsului este sau nu realizabilă, iar în caz afirmativ cu ce cheltuieli materiale și de muncă. Tocmai de aceea pregătirea tehnologică a fabricației trebuie să înceapă, practic, odată cu proiectarea construcției produsului sau, în cazuri extreme, concomitent cu etapa elaborării lucrărilor experimentale-constructive. Fiecare pas al proiectantului produsului trebuie să fie urmat de pasul corespunzător al tehnologului în echipe multidisciplinare, care evaluează posibilitățile tehnologice ale producției privind executarea construcției produsului proiectat în condiții economice optime, efectuează controlul tehnologic al documentației și formulează recomandările necesare proiectantului constructor pentru îmbunătățirea concepției și tehnologiei produsului pînă la atingerea indicatorilor de bază ai raționalității tehnologice, succesiunii și valorificării sale constructive.

O cercetare realizată nu de mult în cadrul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini (I.C.T.C.M.) avînd drept obiectiv unificarea și tipizarea optimizată a roților dințate cu ajutorul calculatorului electronic și a mesei de desen, arată că o asemenea abordare sistemică-complexă a soluțiilor constructive și tehnologice, alcătuiind însuși procesul pregătirii fabricației industriale,

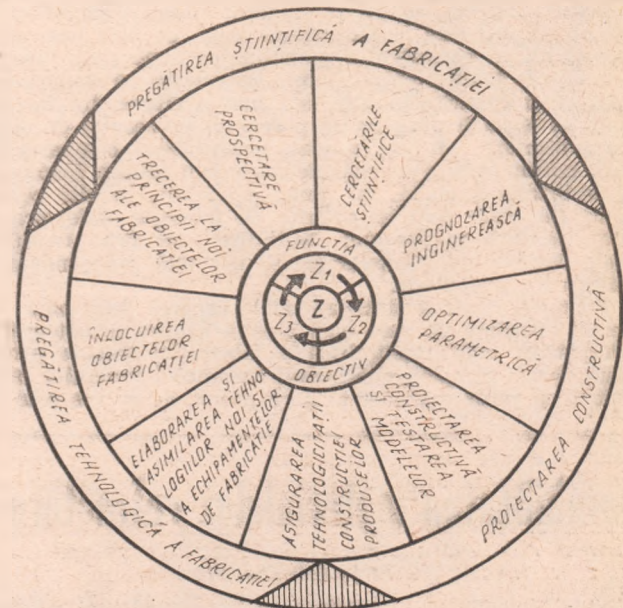

Diagrama structurii pregătirii tehnico-științifice a fabricației industriale

prezintă mari avantaje tehnico-economice. În cazul dat a rezultat că domeniul de diversitate al roților dințate acoperit în prezent de circa 4 500 000 sortotipodimensiuni de produse, sub aspectul formelor geometrice de bază, al structurii constructive de ansamblu, al materialelor și tratamentelor termice, poate fi satisfăcut prin numai 45 000 tipodimensiuni de semifabricate optimizate, fapt care permite obținerea unei economii la cheltuielile de fabricație, în condițiile unei producții centralizate, de circa 240 milioane lei, din care economii la manopera de aproximativ 66 milioane lei²⁾

O asemenea concepție despre sistemul de fabricație conduce la concluzia de importanță practică deosebită ca în rezolvările oricăror lucrări de anvergură, să se acorde prioritate definirii optimizate a întregului ansamblu tehnologic al fabricației și numai ulterior, pe această bază, să fie soluționate elementele sale componente. Realizarea dispartă a unor segmente (secțiuni) ale sistemului nu va oferi rezultatele așteptate chiar

¹⁾ Vezi Amirov I.D., Pregătirea științifică a fabricației industriale, Ed. Economică, Moscova 1978 (în limba rusă)

²⁾ Date comunicate la Simpozionul de tipizare-unificare din construcția de mașini, Brașov 9—11 iulie 1981

dacă fiecare rezolvare parțială ar reprezenta o soluție optimizată local.

În practica zilnică, copleșiți de varietatea aspectelor concrete și a cazurilor particulare, există deseori tendința de a se acorda prioritate unuia sau altuia dintre procedeele tehnologice și nu soluțiilor generale de optimizare a procesului de fabricație în ansamblu. Un asemenea mod de abordare — de la particular la general, fără ca ultimul să fi fost precizat în prealabil în laturile sale esențiale, conduce la o permanentă confruntare cu obstacole, adesea insurmontabile, la adoptarea unor soluții de slabă calitate și la mărirea artificială a volumului de lucrări. Adoptarea, spre exemplu, a unor măsuri privind concepția constructiv-funcțională a produselor sau tehnologia lor de execuție fără a se lua în considerare eventualele efecte negative asupra altor secțiuni ale ciclului de fabricație, ca părți componente ale întregului, ar fi lipsită de sens logic din punct de vedere tehnic și economic întrucât funcționalitatea (funcționarea) unui sistem sau organism este legată de funcționarea celorlalte, principiul interdependenței, influențelor fiind valabil în orice domeniu. Orice dereglare a unui sistem atrage după sine perturbări de diferite grade ale celorlalte sisteme.

Între toate sistemele, pe ansamblul lor, există un echilibru dinamic a cărui evoluție trebuie urmărită. Raționamentele bazate pe teoria sistemelor ne duc și la alte concluzii importante cu valabilitate practică în domeniul cercetării și ingineriei tehnologice, domeniu la care ne referim. Astfel, înainte de a construi un sistem tehnic (produs), trebuie să existe o privire de ansamblu asupra metodelor de lucru în domeniul abordat și chiar o prognoză a lor, știut fiind că raportul produs-tehnologie are un caracter de condiționare reciprocă. În același timp, viziunea sistemică ar permite și integrarea cu drepturi firești a cercetărilor de marketing, asigurând astfel fundamentul real necesar calculului de eficiență globală. Totodată, într-o asemenea perspectivă pot fi încorporate cu succes și domeniile de lucru învecinate celui de care ne ocupăm, cunoștințele acumulate în diferite ramuri ale științei și tehnicii constituind o sursă permanentă de îmbogățire, de raționalizare, de optimizare a produsului proiectat.

În acest sens, cunoașterii și studierii situației unităților de același profil, din țară și străinătate, care, de cele mai multe ori, reprezintă și concurentul potențial pe terțe piețe, trebuie să li se acorde toată atenția. Cum construiește, ce construiește, ce studiază și experimentează, iată numai câteva din întrebările care se cer a fi puse pe tot parcursul procesului de cercetare și proiectare. Apare, așadar, necesitatea comparării și păstrării permanente a privirii de ansamblu asupra fenomenului și problemei studiate, în ramura proprie, în alte ramuri apropiate sau chiar complet diferite. Se folosește astfel practic, una din legitățile progresului științific știut fiind faptul că diversele ramuri ale științelor nu se dezvoltă independent, ci în legătură unele cu altele.

În încercarea de a sintetiza unele aspecte principale ale problemei abordate ne vom opri atenția asupra următoarelor:
 1 Pregătirea tehnico-științifică a fabricației trebuie privită ca un proces complex cuprinzând ansamblul funcțiilor interdependente a căror realizare asigură premisele necesare în ve-

derea elaborării unei producții de o anumită calitate în condițiile unor anumite limite de consumuri de muncă, mijloace tehnice, materiale și timp. Procesul de pregătire a fabricației îi este proprie o funcție scop (funcție-obiectiv), o compoziție și o structură, legături interioare și exterioare adică reprezintă un sistem care poate fi supus analizei sistemice — structurale, modelării și optimizării, cu aplicarea metodelor teoriei sistemelor și ciberneticii.

2 Aplicarea teoriei sistemelor în problemele pregătirii fabricației industriale și ingineriei tehnologice prezintă o eficiență deosebită în fazele inițiale ale concepției, care deschid calea celorlalte secțiuni ale ciclului de fabricație. Printre acestea, tipizării produselor și, în primul rând, optimizării și irurilor tipodimensionale și a irurilor unificate-constructiv de produse trebuie să i se acorde o importanță aparte întrucât constituie instrumentul principal generator de economii. Literatura de specialitate prezintă în acest sens aparatul metodologic și de calcul pentru alcătuirea modelului tehnico-economic al structurii sistemului natural „sir tipodimensional“ cu parametrii de intrare, ieșire și interiori ai sistemului, transformarea modelului tehnico-economic în model economico-matematic, construirea algoritmilor și programelor de calcul, cercetarea modelului și determinarea variantei optime de sir tipodimensional etc*).

Este revelatoare în acest sens experiența Centrului de studii și cercetări pentru controlul calității producției din Rotterdam-Olanda, care promovează de mai mulți ani cercetări în acest domeniu din care reiese că irurile de produse determinate pe baza aplicării teoriei sistemelor prezintă o eficiență economică îmbunătățită până la 50 la sută față de cele stabilite pe bază de metode intuitive, experiență și aprecieri.

3 Accepțiunea principială înfățișată tot mai frecvent în literatura contemporană, inclusiv în cea din țara noastră, conform căreia în lume totul există și se dezvoltă ca sistem, nu înseamnă că pentru orice obiect sau fenomen cercetat ar trebui construite sisteme care să modeleze comportarea sa și, cu atât mai puțin, s-o comande. Acest lucru este valabil și în sfera fabricației industriale, unde nu în toate cazurile este necesar a construi sistemul care să reflecte unele sau altele din laturile producției.

Marea majoritate a produselor elementare și a proceselor de muncă (operații, procedee) nu necesită nici modele și nici sisteme de comandă. Utilitatea metodelor de modelare și a sistemelor de comandă apare numai atunci când este vorba de obiecte suficient de complexe, a căror funcționare devine posibilă și eficientă numai prin intermediul unor modele imitative și sisteme de conducere. De fiecare dată când constructorul și tehnologul proiectează un produs sau proces tehnologic nou, complex, ei execută obiectul real viitor sub forma modelului informațional, folosind prin aceasta, conștient sau inconștient, analiza sistematică-structurală.

Ion HERA-BUCUR
Gheorghiuța BUCUR

*) Hera-Bucur I. — Tipizarea în construcția de mașini, Ed. Tehnică, 1980, pag. 143.

Durabilitatea materialelor refractare

(Urmare din pag. 4)

a nevoilor, concomitent cu reducerea importurilor și creșterea exportului de sortimente superioare de oțel impun micșorarea decalajului existent între dezvoltarea metalurgiei și a sectorului produselor refractare. Pentru aceasta este necesară o mai bună coordonare a eforturilor pe mai multe planuri, impulsționarea și finalizarea unor acțiuni privind:

● **aprovizionarea întreprinderilor producătoare de materiale refractare cu materii prime la nivelul standardelor în vigoare.** Aceasta presupune însă — pe lângă realizarea unor investiții în sectorul producător de minereuri neferoase capabile să îmbunătățească calitatea argilelor refractare prin reducerea conținutului de fier — extragerea îngrijită, selectivă la furnizori (exploatarea din Anina, Aghireș și Suncuiș) a materiilor prime, aplicarea controlului de calitate și livrarea pe loturi corespunzătoare conținuturilor și calității reale (granulație, umiditate) a minereurilor;

● **accelerarea avizării și realizării** (de către M.I.M. și C.I.P.R. Brașov) a investițiilor privind capacitățile de prelucrare a materiilor prime din țară și din import în vederea obținerii semifabricatelor deficitare (electrocorindon nooil, șamote superaluminioase, sintercorindon), eliminării importurilor și asigurării

necesarului de calitate corespunzătoare. În acest context se cere intensificată cercetarea în întreprinderi și centrală pentru găsirea și omologarea unor noi sortimente și rețete, în mod deosebit pentru materialele necesare înzdirii oalelor de turnare în scopul creșterii durabilității acestora și evitării accidentelor tehnice. Urgentarea realizării capacităților de producție prevăzute în plan pentru cărămizi refractare trebuie să conducă la eliminarea deficitului (locurilor înguste) de capacitate și asigurarea metalurgiei cu produse refractare de calitate superioară necesare asigurării normale a proceselor de producție;

● **respectarea strictă a disciplinei tehnologice și a muncii,** în sensul asigurării prescripțiilor referitoare la conținutul în oxizi a produselor, absorbțiile la semifabricate, granulometria, forța specifică de presare și o șablonare corespunzătoare etc., reducerea cu cel puțin 30% a rebuturilor și eliminarea la maximum a refuzurilor la beneficiari. În funcție de particularitățile întreprinderilor mai multă exigență și operativitate se cer acordate pentru: evitarea impurificării materiilor prime, reorganizarea fluxurilor tehnologice în scopul evitării folosirii concomitente a mai multor sorturi la zdrobire-mărunțire; alimentarea constantă a cuptoarelor rotative pentru asigurarea obținerii absorbțiilor prescrise; tararea periodică a instalațiilor de dozare și alimentare; aplicarea mai riguroasă a principiului de retribuție a muncii după cantitatea și calitatea materialelor produse, în raport cu importanța și dificultatea activității prestate și care să conducă la cointeresarea și stabilizarea mai bună a forței de muncă.

CONVORBIRI
ECONOMICE

CU

Carlos MALLMANN

președintele Fundației Bariloche
(Argentina)

CERCETĂRI UTILE
DEZVOLTĂRII
ECONOMICE

— Judecînd după interesul de care s-a bucurat în țara noastră traducerea în Ediura Politică a raportului „Catastrofă sau o nouă societate?”, elaborat sub egida Fundației Bariloche pe care o conduceți, cititorii noștri sînt fără îndoială dornici să afle care sînt direcțiile actuale ale cercetărilor pe care le desfășurați.

— În cadrul Fundației Bariloche avem în prezent trei grupe de cercetători asociați: unul studiază economia energiei, altul — sistemele ecologice și al treilea — dezvoltarea umană. Primul grup s-a ocupat în ultima vreme în special de studierea energiilor neconvenționale pînă în anul 2000 pe ansamblul Americii Latine. Studiul este realizat pentru Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Grupul consacrat sistemelor ecologice finalizează în prezent un proiect de cercetare privind clasificarea teritoriului Venezuelei în diferite regiuni ecologice, în sprijinul unei dezvoltări nedestructive, nepoluante. Proiectul este realizat împreună cu o echipă largă de cercetători venezueleni cu care noi cooperăm. Grupul care se ocupă de dezvoltarea umană colaborează cu Universitatea Națiunilor Unite în cadrul proiectului „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare” (G.P.I.D.). Principalul său interes s-a concentrat asupra problematicei trebuințelor umane și dezvoltării umane și a problemelor epistemologice legate de cercetarea dezvoltării sociale și uma-

ne. Sîntem angrenați și în programul de cercetare al U.N.E.S.C.O. în domeniul trebuințelor umane. Fundația noastră este coordonatoarea grupului latino-american care studiază trebuințele umane și prioritățile de dezvoltare. Aceasta ar fi în linii generale ceea ce facem în momentul de față. Ar merita poate să mai menționez că am realizat o cercetare interesantă privind diferitele concepte de timp și utilizările acestora de către diferite grupuri sociale și culturale. Ca intenții de viitor, încercăm să întreprindem studii care să depășească departajarea pe cele trei grupe de cercetare menționate la început. Sperăm să realizăm acest lucru, dar nu avem încă un proiect anume în care să ne materializăm dorința.

— Ce impact apreciați că au cercetările pe care le întreprindeți asupra strategiilor de dezvoltare ale diferitelor țări?

— Studiile realizate de grupul nostru pe problemele energiilor neconvenționale sînt convins că vor avea un mare impact în următorii 10—20 de ani, aceste probleme fiind foarte acute în America Latină. Același lucru cred că este valabil în privința cercetării ecologice a Venezuelei, întreprinsă la cererea guvernului acestei țări.

Grupul privind dezvoltarea umană se ocupă de o cercetare fundamentală care va avea și ea un impact, dar pe un termen ceva mai lung. Propunerile sale presupun schimbări care nu pot avea loc atît de rapid.

— Elaborarea proiectului „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare”, realizat sub egida Universității Națiunilor Unite, se apropie de faza finală. Care considerați că este principala sa contribuție la dezvoltarea cunoașterii în acest domeniu?

— Proiectul G.P.I.D., după circa patru ani de cercetări, a produs o serie de rezultate parțiale interesante venind din partea celor 25 de grupuri de cercetare care colaborează prin intermediul Universității Națiunilor Unite. Ele sînt foarte interesante prin aceea că pun în discuție majoritatea aspectelor larg acceptate ale dezvoltării. Cred că unul din principalele scopuri ale proiectului G.P.I.D este promovarea acestui gen de a pune sub semnul întrebării, astfel încît să putem aprofunda problematica dezvoltării. Una din caracteristicile activității din cadrul acestui proiect este că cercetătorii aparținînd unor culturi diferite, ideologii diferite, sisteme sociale diferite, discută și ridică probleme care nu s-ar fi pus în absența acestui dialog.

În etapa finală a proiectului în care ne găsim încercăm să ajungem la trei viziuni diferite asupra problematicii dezvoltării, și nu la una singură, nu numai pentru că dorim să lărgim discuția, dar și pentru că ar fi imposibil, din cauza diferențelor ideologice, sociale, culturale menționate, să se elaboreze un singur profil al dezvoltării. Pînă la sfîrșitul anului 1982 vom avea deci trei viziuni asupra dezvoltării și un raport general care va scoate în evidență punctele de acord, contradicțiile, dificultățile, aspectele asupra cărora avem nevoie de informație suplimentară etc. O altă contribuție importantă va fi analiza experienței rețelei noastre de cercetare, fiind vorba de prima cercetare organizată în rețea care privește întreaga lume. Analizînd experiența dobîndită în acești ani vom putea desprinde ce a mers bine și ce nu și ce concluzii se impun pentru îmbunătățirea muncii noastre în viitor.

— Continuarea nestăvilită a cursei înarmărilor a intensificat preocupările științifice privind implicațiile ei directe și indirecte nu numai politice, ci și economice. În ce măsură se ocupă proiectul G.P.I.D. de aceste aspecte?

— În cadrul rețelei noastre de cercetare avem în Japonia un grup de cercetare care abordează problemele militarizării, dar G.P.I.D. nu are o componentă importantă de acest gen, motivul fiind că această problemă este atît de amplă și de complexă încît cu resursele noastre limitate ar fi practic foarte dificil să realizăm o cercetare importantă, care să poată concura cu cea a marilor instituții care o studiază în mod special. Nu înseamnă că ceea ce am realizat noi în acest domeniu nu este bun, dar nu este suficient de puternic pentru a concura cu studiile instituțiilor consacrate.

— În cadrul proiectului menționat colaborați și cu un grup de oameni de știință și cercetători români. Cum apreciați această colaborare?

— Experiența noastră privind colaborarea cu oamenii de știință români este foarte bună. Atît nivelul cit și intensitatea participării științifice românești sînt printre cele mai înalte în rîndul grupurilor din rețeaua cu care colaborăm, astfel încît nu numai reuniunile noastre comune s-au desfășurat cu succes, ci și întreaga noastră activitate comună a fost excelentă. Sînt foarte bucuros că am ocazia să pot afirma acest lucru.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

Exigențe ale sporirii eficienței

(Urmare din pag. 1)

că documentațiile tehnice au fost înaintate din vreme organelor de avizare, că s-au întocmit chiar programele de producție pentru noile capacități, totuși se întîrzie foarte mult deschiderea finanțării lucrărilor, ceea ce va conduce implicit la amînarea începerii investițiilor. În acest sens considerăm ca foarte utilă propunerea consiliului tehnico-economic al centralei de deschidere a liniei

țării obiectivelor planificate în etape distincte, în cadrul aceluiași valori de pian. Aceasta ar permite atît încadrarea în termenele de execuție prevăzute inițial, cît și creșterea operativității în avizarea și finanțarea noilor capacități de producție.

2 Nominalizarea în plan, încă de la lansarea acestuia, a fiecărui echipament și utilaj. Într-un domeniu în care innoi-

rile de producție și modernizările reprezentate în multe cazuri etape de 6-8 luni, imposibilitatea executării unor mijloace fixe în interval scurt conduce la depășiri ale termenelor de execuție, stagnări și întreruperi nejustificate ale producției. De aceea, este necesar ca la fundamentarea dotării tehnice a investiției necesare obiectivelor din domeniul electrotehnicii și tehnicii de calcul să se prevadă, în cadrul aceluiași valori de plan, posibilitatea procurării echipamentelor celor mai accesibile atît din punct de vedere al caracteristicilor tehnice, cît și al prețului de vînzare.

UNII economiști burghezi ca John Crimond, David Smith, Hanz Röltgen, nelimitându-se la justificarea caracterului „echitabil” al impunerii fiscale în capitalism, se străduiesc să dovedească chiar necesitatea micșorării impunerii întreprinzătorilor capitaliști. Ei consideră că o impunere prea accentuată a profiturilor frânează creșterea economică și dezvoltarea economiei, slăbește „stimulele” pentru lărgirea și perfecționarea producției, ceea ce s-ar repercuta negativ asupra „folosirii depline a forței de muncă” și asupra nivelului de trai al muncitorilor. Cu cât sînt mai mari impozitele percepute de la capitaliști, afirmă economiștii mai sus amintiți, cu atît sînt mai reduse sumele destinate investițiilor pentru crearea de noi locuri de muncă, cu atît este mai mare numărul șomerilor și cu atît sînt mai mici veniturile din salarii.

Practica demonstrează însă că impozitele percepute de la capitaliști nu afectează în mod deosebit interesele întreprinzătorilor; înșiși economiștii ce aparțin curentului nekeynesist de gîndire economică, demonstrează aceasta cu numeroase argumente. Pe de altă parte, salariile muncitorilor incomparabil mai mici în raport cu veniturile întreprinzătorilor, nu sînt și ele grevate de o serie de rețineri — chiar în afara impozitelor — permise de legislația statelor burgheze? De altfel, din categoriile cu care operează teoria economică-burgheză în domeniul veniturilor și al impozitelor, și anume: profitul, prețurile și salariul, numai acesta din urmă poate fi supus unui control real.

Mai mulți economiști burghezi contemporani — printre care Colin Clark, David Smith etc. — sînt adepți ai așa-zisei teorii a asigurării unei „norme optime de impunere fiscală”. Ei consideră că pentru țările capitaliste, „nivelul optim” al impozitelor ar trebui să fie de 25% din venitul național și de 20% din produsul social. Adoptarea unei astfel de norme, afirmă Colin Clark, ar oferi posibilitatea state-

Inconsistența unor teorii burgheze contemporane (II)

lor capitaliste să preîntîmpine stagnarea producției și să obțină o stabilitate în dezvoltarea economică. Pentru realizarea acestor deziderate, el este de părere ca resursele bugetare trebuie să fie cit mai rațional gospodărite, dar Clark aproape că neglijează problema măsurii în care ar trebui să participe la constituirea resurselor bugetare, impozitele pe veniturile capitaliștilor și cele care afectează populația.

Realitatea din țările capitaliste dovedește inconsistența acestor teorii care în fapt susțin veniturile. Cert este că intensificarea amestecului cercurilor monopoliste de stat în viața economică atrage după sine creșterea continuă a cheltuielilor statului, ceea ce, la rîndul său, determină o mărire continuă și a impozitelor plătite de populație — al căror volum crește într-un ritm mult mai mare decît venitul național. O dată cu majorarea părții din venitul național mobilizată la bugetul de stat cu ajutorul impozitelor, cercurile monopoliste depun eforturi tot mai mari să transforme impozitele în instrumente active ale amestecului capitalismului monopolist de stat în viața economică, în scopul final de a crește cuantumul propriilor profituri.

Aplicarea în practică a teoriilor impozitelor prezintă, fiecare, particularități

distincte în diverse țări capitaliste. Astfel, dacă în S.U.A., una din cele mai importante sarcini care stăteau în fața politicii în domeniul impozitelor în anii de după război a fost atenuarea contradicțiilor dintre volumul producției, mai mare, și cererea solvabilă a populației, mai mică, în R. F. Germania, în Franța și în Italia, în aceeași perioadă, prin politica în domeniul impozitelor s-a urmărit dezvoltarea producției industriale, creșterea volumului acesteia. În funcție de acest obiectiv, teoriile referitoare la impozite în R. F. Germania, în Franța și în Italia s-au redus, în principal, la cerințele de micșorare a impozitelor încasate de la capitaliști, în scopul stimulării unei conjuncturi cit mai favorabile, în timp ce în S.U.A. pe primul plan a fost trecut elasticizarea politicii impozitelor, în scopul creării unui echilibru între cererea și oferta de mărfuri și a stabilizării economiei. În ambele variante însă, așa cum relevă înseși statisticile financiare din țările occidentale, întreprinzătorii capitaliști, respectiv veniturile acestora — au fost favorizate într-un fel sau altul.

Mai ales în condițiile noi ale crizei mondiale a capitalismului, ale crizei de materii prime și energie, ale necesității de a se asigura o dezvoltare chiar în condiții de criză, economiștii burghezi acreditează ideea potrivit căreia o lipsă esențială a cercetărilor în domeniul impozitelor constă în faptul că teoriile asupra impozitelor, multă vreme, au avut prea puțin în vedere aspectul creșterii economice. Potrivit opiniei acestor economiști, statele capitaliste ar fi în măsură să influențeze mai mult, prin intermediul impunerii fiscale, ritmul creșterii produsului social. Astfel, ridicînd sau scăzînd nivelul impozitelor, respectiv al resurselor financiare care pot fi alocate pentru dezvoltare, asemenea acțiuni ar putea să accelereze sau, dimpotrivă, să frîneze mai pranunat dezvoltarea economică. „Noii” economiști sau „noi” keynesiști de azi

FIȘE

ION ROȘU-HAMZESCU
doctor în economie

RESTRUCTURAREA RELAȚIILOR TEHNOLOGICE INTERNAȚIONALE

● Tipărită la finele anului 1981 la editura craioveană „SCRISUL ROMANESC”, lucrarea „Restructurarea relațiilor tehnologice

internaționale” purtînd semnătura lui Ion Roșu-Hamzescu își propune să trateze, într-o manieră cit mai completă, un domeniu de importanță cardinală pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale: asigurarea participării echitabile a tuturor statelor la cuceirile științei și tehnicii mondiale. Autorul destășoară, într-o primă parte a cărții, o analiză asupra mecanismelor, adesea extrem de subtile, care adîncesc decalajul tehnologic între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Relevînd însemnătatea deosebită pe care o dobîndește în această epocă a progresului științific și tehnic stabilirea unor relații tehnologice principale, în carte sînt expuse căile apte să asigure transformarea acestui deziderat al omenirii în fapte concrete de progres economic și social. Un capitol aparte din volum — ca de altfel maniera generală de tratare a problemicii

supuse investigației — reliefează concepția înaintată a țării noastre asupra accesului la tehnologie, poziția activ militantă pentru instaurarea unei ordini mondiale juste, pe toate planurile, inclusiv în ce privește relațiile tehnologice.

Calculul retribuției

● În preocupările economiștilor privind perfecționarea sistemului de indicatori utilizați la nivel microeconomic, o poziție specială ocupă indicatorii de retribuție — opinează Milan Matějka în articolul „O vlastnický zrychlech a mzdách diskusně” (Discuții referitoare la producția întreprinderii și determinarea nivelului retribuției) publicat în numărul 12/1981 al revistei cehoslovace „POLITIKA EKONOMIE”. Încercările de a lua ca bază de calcul a retribuției indicatorii valorici apar, pe ansamblu, ca neconcludente — susține autorul —

dat fiind faptul că în însăși dimensionarea acestor indicatori — producția netă, rentabilitatea etc. — intervine ca parte componentă, cuantumul retribuției. În aceste condiții, unica bază reală pentru determinarea judicioasă a nivelului retribuției ar fi, potrivit opiniei exprimate de M.M., producția brută (fizică), componentele de bază ale câștigului urmînd a fi determinate în funcție de cantitatea și calitatea muncii vii încorporate în produse. O cale de transpunere în practică a corelațiilor amintite o reprezintă, după cum se subliniază în studiu, inițierea unor progrese reale în direcția standardizării muncii, a descompunerii și cuantificării diverselor activități în funcție de gradul lor de complexitate. Explicarea cit mai precisă a muncii complexe în unități de muncă simplă ar permite stabilirea unor categorii de personal într-un sistem care să reflecte eficient modificările ce survin în

din S.U.A., în frunte cu Thomas Sargent, Neil Wallace, Robert Lucas, Robert Barro, Martin Feldstein, Richard Zeckhanser, Michael Barkin, Kemp, Roth și alții manifestă, în schimb, un scepticism destul de pronunțat față de capacitatea statului de a „manipula” în mod substanțial economia capitalistă. Tocmai de aceea, ei consideră că sistemul actual al impozitelor trebuie revizuit deoarece — afirmă aceștia — el tinde să descurajeze atât economiile populației cit și investițiile¹⁾. Se propun exclusiv reduceri imediate și substanțiale de impozite. Aceste reduceri — susțin doctrinarii menționați — ar putea fi mai mult decât recuperate de stat prin politica impozitelor adiționale în raport cu mărirea profiturilor, atunci când activitatea economică se va înviora ca urmare a măsurilor vizând reducerea impozitelor. Din cele arătate, se desprinde limpede că propunerile „noilor” economiști constituie, de fapt, o continuare a propunerilor economiștilor John Crimond, David Smith, Hanz Röltgen — preocupări ce s-au vehiculat cu ani în urmă și despre care am amintit în articol.

După cum se vede, acești „noi” economiști nu sînt întrutotul noi cel puțin în ceea ce privește teoria impozitelor. Susținerile lor sînt puternic criticate. De pildă, referindu-se la proiectul de lege privind reducerea impozitelor preconizat de Kemp și Roth²⁾, Milton Friedman ironizează argumentarea lor de tip keynesian. Autorii proiectului — susține Friedman — conțenează pe un „prinz gratuit”, adică pe o bază imposibilă mai mare ce va fi constituită în urma creșterii producției, stimulată de impozitele scăzute. Dar povara totală a impozitelor pe care o suportă poporul american — precizează Milton Friedman — constă nu numai din cea parte a veniturilor bugetare, mobilizată de stat sub formă de impozite, ci din totalul sumelor pe care statul le chel-

tuiește. Orice deficit, subliniază M.F., este suportat de poporul american sub forma unor impozite „ascunse”: fie sub forma inflației, fie sub forma împrumuturilor de stat suportate de către public. Eficiența și producția mărită, stimulate de impozitele scăzute, sînt astfel anihilate de risipa de energie umană și de capital, încurajate de ratele mai ridicate aferente impozitelor ascunse. Mai mult, susține Milton Friedman, efectul net al măsurilor amintite, fie asupra producției naționale, fie asupra veniturilor statului provenite din impozite — efect corectat în condițiile inflației — „nu este cunoscut de public”. „Singurul element știut” este numai faptul că impozitele, denumite astfel sau nu, „riscă să fie suportate tot mai mult de masa largă a contribuabililor” — conchide Friedman raționamentul său.

Sistemele fiscale propuse de economiștii burghezi în vederea asigurării creșterii economice sînt inconsistente, realitatea din țările capitaliste dovedind că politica fiscală nu creează — și nu poate crea ea singură — premisele unei creșteri stabile a economiei capitaliste, că ea nu este în stare să lichideze crizele economice și șomajul cronic de masă. Acest lucru cu început să-l recunoască chiar și unii economiști burghezi. Astfel, A. Hasen arată că „politica fiscală va suferi un eșec și nu va putea să acționeze cu eficiență maximă, dacă ea nu va fi legată de programele de dezvoltare planificată”. În argumentările lor, economiștii burghezi „scapă din vedere” să amintească și faptul că impozitele percepute de la populație și cele încasate de la capitaliști joacă roluri diferite în procesul producției capitaliste. Astfel, impozitele încasate de la oamenii muncii micșorează veniturile necesare și scad cererea lor solvabilă cu suma impozitelor plătite. Micșorarea veniturilor oamenilor muncii în urma creșterii impozitelor se repercu-

tează negativ asupra cererii de bunuri de consum; aceasta, la rîndul ei, poate să contribuie la scăderea cererii pentru mijloace de producție, și să ducă, în ultimă instanță, la mărirea ratei șomajului, la accentuarea disproporțiilor dintre nivelul producției și cererea solvabilă. Prin urmare, „efectul cererii active” al impozitelor percepute de la oamenii muncii, care ar contribui, în accepțiunea economiștilor burghezi, la îmbunătățirea conjuncturii economice, se dovedește, în cazul de față, ca avînd o acțiune inversă.

Pe de altă parte, impozitele plătite de capitaliști afectează doar o mică parte a veniturilor lor (a plusvalorii însușite de ei). Ca atare, ele nu sînt în măsură să afecteze nivelul de trai al clasei sociale respective și să influențeze astfel raportul dintre cerere și ofertă. Ele nu influențează acest raport nici în maniera și nici în măsura în care acest lucru se vădea în ceea ce privește venitul populației. Realitatea capitalistă infirmă, deci, în mod categoric, „optimismul” partizanilor politici de reglare a economiei cu ajutorul impozitelor, și tocmai de aceea, mulți dintre aceștia, sînt nevoiți ei înșiși să recunoască ineficiența acestei politici. Caracterul contradictoriu al politicii fiscale susținută de economiștii burghezi și aplicată de țările capitaliste — desigur o politică care poate într-o anumită măsură să contribuie la atenuarea unor neajunsuri — își are sursa în interesele și presiunile oligarhiei financiare, în menținerea proprietății private și a privilegiilor sociale apărute mai întotdeauna de către statul burghez.

prof. dr. Constantin BICHI

¹⁾ Merril Sheils and Rich Thomas, The New Economists, Newsweek, 3 July 1978

²⁾ Milton Friedman, The Kemp-Roth Free Lunch, Newsweek, 7 VII 1978.

planul conținutului muncii sub impactul revoluției tehnico-științifice contemporane.

Teoria mezo-economică

● Teoria mezo-economică (mezo-mijlociu) ar avea menirea — potrivit argumentației pe care o prezintă promotorul ei, economistul vest-german Hans-Rudolf Peters, în articolul „La théorie méso-économique des politiques structurelles et les rapports entre vie politique et vie économique” publicat în revista „Wirtschaftsdienst” și reprodus în „PROBLÈMES ECONOMIQUES” (numărul din 23 decembrie 1981) — să depășească o serie de neîmpliniri ale teoriilor micro și macroeconomice. Deficiența majoră, comună celor două niveluri de abordare teoretică a problemelor economice ar consta, după opinia lui H.R.P., în faptul că ele nu cuprind în analizele asupra economiei capitaliste pe care le propun, numeroase fenomene de

psihologie colectivă, de sociologie.

Tocmai de aceea ele apar ca structuri logice, coerente în sine, dar mult prea schematici în comparație cu fenomenele reale. Sarcina de a integra, ca variabilă economică majoră, comportamentul economic al diferitelor grupe ale populației ar reveni astfel, de drept, teoriei de nivel mijlociu (mezo-economică). Aceasta își propune, ca obiectiv concret, sesizarea elementelor regionale și sectoriale proprii procesului de dezvoltare economică, precum și a dinamicii grupurilor sociale. Afirmarea teoriei mezo-economice, susține H.R.P., ne conduce și la o nouă clasificare a teoriilor economice. Tabloul s-ar prezenta, în viziunea autorului, astfel: teoria micro-economică în care sînt incluse, printre altele, teoria cererii și a ofertei, teoria costurilor, a concurenței; teoria mezo-economică

cu teoria variațiilor structurale, economia mediului ambiant, teoria infrastructurii; teoria macroeconomică — în care autorul cuprinde teoria circuitului economic și a contabilității naționale, teoria creșterii economice, teoria monedei ș.a.

● Preocupările tot mai susținute pentru explorarea științifică a viitorului, eforturile concertate ce se desfășoară la nivelul comunității mondiale pentru a găsi soluții gravelor probleme globale ce confruntă omenirea sînt însoțite de o firească proliferare a publicațiilor de viitorologie. Aceasta este și cazul revistei „FUTURE

FIȘE

FOCUS” editată în Canada dar care reunește în paginile sale contribuțiile unor specialiști în științele viitorului din diverse țări ale lumii: Italia, China, S.U.A., Austria, România, Senegal etc. Publicația își propune ca obiectiv programatic, după cum subliniază Dan Toppin într-un editorial inserat în numărul din iulie-august al revistei, să ajute la realizarea unor legături necesare pe plan local și global și să fortifice la nivel personal și la nivel de organizații sociale spiritul de responsabilitate față de viitor. În această optică, același număr al revistei este consacrat Indiei, țară care prin configurația sa demografică, economică, culturală oferă soluții originale de abordare globală a problemelor viitorului.

5

Congresul al XII-lea al P.C.R. despre continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare

CONTINUAM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului, nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Politica industrială a Partidului Comunist Român” cuprinde 5 subpuncte: 1) Industrializarea socialistă și rolul ei în crearea bazei tehnico-materiale și socialismului; 2) Programul P.C.R., despre politica industrială a partidului nostru; 3) Congresul al XII-lea al P.C.R., despre continuarea pe o treaptă superioară a politicii de in-

dustrializare; 4) Lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, accelerarea procesului de restructurare a industriei; 6) Continuarea fermă a politicii de amplasare rațională pe teritoriul a forțelor de producție. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 3.

OBIECTIVUL STRATEGIC al celui de-al șaptelea plan cincinal al dezvoltării economico-sociale a României, stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul superior, de țară mediu dezvoltată, va fi realizat prin progresul rapid al tuturor sectoarelor de activitate, prin realizarea unei economii moderne, dinamice, eficiente și echilibrate.

În cadrul acestui proces complex, un loc central revine dezvoltării și modernizării industriei.

Premise ale continuării pe o treaptă superioară a politicii de industrializare socialistă a României

POLITICA P.C.R. de industrializare socialistă a țării, fundamentată încă la Conferința Națională a partidului (1945), a fost aplicată consecvent în fiecare etapă a construcției socialismului, corespunzător cerințelor etapei respective.

În perioada făuririi economiei socialiste unitare și a creării bazei tehnico-materiale a socialismului (1948—1965), înfăptuirea procesului de industrializare a determinat transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei și dezvoltarea prioritară a ramurilor ei de bază: construcțiile de mașini, metalurgia, chimia, energia.

În perioada cincinalului 1966—1970, a consolidării socialismului și a bazei tehnico-materiale, s-a trecut la crearea unor sectoare industriale moderne în cadrul ramurilor de bază, la intensificarea activității științei și tehnicii naționale.

Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism înscrie procesul industrializării ca proces fundamental al progresului economico-social în întreaga etapă, precizînd direcțiile înfăptuirii acestuia: ritmul înalt și continuu de creștere a producției industriale, dezvoltarea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate care valorifică în mod superior resursele de materii prime și munca socială, creșterea aportului științei și tehnicii în toate ramurile industriei, înnoirea și modernizarea producției, creșterea calității și competitivității produselor, amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării.

Realizările obținute în înfăptuirea politicii de industrializare a țării noastre au determinat importante modificări cantitative și calitative în dezvoltarea industriei, accentuarea rolului ei de ramură de bază a economiei naționale, de propulsor al promovării progresului tehnic. Industria participa în anul 1980 cu 30% la crearea venitului național și cu 75% la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei naționale.

România este în prezent o țară industrial-agrară; ea deține 0,17% din suprafața globului, 0,53% din populația lumii și reali-

zează o producție industrială care reprezintă 1,1—1,2% din producția industrială mondială. Ritmul susținut de creștere a producției industriale (media anuală în perioada 1951—1979 a fost de 12,6%) a determinat reducerea simțitoare a decalajelor dintre România și țările cu o economie mai dezvoltată la unele produse industriale de bază.

Industria dispune în prezent de o bază tehnico-materială modernă în care funcționează 40% din fondurile fixe existente în economia națională, fiind capabilă să asigure extinderea activităților industriale în celelalte ramuri ale economiei naționale și participarea activă la cooperarea economică internațională.

România dispune, de asemenea, de un sistem încheiat al relațiilor de producție socialiste, care asigură — pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție — conducerea planificată, eficientă a întregii economii naționale.

Toate acestea sînt premise trainice ale continuării pe o treaptă superioară a politicii de industrializare socialistă a țării.

Cerințe ale industrializării socialiste în cincinalul 1981—1985

NOILE ORIENTĂRI stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru dezvoltarea și modernizarea industriei în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă, au avut în vedere: nivelul atins în dezvoltarea economică a țării și condițiile concrete în care se află construcția socialistă, acumulările etapelor anterioare și mai ales exigențele noii etape, cînd industriei îi revine rolul covârșitor în sporirea venitului național și a avuției naționale, ca bază a trecerii în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie și a ridicării nivelului de trai al populației.

În același timp, s-a ținut seama de tendințele actuale ale evoluției diviziunii internaționale a muncii și implicațiile fenomenelor de criză în domeniul resurselor energetice și de materii prime, și anume: a) resursele naturale cu condiții favorabile de exploatare sînt treptat epuizate, ceea ce determină trecerea la exploatarea resurselor în condiții tot mai grele și mai costisitoare, în situația în care industria prelucrătoare necesită cantități sporite de materii prime și energie iar pe piața mondială prețurile cresc considerabil; b) țările în curs de dezvoltare care trec la industrializare își definesc în prezent ca obiective prioritare prelucrarea internă a resurselor naționale de materii prime și energetice, reducînd exportul acestora; c) economia națională a țării noastre, fiind antrenată tot mai mult în relații de comerț exterior și de cooperare economică cu alte țări, trebuie să asigure produse industriale competitive, folosind posibilități de înlocuire a unor resurse și produse deficitare, în special a celor energetice.

În aceste condiții se impune accentuarea rolului factorilor intensivi în dezvoltarea industriei.

La Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe (iunie 1981) a fost prezentată caracteristica principală a planului cincinal 1981—1985: **trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă** în toate domeniile de activitate.

Principalele procese ale dezvoltării intensive a industriei sînt :

1. **Dezvoltarea și modernizarea industriei prelucrătoare**, care asigură un grad ridicat de eficiență a utilizării resurselor, obținerea unor produse de înaltă calitate cu consumuri reduse de materii prime și energie și consumuri ridicate de muncă, de complexitate înaltă.

2. **Modernizarea continuă a întregii baze tehnico-materiale a țării**. Industria românească trebuie să acopere în actualul cincinal 85% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții, în condițiile unor cerințe sporite de calitate, pentru a se asigura promovarea largă a progresului tehnic și creșterea productivității muncii sociale.

3. **Creșterea rolului agriculturii și reducerea dependenței industriei de unele materii prime deficitare**, în sporirea producției și a eficienței economice în industrie. În condițiile dezvoltării intensive se accentuează dependența reciprocă a industriei și agriculturii ceea ce necesită o apropiere a ritmurilor de dezvoltare. În acest sens, în cincinalul 1981—1985 producția globală agricolă va înregistra un ritm mediu anual de 4,7%.

4. **Valorificarea superioară a întregului potențial material și uman al țării**. Industriei îi revine rolul de a asigura economisirea resurselor materiale și energetice prin sporirea gradului de valorificare a acestora precum și sporirea continuă a productivității muncii sociale.

5. **Creșterea mai rapidă a producției industriale nete față de producția globală** reprezintă un alt aspect al dezvoltării intensive pe care se pune bază în cincinalul actual. Astfel, producția industrială netă va crește într-un ritm mediu anual de 8,8%, iar producția globală de 7,6% anual.

Orientări și direcții ale continuării politicii de industrializare socialistă

1. **Promovarea largă a progresului tehnico-științific, bazată în primul rînd pe rezultatele cercetărilor științifice din țara noastră.**

Apreciind rolul științei și tehnologiei ca forțe dinamizatoare ale dezvoltării economiei, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca o componentă a obiectivului fundamental al cincinalului 1981—1985 : **afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile și a formulat cerința ca deceniul 1981—1990 să devină deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței**. În acest sens a fost adoptat **Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000**, care cuprinde prevederi pentru toate domeniile de activitate.

Pentru industrie, principalele direcții ale acestui program se referă la : dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, elaborarea de tehnologii și metode moderne de exploatare a rezervelor de substanțe minerale utile, valorificarea resurselor energetice naționale și a noilor surse de energie, ridicarea calității produselor și înnoirea producției, reducerea consumului de energie și materii prime, recuperarea și refolosirea tuturor resurselor materiale. Programul stabilește, de asemenea, sarcini importante pentru cercetarea științifică în analiza proceselor economice și sociale, în elaborarea unor soluții de modernizare a economiei naționale, de asigurare a eficienței economice maxime.

2. **Lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, valorificarea superioară a resurselor.**

În condițiile actuale se impune asigurarea într-o măsură tot mai mare a necesităților economiei naționale de materii prime, combustibil și energie din surse interne și reducerea substanțială a importurilor. În acest sens, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat **Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000**, care prevede modalitățile de identificare și introducere în circuitul economic a unor noi rezerve de combustibil și energie, direcțiile principale ale cercetării în vederea găsirii soluțiilor de folosire eficientă, precum și de economisire a resurselor.

Pentru lărgirea bazei proprii de materii prime se vor dezvolta sectoarele industriei extractive de substanțe minerale utile, se vor perfecționa tehnologiile de prospecțiuni și exploatare a șteiului, se vor utiliza cărbunii în producția de energie termică, se va reduce consumul de hidrocarburi.

Prin recuperarea materialelor refolosibile se vor acoperi 40—50% din nevoile interne de materii prime.

3. **Restructurarea ramurilor producției industriale.**

Avînd la bază tendințele progresului tehnic și restricțiile din domeniul resurselor energetice procesul de restructurare a industriei se orientează spre : **creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată și realizarea de produse de înaltă tehnicitate și calitate, cu un consum redus de combustibil și energie, paralel cu sporirea contribuției industriei la dezvoltarea agriculturii și la ridicarea nivelului de trai al populației.**

Ramurile care asigură în cel mai înalt grad promovarea progresului tehnic și valorificarea superioară a resurselor sînt construcția de mașini și chimia, de aceea, dezvoltarea lor va cunoaște ritmuri superioare mediei pe industrie (construcțiile de mașini 8,8% ; chimia 10,2% în cincinalul 1981—1985).

Ritmuri mai accentuate vor cunoaște subramurile de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic : industria electronică (20%), producția de mașini-unelte (19%), mecanica fină și optica (18%).

Un accent deosebit se va pune pe producția de nave și de utilaje pentru centrale atomoelectrice. De asemenea, subramurile chimiei de sinteză fină, de mic tonaj, producția de medicamente, coloranți, produse cosmetice, cauciuc sintetic, fire și fibre sintetice vor cunoaște creșteri substanțiale.

Se vor dezvolta industria ușoară și alimentară în ritmuri apropiate de media pe industrie, punîndu-se accent pe valorificarea superioară a materiilor prime interne și ridicarea nivelului calitativ al produselor în vederea satisfacerii necesităților populației și pentru asigurarea competitivității lor pe piața externă. La sfîrșitul cincinalului ramurile prelucrătoare de bază : construcțiile de mașini, chimia, metalurgia, producția bunurilor de consum, vor deține peste 90% din producția industrială a țării.

Se va intensifica procesul de diversificare și înnoire a produselor, gradul de înnoire urmează să fie — în acest cincinal — de 45% din totalul industriei prelucrătoare, dar în unele sectoare de vîrf va ajunge la 70% din producția totală.

4. **Continuarea pe un plan superior a politicii de repartizare teritorială a forțelor de producție.**

Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, ca trăsătură a dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, a stat permanent în centrul politicii partidului nostru, avînd ca rezultat apropierea nivelului de dezvoltare a județelor în ceea ce privește producția globală industrială. În același timp s-au obținut progrese importante în agricultura tuturor județelor și în celelalte ramuri, ceea ce a permis creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și umane locale.

Congresul al XII-lea al partidului a adoptat **Programul-directivă de dezvoltare economică-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985** care stabilește orientări noi, în concordanță cu cerințele actuale ale modernizării și diversificării bazei tehnico-materiale a țării, cum sînt : a) dezvoltarea armonioasă a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri în fiecare județ al țării ; b) continuarea amplasării raționale a industriei pe teritoriu pentru promovarea progresului tehnic și valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă pe plan local ; c) dezvoltarea rapidă a agriculturii în toate județele țării, creșterea producției vegetale și animale în vederea satisfacerii din surse proprii a nevoilor de consum ale locuitorilor fiecărui județ, acoperirea necesarului de materii prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export ; d) dezvoltarea industriei mici și artisanale, prin folosirea resurselor locale de materii prime ; e) extinderea și diversificarea prestărilor de servicii ; f) creșterea eficienței întregii activități economice.

Programul-directivă stabilește noi criterii și indicatori de determinare și apreciere a nivelului de dezvoltare a fiecărui județ. Aceștia sînt : **producția globală pe locuitor care va fi în anul 1985 de cel puțin 70 000 lei anual și va cuprinde : 50 000 lei producție industrială, 10 000 lei producție agricolă și 10 000 lei producția altor ramuri, inclusiv serviciile și — gradul de ocupare a forței de muncă — exprimat prin numărul persoanelor ocupate la 1 000 de locuitori, stabilindu-se ca în anul 1985 acesta să fie de cel puțin 400 la 1 000 locuitori.**

Prin stabilirea acestor indicatori calitativi se urmărește ridicarea gradului de dezvoltare a tuturor localităților, asigurarea unor condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate.

prof. Rodica SURGEAN

Liceul de filologie-istorie din Timișoara

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

DEZBATERI ÎN PERIMETRUL NOII ORDINI INTERNAȚIONALE

ÎN zilele de 27 și 28 noiembrie 1981, Institutul de cercetări economice (I.F.O.) din München a găzduit reuniunea anuală a grupului de experți pe problemele țărilor în curs de dezvoltare din cadrul Asociației vest-germane de politică socială. Pe agenda de lucru a reuniunii a figurat ca temă generală relația între ordinea politică mondială actuală și așa-numitul conflict Nord-Sud. Această manifestare științifică a prilejuit dezbateri interesante pe marginea raporturilor între țările industrializate occidentale și cele în curs de dezvoltare, din perspectiva evoluțiilor în structurile economice și politice mondiale. Apreciind că unele opinii exprimate cu această ocazie pot constitui puncte de reper utile, în cele ce urmează am încercat să sintetizez câteva din ideile referatelor care mi-au răsunat mai mult atenția.

ÎN REFERATUL de deschidere intitulat „Noua ordine economică mondială: fundamentare teoretică și context politic”, Hans-Gert Braun, cercetător la Institutul I.F.O., introducează să clarifice două chestiuni esențiale: 1) Din perspectiva Occidentului, trebuie interpretate revendicările țărilor în curs de dezvoltare (T.C.D.) în direcția instaurării unei noi ordini economice mondiale ca o acțiune prin excelență „destructivă” sau ca aspirație firească spre mai multă participare, egalitate? 2) Se poate oare spune că revendicările T.C.D. conduc la forme de dirijare centrală a economiei mondiale? În ce privește prima întrebare ridicată, Braun pornește de la definiția pe care Walter Eucken a dat-o ordinii stabile, mature (gesetzte Ordnung).¹⁾ O asemenea ordine se bazează pe un set de reguli democratice ce sînt respectate de subiecții economici și guvernează activitatea lor. Or, ordinea mondială actuală, se subliniază în referat, protejează interese statornicite,

și anume, ale celor mai puternici, în detrimentul intereselor celor mai slabi. Se exemplifică în acest sens cu două componente ale sistemului relațiilor economice internaționale. Astfel, sistemul monetar internațional, creat în mare măsură prin aranjamentele de la Bretton Woods, ființează și în prezent ca o înțelegere între țările industrializate, între care Statele Unite ale Americii și-au impus punctul de vedere. Și G.A.T.T. a luat naștere ca urmare a unor conferințe la care au participat numai statele industrializate. „Deoarece T.C.D. nu au participat la constituirea vechii ordini economice mondiale, interesele lor nu sînt avute în vedere și, în consecință, ele cer instaurarea unei noi ordini”. Braun vorbește de un „deficit politic” al ordinii mondiale actuale care nu poate fi acoperit prin ignorarea unor certitudini, ca inexistența unui „proiect” „natural” de stabilire a unei noi ordini, necesitatea existenței unui sistem consistent de obiective pentru a se putea evalua noua ordine ca mecanism de coordonare și a unor reglementări juridice care să apere drepturile popoarelor mici la o exploatare echitabilă a resurselor globului. Concluzia la care se ajunge este că revendicările T.C.D. nu trebuie privite ca acțiuni perturbatoare, ci ca încercări legitime ale statelor dezavantajate de a-și îmbunătăți pozițiile în raport cu partenerii care au stabilit „regulile jocului”.

A doua întrebare la care Braun încearcă să dea un răspuns are o legătură organică cu prima, prin faptul că fundamentarea teoretică a conceptului (Noua ordine) oferită este menită să ajute la înțelegerea tezei centrale a referatului. În acest context Braun face o deschidere demnă de luat în seamă în plan teoretic. Pentru că, afirmă el, revendicările T.C.D. devin comprehensibile și integrabile sistemului complex al mecanismelor de coordonare. Din această perspectivă, chiar și o politică „indicativă” globală de restrucurarea industrială nu ar trebui să fie împinată cu rezistență de grupul statelor industrializate. Să vedem pe scurt deci cum interpretează el aceste postulate ce dau contur noțiunii de Nouă ordine mondială. Eforturile de consolidare a suveranității asupra resurselor naționale și de schimbare a procedurilor de luare a deciziilor în forumurile internaționale se justifică în lumina dezideratelor obiective de egalitate în drepturi și participare egală; implică alterarea contextului politic al actualei ordini. Unele postulate nu urmăresc atît schimbarea unor mecanisme cît mai ales modificarea lor calitativă. Astfel, în cazul materiilor prime, piața nu este înlocuită, ci controlată de grupuri interesate; iar în privința transferului de resurse, discutabil este volumul acestora. Cerința de „deschidere a piețelor” țărilor industrializate pentru produsele statelor în curs de dezvoltare nu vine în contradicție cu intențiile G.A.T.T. Atunci cînd se reclamă o politică concertată în materie de dezvoltare (investiții), de cooperare industrială multilaterală se pot discerne elemente de intervenție dirijată. Dar toate aceste mecanisme de coordonare nu în mod necesar sînt contradictorii, ci ele se pot completa înăuntrul sistemului complex de relații între entitățile statale. Deși, prin clarificările pe care le încearcă, autorul citat lăr-

gește breșa în perimetrul de gîndire conservatoare ce predomină încă în statele industrializate, explicația furnizată de el privind impasul existent în negocieri nu poate satisface. Pentru că, afirmă cercetătorul vest-german, blocajele în mecanismele de coordonare s-ar datora slăbiciunii capacității de negociere a T.C.D. Din acest punct de vedere în timp ce modelul schițat de el are o dimensiune pozitivă incontestabilă, valoarea sa normativă își atinge granițele mult prea repede. Și dacă ar fi să identificăm zona precară a construcției sale, în mod inerent ar surveni interogația: cum ar fi totuși posibilă funcționarea sistemului, a mecanismului de echilibrare organizată a intereselor în condiții de „greutăți” specifice diferite ale partenerilor în spațiul mondial.

Se pare că Braun subestimează în bună măsură potența mecanismului de coordonare preferat de Boettcher, cooperarea. Într-un anumit fel, aceasta este de înțeles dacă se observă că conlucrarea între parteneri presupune existența unor obiective comune, sau, dacă acceptăm distincția făcută de Paul Streeten²⁾, mutuale. Dar, după cum pertinent sublinia Christian Uhlig de la Ruhr-Universität, Bochum, „învățăminte noastre ne arată că atingerea obiectivelor pe care ni le propunem nu se poate înfăptui bîzîndu-ne exclusiv pe mecanismul pieței libere... intervenția reglementară este necesară”. Iar această experiență transferată la relațiile internaționale ar implica în mod absolut necesar funcționarea mecanismului de coordonare a cooperării. O cooperare care, în funcție de natura obiectivelor stabilite, continuă Uhlig, poate fi „globală, sau parțială (regională sau bilaterală)”. Modelul lui Braun modificat prin preeminența mecanismului de cooperare, pentru care pledează Uhlig, capătă valențe deosebite deoarece ar permite soluționarea în comun a diverse probleme, chiar și atunci cînd disproporțiile dintre parteneri ar putea constitui pentru unii din ei un motiv de a urmări propriul interes, înțeles în mod îngust.

În referatul său intitulat „Noua ordine economică internațională”, Paul Streeten de la Universitatea Boston (S.U.A.) accentuează decalajul existent între realizările tehnologice ale omenirii și nivelul atins de instituțiile ce reglementează raporturile internaționale. După expertul american, un exemplu grăitor al „eșecului” în domeniul cooperării internaționale îl reprezintă cursa înarmărilor care înghite, anual, peste 500 miliarde dolari. În aceste circumstanțe, de dezechilibru între avansul tehnologic și evoluția cadrului instituțional global, s-a intensificat apelul către instaurarea unei noi ordini mondiale. Dar, se arată în continuare, noțiunea de „Nouă ordine mondială” nu are aceeași semnificație peste tot, spectrul conotativ mergînd de la interpretarea mai nuanțată a actualelor reglementări pînă la schimbarea lor radicală. Această înțelegere neunitară care, pe de o parte a fost amplificată de distribuția destul de eterogenă a in-

1) Sensul dat aici termenului de orînduire este cel de sistem de organizare economică care include toate mecanismele de coordonare a relațiilor între agenții economici.

2) Obiectivele comune ar fi atinse prin acțiuni de cooperare, în vreme ce interesele mutuale complică satisfacerea unor necesități prin schimb.

tereselor printre T.C.D. iar, pe de altă parte de stadiul incipient de fundamentare teoretică a conceptului, a fost speculată de grupul statelor industrializate. „Discuțiile privind regulile care ar trebui să guverneze relațiile economice internaționale, au suferit de o confuzie persistentă. Este aceea dintre principiile **uniforme** (uneori denumite generale) și principiile **universale**”. Astfel, o regulă uniformă poate fi inechitabilă dacă se aplică unor parteneri inegali ca putere economică. Ca atare nu poate fi justă, nu are caracter universal deoarece favorizează pe unii în defavoarea altora. Streeten subliniază faptul că cei care acuză țările în curs de dezvoltare că solicită excepționează de la reguli se fac vinovați de o asemenea confuzie. Pentru el, un sistem diferențiat de preferințe comerciale, stabilit în funcție de nivelul de dezvoltare, nu încalcă un principiu universal, ci din contră, îl consolidează. Ar rezulta deci că argumentele aceluia care susțin reglementări uniforme (simple) sunt motivate nu numai de rațiuni pragmatice: ele pot fi văzute ca o diversiune în plan teoretic și politic. În ce privește critica proferată de diverse cureuri la adresa „noului ordin”, Streeten remarcă, că nu întotdeauna se face distincție între evaluarea obiectivelor urmărite de TCD și cea a instrumentelor pe care acestea intenționează să le utilizeze. O altă inconsistență majoră a criticii ar fi că nu compară propunerile făcute cu alternativa cea mai probabilă, ci cu o soluție ideală. Iar reproșul cum că imperatiile morale se aplică numai persoanelor in-

dividuale și nu statelor, apare în opinia autorului mai mult decât superficial.

Se pledează în concluzie pentru un „răspuns constructiv” al țărilor industrializate la revendicările TCD, identificându-se zone în care există interese comune sau mutuale. În final, se subliniază trei principii care ar trebui să stea la baza unei noi ordini internaționale instituționale. În primul rând, aceasta ar trebui să fie susținută de interese comune sau mutuale. În al doilea rând, ar trebui să se depășească faza discuțiilor și să se treacă efectiv la acțiune. În sfârșit, ordinea instituțională nouă ar trebui să fie în mod real multilaterală. Referitor la acest ultim principiu, se arată că multilateralismul impus în secolul XIX prin Pax Britanica și după al doilea război mondial prin Pax Americana trebuie considerat în antiteză. Sarcina fundamentală astăzi este de a construi „o ordine multilaterală reală, care să se substituie aranjamentelor de dominație și dependență. O asemenea ordine în condiții de interdependență este posibilă numai între națiuni egale”.

Profesorul Göran Ohlin (Suedia) a abordat o problemă deosebit de dificilă: „Negocierea noului ordinii economice internaționale”. Într-un moment în care rezultatele obținute în forumurile mondiale sînt pentru mulți dezamăgitoare, investigarea cauzelor care au condus la impas și explorarea unor soluții de progres nu pot să fie decât salutare. Evidențiind existența unor „profunde interese mutuale” în modificarea relațiilor economice internaționale, Oh-

lin consideră că negocierile largi, de la grup la grup, fac revelația unei productivități scăzute în materie de rezultate concrete, chiar și atunci cînd nu există dubii asupra beneficiilor comune. În consecință, perspectivele diplomației multilaterale nu sînt mai bune decît posibilitățile pe care le au acordurile parțiale sau regionale. Se degajă din referat ideea că o abordare „decentralizată” ar fi mai indicată și posibilă în actualele circumstanțe. Iar la întrebarea dacă această abordare nu ar veni în contradicție cu nevoile unei economii mondiale în care interdependențele au caracter global, Ohlin apreciază că ceea ce apare ca un conflict, este mai mult aparent decît real: „Diplomația globală multilaterală ar avea numai de cîștigat de pe urma restrîngerii agendei de lucru la chestiunile cele mai arzătoare”.

Fără a face considerații personale asupra problemelor dezbătute la această reuniune, un lucru mi se pare remarcabil și demn de subliniat: realismul pe care experții menționați mai sus l-au dovedit în tratarea acestui subiect. „Podul” pe care ei îl fac nu este suficient, dar nu este în același timp neînsemnat. Contribuții similare, de la toate părțile implicate, din mediile academice, cit și de la cei mai apropiați de sfera deciziei, sînt în continuare necesare pentru impulsivarea acțiunilor care vizează asanarea relațiilor economice internaționale.

Daniel DĂIANU

Utilizarea potențialului energetic

(Urmare din pag. 18)

vest unde se transportă foarte multe mărfuri perisabile — să se realizeze depozite frigorifice mari care în timpul verii ar putea utiliza potențialul apelor geotermale pe principiul absorbției. Nu este deloc economic faptul că în prezent utilizăm o cantitate mare de energie electrică pentru ca să realizăm aceste temperaturi scăzute, necesare produselor perisabile.

Indiferent care este părerea tovarășilor de la I.F.L.G.S., cu privire la volumul și mărimea în timp a potențialului geotermic, noi apreciem că el trebuie exploatat, întrucît investiția cea mai complexă care s-ar realiza pentru exploatarea apei geotermale are o durată de recuperare ce nu depășește 4 ani, ea poate fi chiar și de 2 ani. Ori, în această situație, cred că nimeni nu poate să facă o afirmație că dacă vom exploata complex și integral căldura apelor geotermale din zona Bihor sau din oricare zonă a țării, în cel mult 4 ani de zile nu vom recupera aceste investiții strict necesare economiei naționale.

Sigur că mergem în paralel, așa cum este dată indicația de către secretarul general al partidului, și pentru a găsi acele tehnologii care să asigure consumuri reduse energetice. Ori, dacă în prezent ne gîndim la o extindere pe scară largă a utilizării acestor ape geotermale, este imposibil ca în decurs de 4 ani să nu se asigure, prin tehnologii noi, corespunzătoare, consumuri energetice reduse în toate ramurile activității economice. Un motiv în plus, deci, pentru a exploata energia geotermică și în același timp o posibilitate de folosire a tehnologiilor de valorificare a apelor geotermale și în cazul apelor calde industriale.

Noi, în cadrul institutului, cercetăm din toate punctele de vedere posibilitatea utilizării acestor ape și avem pe platforma institutului un modul integrat, funcționînd pe principiul procesului circular activ. Acest modul ne va permite ca de la

această temperatură de 86° cit are forajul realizat, — profit de acest prilej pentru a mulțumi încă o dată pentru sprijinul primit pentru realizarea acestui foraj condus de Ministerul Geologiei — să utilizăm cea mai mare parte din potențialul energetic. Așa cum arăta tovarășul Cohut, de 3 săptămîni noi realizăm astfel o economie de cca. 5 t combustibil convențional în 24 de ore, prin utilizarea energiei geotermale la încălzirea institutului și la încă două blocuri. În curînd vom finaliza intrarea în funcțiune a întregului modul care va permite obținerea de energie electrică precum și iarna căldură iar vara frig, încălzirea unor sere și iazuri, astfel încît temperatura cu care să fie deversată apa să nu depășească 20°. În această situație considerăm că ne integrăm într-un grad superior de valorificare.

În paralel cu tehnologiile de valorificare a acestor ape geotermale, prin finanțarea pe care am menționat-o, de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, noi am conceput și o tehnologie nouă de obținere a energiei datorită zăcămintului deosebit de important de bioxid de carbon pe care-l avem la Ciocaia, zăcămint care este cel ce asigură agentul de lucru pentru motorul conceput în cadrul institutului; urmărîm astfel valorificarea în depline condiții de eficiență economică și a acestui zăcămint și considerăm că acest concept de proces circular activ — care a fost gîndit și lansat de dr. Maria Popescu —, va putea fi realizat din punct de vedere tehnic în totalitate pe platforma institutului. Încît vom putea, în final, să reinjectăm această apă la temperatura de cca. 20—22° în subsol. Apreciem că în cursul anului viitor, vom putea trece la realizarea unui număr important de grupuri ca cel amintit, la întocmirea de documentații necesare în scopul de a crește gradul de utilizare al sondelor, așa cum s-a arătat aici un număr destul de important din aceste sonde nefiînd încă utilizate. Noi am făcut o cartare — pe temperaturi — a tuturor acestor sonde și am sugerat chiar domeniul în care ar putea fi utilizate. O sondă situată în mijlocul cîmpului, contactată la rețeaua electrică, poate fi utilizată în întregime pentru producerea energiei electrice. Sigur, repet încă o dată, acolo unde o cer necesitățile sondele geotermale pot fi valorificate și în alte scopuri cum ar fi: producerea frigului, desfășurarea unor procese tehnologice, de încălzire, în zootehnie, putîndu-li-se, de altfel, găsi și alte numeroase utilizări.

U. R. S. S.

Eficiența utilizării fondurilor fixe

AMPLILE INVESTIȚII care se fac, an de an, pentru lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a industriei Uniunii Sovietice au contribuit la îmbunătățirea continuă a dotării sale cu fonduri fixe. Aceste investiții se realizează atât prin finanțare de la bugetul statului, cât și prin utilizarea fondurilor de dezvoltare a producției, create în întreprinderi pe seama amortizării și a beneficiilor.

În decursul deceniului trecut volumul mijloacelor utilizate din fondurile de dezvoltare ale industriei a sporit de aproape 2,2 ori, ceea ce a determinat creșterea ponderii acestor fonduri în ansamblul investițiilor industriale. Co-

respunzător, a crescut și gradul de înzestrare cu fonduri fixe, calculat pe o persoană ocupată (în economie sau într-o anumită ramură a acesteia) ritmul creșterii amintite fiind mai susținut — în perioada menționată — în agricultura U.R.S.S. decât în industrie; nivelul înzestrării cu fonduri fixe rămâne în industrie (de 13,4 mii ruble pe o persoană ocupată, în 1980) superior celui existent în agricultură (de 8,5 mii ruble, în același an).

Așa cum se accentuează în presa sovietică de specialitate, problema esențială o constituie, pe de o parte, utilizarea judicioasă a investițiilor în fonduri fixe (prin sporirea ponderii celor

destinate reconstrucției și modernizării unor capacități existente, prin scurtarea termenelor de dare în exploatare a noilor obiective industriale ș.a.), iar pe de altă — folosirea rațională, eficientă a fondurilor fixe productive.

Considerând drept principal indicator al eficienței utilizării fondurilor fixe producția obținută la o rublă din valoarea medie anuală a fondurilor fixe productive din cadrul industriei, al unei subramuri sau al unei întreprinderi, el se poate calcula în raport cu producția globală, cu producția-marfă, dar — după opinia specialiștilor — numai raportarea la producția netă oferă rezultate comparabile (în valoare absolută) între diferite întreprinderi.

Nivelul indicatorului menționat este influențat atât de o serie de factori exogeni, a căror influență nu este decât în mică măsură dependentă de eforturile colectivului de muncă respectiv, cât și de factori endogeni, efectul cărora poate fi optimizat pe calea unei abordări și rezolvări raționale a problemelor producției. Cu referire la acești din urmă factori, revista *Ekonomiceskaia gazeta* publică un tablou sintetic al principalelor căi de mobilizare a rezervelor existente pentru ridicarea nivelului indicatorului în cauză, pe care-l reproducem alăturat. După cum relevă publicația, importanța urmăririi indicatorului respectiv rezultă, între altele, din faptul că sporirea cu un singur procent a valorii producției raportate la o rublă de fonduri fixe productive reprezintă în 1981 — pe ansamblul industriei U.R.S.S. — un spor de aproximativ 6 miliarde ruble a producției de articole industriale, iar la nivelul anului 1985 va însemna un spor de 8 miliarde ruble.

N.P.

Rezervele ridicării producției la o rublă de fonduri fixe productive

Mărirea timpului de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor

- punerea în funcțiune a utilajelor nemontate încă
- ridicarea coeficientului schimburilor
- lichidarea imobilizărilor în cadrul schimburilor
- reducerea timpului cât se află în reparație

Încăierea optimă a tehnicii și a suprafețelor de producție

- scurtarea termenelor în care mijloacele tehnice ating nivelul proiectat al productivității
- lichidarea locurilor înguste, asigurarea corelației dintre capacitățile diferitelor sectoare
- folosirea metodelor rapide de lucru, organizarea științifică a muncii și a producției
- folosirea rațională a suprafețelor de producție

Perfecționarea tehnică a fondurilor fixe productive

- reconstrucția pe baza tehnicii noi
- modernizarea utilajelor
- utilizarea proceselor tehnologice avansate
- dezvoltarea mișcării de raționalizare

Modificări structurale în economia țărilor în curs de dezvoltare

CONFORM previziunilor elaborate de experții U.N.C.T.A.D. principalele tendințe manifestate în dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—1980 și reflectate în modificarea structurii produsului lor intern brut se vor menține și în ultimele două decenii ale acestui secol. Din tabelul nr. 1 rezultă că ponderile principalelor ramuri în formarea produsului intern brut global al țărilor în curs de dezvoltare vor evalua în continuare în direcția apropierei treptate de structura P.I.B. al unor țări industrializate. Astfel, se prevede că ponderea agriculturii se va reduce de la 30,5% în 1960 și 16,5% în 1980 la ceva mai mult de 7% în anul 2000, în condițiile sporirii îndeosebi a participării industriei (atât a celei extractive cât și a celei prelucrătoare), a cărei pondere în formarea P.I.B. ar urma să depășească 45% la sfârșitul acestui secol.

Apreciind că în următoarele două decenii ritmul de creștere a producției în țările în curs de dezvoltare va devansa simțitor pe cel înregistrat de țările capitaliste industrializate (cifrele prognozate pe perioada 1981—1990 fiind de 4,2% și — respectiv — de 2,4%, cu perspectiva diferențierii mai accentuate în ultimul deceniu), experții U.N.C.T.A.D. fac totuși rezerva că realizarea unei asemenea performanțe, îndeosebi de țările în curs de dezvoltare, necesită mobilizarea la maximum a resurselor lor interne și asigurarea unor condiții favorabile pe plan extern.

În cazul în care această prognoză va fi confirmată de realitate, vom asista la consolidarea poziției țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială și în comerțul internațional, la întărirea bazei dezvoltării lor independente. Ceea ce se va concretiza în creșterea ponderii acestui grup de țări pe plan mondial atât în domeniul agriculturii, cât și — mai ales — în in-

dustria prelucrătoare (vezi tabelul nr. 2), cu reducerea considerabilă a decalajului existent în acest ultim domeniu.

Tabelul nr. 1

Structura P.I.B. al țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—2000 (în %)

Ramura	1960	1980	1990*)	2000*)
Agricultura	30,5	16,5	11,2	7,3
Industria extractivă	11,6	15,4	17,0	18,7
Industria prelucrătoare	14,2	20,1	23,8	27,1
Alte ramuri	43,7	48,0	48,0	46,9

*) Previziuni

Tabelul nr. 2

Evoluția ponderii țărilor în curs de dezvoltare (A) și a țărilor capitaliste industrializate (B), în perioada 1960—2000 (în % din producția pe plan mondial)

Ramura	1960	1970	1980	1990*)	2000*)
Agricultura					
A	26,0	26,8	28,5	32,4	36,8
B	37,2	34,5	31,5	28,3	25,8
Industria prelucrătoare					
A	6,2	6,7	9,2	13,6	19,2
B	67,6	62,5	55,8	48,4	40,1

*) Prognoză

Sursa (pentru ambele tabele): B.I.K.I., nr. 141/1981.

Gaze naturale: previziuni pentru C.E.E.

TENDINȚA de diminuare a producției de gaze naturale în Piața comună se va accentua în cursul acestui deceniu, pentru anul 1985 preconizându-se un nivel al producției comunitare de 167 mld. mc, iar pentru anul 1990 — de 156 mld. mc.

Evoluția producției pe țări evidențiază puternica tendință de scădere a producției de gaze natu-

1980, la 48,5 mld. mc în 1985 și la 50,4 mld. mc în anul 1990.

În perspectiva majorării, în cursul acestui deceniu, a consumului de gaze naturale, țările membre ale Pieței comune vor fi nevoite să recurgă în mai mare măsură la acoperirea necesarului intern prin importuri provenite din țări. În prezent, țările comunitare își sa-

Previziuni referitoare la producția și rezervele de gaze naturale ale Pieței comune

— miliarde mc —

Țările membre	Rezervele certificate la 1 I 1981	Producția			Raportul rezervei la producție (1980)	— in ani
		1980	1985	1990		
R. F. Germania	170	18,7	19,5	19,5	9	
Franta	170	8,2	5,9	3,6	21	
Italia	170	13,4	8,7	8,7	13	
Olanda	1756	86,7	81,4	68,5	20	
Belgia	—	—	—	—	—	
Luxemburg	—	—	—	—	—	
Marea Britania	702	39,3	48,5	50,4	18	
Irlanda	27	1,0	1,4	1,4	27	
Danemarca	113	—	1,6	3,9	29,3	
Grecia	113	—	0,1	0,1	1130	
Total	3221	167	167	156	19	

Sursa: Europolitique 23 sept. 1981

(1) Oil and Gas Journal 29.XII.1980

(2) Raport Cedigaz

(3) calculat pe baza producției prognozate pentru 1990

rale în principalele țări producătoare și exportatoare din zonă. Astfel, Olanda urmează să-și diminueze producția de la 86,7 mld. mc în 1980, la 81,4 mld. mc în 1985 și la 68,5 mld. mc în 1990. Pe baza rezervelor recent descoperite, numai Anglia urmează să-și majoreze producția de gaze naturale, de la 39,3 mld. mc în anul

tisfac din import aproximativ 25 la sută din necesarul intern de consum. Se constată că așteaptă dependență a fost în continuare creșterea (de la 11 la sută în 1977 la 19 la sută în 1978), ea urmînd să se accentueze în cursul actualului deceniu (conform ultimelor estimări va fi de 35 la sută în 1985 și de peste 46 la sută în 1990).

Potrivit Comisiei Pieței comune, importurile de gaze naturale ale „celor zece” vor cumula peste 91 mld. mc în 1985 și 135 mld. mc în 1990.

Posibilitățile de majorare a producției autonome de gaze naturale fiind limitate, soluțiile preconizate de Comisie se referă pe de altă parte la dezvoltarea unor tehnologii adecvate de exploatare care să permită valorificarea cimpurilor gazeifere marginale și mai ales a celor existente în Marea Nordului.

Privitor la importurile cele mai interesante contracte aflate în prezent în studiu sînt cele cu Camerun, Qatar, Bahrein și Canada, principalul impediment constituindu-l distanța, datorită costului deosebit de ridicat al transportului gazelor naturale comparativ cu cel al petrolului. Alte surse de aprovizionare potențiale le reprezintă Norvegia, care deține importante rezerve de gaze naturale și Nigeria, țară care urmează să livreze începînd cu anul 1985 peste 7,5 mld. mc/an în Belgia, R. F. Germania, Franța, Italia și Olanda.

Dezvoltarea producției de gaz natural de sinteză pe bază de cărbune (sursă de energie relativ abundentă în Anglia și R.F.G.) reprezintă, de asemenea, o soluție preconizată de Comisia Pieței comune.

Iolanda DĂDUIANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Egipt: valorificarea resurselor naturale

În ultimii cinci ani, Egiptul a fost un exportator net de petrol, fapt semnificativ pentru o economie bazată, pînă nu de mult, în cea mai mare parte pe producția și prelucrarea bumbacului și pe exportul de forță de muncă în alte țări arabe. Cu o producție de 13,5 mil. tone de petrol în 1973 și 32,5 mil. t în 1981, Egiptul își constituie aproape 20% din venitul național pe baza încasărilor petroliere, provenite în proporție de 60% din exporturi. Principala zonă petroliferă se află în Golful Suez, alte zăcăminte fiind descoperite recent în delta Nilului și în partea vestică a Peninsulei Sinai. Pentru stimularea activității de explorare și exploatare, s-a trecut la aplicarea unei politici mai atractive pentru investitori, bazată pe posibilitatea realizării unor venituri peste nivelul celor acordate de regulă de țările din O.P.E.C.

Pe de altă parte, creșterea rapidă a consumului intern de petrol (într-un ritm de 10% pe an), peste posibilitățile de creștere ale industriei extractive, a determinat orientarea către diversificarea balanței energetice a țării. În acest context, în prezent se pun bazele unei noi politici de natură să stimuleze explorarea și exploatarea zăcămintelor de gaze naturale. Pînă în prezent au fost date în exploatare zăcămintele de la Abu-Madi, în delta Nilului, Abu Gharadik în deșertul occidental și în zona Mediteranei la Abu-Kir. O mare parte a producției este destinată, totuși, fabricilor de îngrășăminte.

Una din sursele de energie avută în vedere o constituie energia nucleară, deși producția se află încă într-o etapă de început: se prevede ca pînă în anul 2000 să intre în funcțiune opt reactoare nucleare care vor furniza 40% din consumul național de electricitate.

Dacă în prezent cererea comercială de energie primară se situează la nivelul a 17 mil.t.e.p., circa 20% din disponibilități se asigură prin capacitatea hidroelectrică. Ministerul electricității a stabilit două planuri de acțiune, respectiv pînă în 1985 și 1990, care prevăd investiții în valoare totală de 5 mrd. dolari, bazate pe ipoteza că la sfîrșitul secolului cererea de energie va însuma 65 mil. t.e.p.

Potrivit proiectelor, balanța energetică va fi constituită în anul 2000 în proporție de 15% din surse hidro, 40% pe bază de petrol, gaze naturale și cărbune, 5% din surse regenerabile iar restul din surse nucleare.

Programul energetic este menit să contribuie în mare măsură la dezvoltarea de ansamblu a economiei țării și în special la reducerea dezechilibrului balanței de plăți externe legat de dificultățile întâmpinate în ultimul timp de Egipt în ce privește rentabilitatea activității industriale.

Cooperarea româno-egipteană în domeniul energetic s-a concretizat în livrări de utilaje și furnizarea de asistență tehnică românească pentru realizarea de termocentrale, România fiind prezentată pe piața acestor țări cu o gamă variată de echipamente și utilaje energetice. Pe un plan mai larg, între cele două țări au fost realizate sau se află în curs de realizare acțiuni de cooperare în multiple domenii, cum ar fi în petrochimie, transporturi (stații de întreținere a materialului rulant livrat de România), agricultură (stații de mecanizare) etc.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

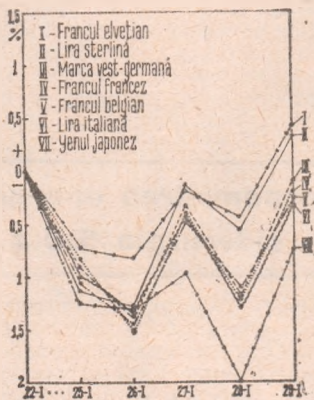
ÎN INTERVALUL 25—29 IANUARIE a.c., pe fondul menținerii la niveluri ridicate a dobinzilor la fondurile în dolari și al refinanțării de sfîrșit de lună în această valută, cursul monedei americane s-a situat, în raport cu majoritatea valutilor occidentale, la cote apropiate sau superioare celor atinse la finele săptămîinii anterioare.

La începutul perioadei, sub influența publicării datelor privind majorarea masei monetare M-1 b în S.U.A. cu 0,7 miliarde dolari (pe ultima săptămîină), în condițiile în care majoritatea operatorilor de devize scontă o reducere a acestui indicator, poziția dolarului a marcat o consolidare pronunțată, în special față de francul francez, marca vest-germană, francul belgian și yenul japonez. Ulterior, după prezentarea mesajului prezidențial privind starea Uniunii, a obiectivelor de politică economică pe anul în curs (inclusiv intenția de a nu majora rata scontului în viitorul apropiat peste nivelul atins în prezent) cursul dolarului a cunoscut o ușoară slăbire față de cotele atinse în zilele de 25 și 26 ianuarie a.c.

Lira sterlină s-a situat, față de dolarul S.U.A., la cote inferioare celor atinse în săptămîina anterioară, în cea mai mare parte a intervalului analizat, înregistrînd o ușoară revenire spre sfîrșitul perioadei, în principal pe fondul slăbirii cursului monedei americane. La 29 ianuarie lira sterlină era cotată la 1,8875 dolari (1,88 dolari în ziua de referință de 22 ianuarie).

O evoluție similară, dar mai puțin pronunțată, a cunoscut francul elvețian, cota la finele săptămîinii la 1,8425 franci/1 dolar (1,85 franci/1 dolar în ziua de referință).

Alte valute vest-europene au înregistrat, la nivelul

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29 I; bază: nivelul cursurilor din 22 ianuarie a.c.

întregului interval analizat, un procent de depreciere față de dolar, mai pronunțat în cazul lirei italiene (de 0,32 la sută, de la 1233,75 lire/1 dolar la 1237,50 lire/1 dolar) și al francului belgian (de circa 0,23 la sută, de la 39,11 franci/1 dolar la 39,20 franci/1 dolar).

Cuantumul de depreciere a fost mult mai redus în cazul mărcii vest-germane (de aproape 0,1 la sută, de la 2,3025 la 22 ianuarie la 2,305 la 29 ianuarie), între altele și ca efect al publicării datelor privind restrîngerea deficitului plăților curente. Francul francez era cota la finele săptămîinii la 5,8620 franci/1 dolar, comparativ cu 5,8550 franci/1 dolar, marcind astfel o depreciere de circa 0,18 la sută. O deteriorare mai pronunțată a poziției față de moneda americană a înregistrat yenul japonez (depreciere de 0,75 la sută la nivelul săptămîinii, cursul situîndu-se la 29 ianuarie la 227,75 yen/1 dolar), în principal pe fondul menținerii unor niveluri scăzute de dobîndă la depozitele în yen.

Dobînzile la fondurile în eurovalute s-au situat, la finele lunii ianuarie comparativ cu cotele din 22 ianuarie (în paranteză) la următoarele niveluri (la depozitele pe 6 luni): eurodolari 15,375 (15,375), euromărci vest-germane 10,3125 (10,25), eurofranci elvețieni 9 (8,875 la sută), eurolire sterline 14,75 (14,75 la sută).

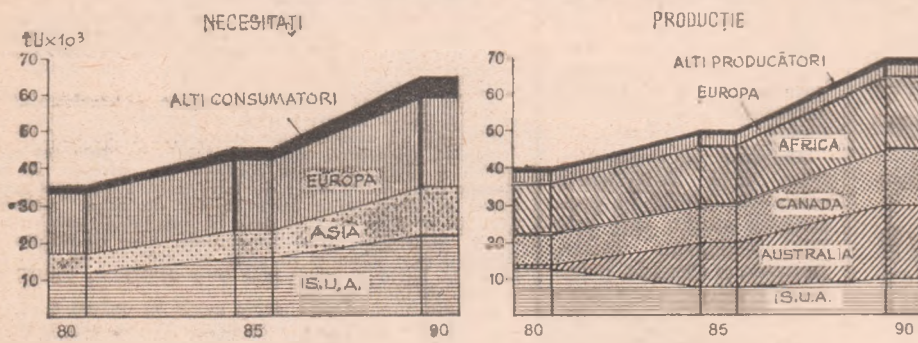
Prețul aurului a prezentat o evoluție ascendentă, atîngînd la cel de-al doilea fixing de la Londra din ultima zi a lunii ianuarie 387 dolari/uncie (cu 11 dolari peste cel de la finele săptămîinii precedente).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Uraniu — producție și necesități

PREVIZIUNILE experților Agenției Internaționale pentru Energia Atomică converg asupra faptului că, în actualul

NECESITĂȚILE DE URANIU ȘI PRODUCȚIA ACESTUIA

deceniu, în care extinderea capacităților instalate în centrale nucleare are perspectiva de a se înfăptui într-un ritm mai lent decît cel anunțat în diferitele programe naționale, cererea de uraniu

pe plan mondial va putea fi acoperită fără dificultăți cu condiția sporirii extracției minereului de uraniu îndeosebi în țări ca Australia și Canada.

După cum se vede din graficul alăturat, decalajul existent în prezent în lumea nesocialistă între repartitia geografică a producției uraniului și cea a utilizării sale drept combustibil are

unde se pierde — după estimările specialiștilor — în medie 76% din energia consumată la topirea oțelului. Se apreciază că, prin măsuri de modernizare a tehnologiilor, cantitatea de energie cheltuită pentru producerea oțelului poate fi redusă cu 25—30%.

Conform datelor Institutului american al fontei și oțelului, un număr de 48 de firme americane producătoare de oțel au redus consumul lor de energie cu 9% în perioada 1972—1979, prin aplicarea unor măsuri ca: extinderea tehnologiei de turnare continuă a oțelului, sporirea ponderii oțelului produs pe cale electrică, ridicarea productivității muncii pe baza modernizării și automatizării proceselor de producție, folosirea unor metode perfecționate de izolare termică, folosirea căldurii evacuate ș.a.

Previziuni elaborate de același institut relevă că pînă în anul 1988 consumul specific de energie în producția de oțel va scădea în S.U.A. cu încă 15%, iar în cazul uzinelor noi, cu ciclul complet și dotate cu cele mai moderne tehnologii, nivelul consumului de energie va fi cu 35%, inferior celui din întreprinderile aflate în prezent în funcțiune.

șanse să se adîncească, ca urmare a creșterii necesarului în special în țările vest-europene și în S.U.A., în condițiile scăderii treptate a ponderii lor în extracția totală de minereu de uraniu.

Franța: perspectivele pompelor de căldură

CONFORM opiniei comune a industriașilor de profil și a organismului de stat „Electricité de France”, care a sprijinit dezvoltarea tehnică și promovarea comercială a pompelor de căldură, anul în curs va cunoaște o adevărată demarare a cererii pentru acest instrument eficace de economisire a energiei. Într-adevăr, ca urmare a perfecționărilor aduse în ultimii ani, o pompă de căldură (de tipul aer-apă), racordată la o instalație existentă de încălzire centrală, permite reducerea cu 70% a consumului de combustibil, precum și micșorarea cu 30—50% a cheltuielilor globale de încălzire, asigurîndu-se de asemenea un confort sporit sub raport termic.

Publicînd aceste date, revista *L'Usine Nouvelle* estima recent că volumul vânzărilor de pompe de căldură pe piața franceză va spori simțitor în următorii ani, situîndu-se la circa 100 mii de exemplare în anul 1985. Între timp, în Franța se constituie o veritabilă industrie a pompelor de căldură care dispune de premisele tehnice ale competitivității, se organizează rețeaua de instalatori calificați, ținîndu-se seama de faptul că — după cum a demonstrat experiența — performanțele pompelor de căldură sînt în bună măsură condiționate de corectitudinea instalării și întreținerii acestora.

R. F. G. — confruntare cu șomajul

FĂCÎNDU-SE ecoul îngrijorării stîrnite în R. F. Germania de creșterea

continuu a șomajului în această țară, cotidianul *International Herald Tribune* arăta recent că efectivul șomerilor a ajuns în luna noiembrie a. c. la 1,49 milioane de persoane, afectînd 6,4% din populația activă. Aceasta reprezintă, sublinia publicația amintită, cel mai înalt nivel al șomajului înregistrat de economia vest-germană în ultimii 28 de ani.

Deși acest procent rămîne mai scăzut decît într-o serie de alte țări capitaliste, guvernul R.F.G. este preocupat de perspectiva agravării în continuare a situației ocupării forței de muncă, îndeosebi în lunile de iarnă. De aceea, în cadrul politicii economice pe anul următor se preconizează sprijinirea — în primul rînd pe calea finanțării de la bugetul statului — a unor proiecte de investiții în ramurile și sectoarele de activitate mai puternic afectate de criza economică (cum este, de pildă, siderurgia), precum și menținerea — în pofida aplicării unor măsuri de austeritate — a rolului asigurărilor sociale. Totuși, după opinia experților economici vest-germani, chiar în condițiile îmbunătățirii conjuncturii economice, seontată pentru 1982, nu este de așteptat o scădere sensibilă a ratei șomajului în R.F.G.

Economisirea energiei în siderurgia S.U.A.

SIDERURGIA este una dintre ramurile mari consumatoare de energie, în cadrul S.U.A. ea deținînd o pondere de 17% în consumul total al acesteia pe industrie; totodată, costul energiei reprezintă aproape un sfert din cheltuielile de producție ale oțelărilor.

Economisirea energiei prezintă o importanță deosebită în această ramură,

Prefaceri în agricultura Laosului

AGRICULTURA Laosului constituie — alături de silvicultură — ramura de bază a economiei naționale, ele furnizînd la un loc circa 80% din produsul național brut al țării și ocupînd nouă zecimi din populația activă. În a doua jumătate a deceniului trecut agricultura a cunoscut importante prefaceri cantitative și calitative. Au fost redatate culturi peste 100 mii ha de terenuri abandonate, s-au construit 50 de baraje și 30 de lacuri de acumulare a apei pentru irigații, suprafața totală irigată extinzîndu-se la 114 mii ha. Astfel, într-o serie de zone din sudul țării a devenit posibilă obținerea a cite două recolte de orez pe an, ceea ce deschide calea către asigurarea din producție proprie a necesarului intern la această cereală de bază în alimentația laotienilor (recolta de orez a sporit de la 700 mii tone în 1975 la peste 1 milion tone în 1980); de asemenea, s-au dublat suprafețele ocupate de culturile tehnice.

În domeniul zootehniei mai dezvoltată este creșterea vitelor (al căror șeptel s-a mărit cu 35% în perioada 1975—1980) și a păsărilor de curte. Un nou impuls pentru dezvoltarea ambelor subramuri ale agriculturii laotiene îl va da transformarea socialistă — în curs de desfășurare — a acesteia, la începutul anului 1981 existînd deja peste 2500 de unități agricole cooperatiste.

GLOSAR

Compensația particulară

ÎN DESFĂȘURAREA schimburilor economice internaționale se utilizează o diversitate de forme de reglementare prin compensație între parteneri, în scopul eliminării sau limitării transferului efectiv de valută.

Compensația în comerțul internațional poate fi:
- globală, atunci când se extinde la categorii întregi de mărfuri sau chiar la totalitatea schimburilor de mărfuri și servicii dintre două țări, funcționând potrivit unor principii și modalități stabilite prin acorduri de cîștig, de barter sau alte documente convenționale;

- particulară, în cazul în care asigură decontarea unor tranzacții comerciale individuale, iar condițiile concrete de derulare sînt stabilite de parteneri prin contractul încheiat.

Porînd de la numărul partenerilor implicați, cea mai simplă formă de compensație particulară este cea bilaterală, care se efectuează între două firme situate în două țări diferite, fiecare acționînd atît ca exportator cît și ca importator, pentru a prelua în schimb marfa partenerului.

Intrucît realizarea unui simplu troc de mărfuri nu este întotdeauna ușor de realizat, se apelează în mod curent la metoda exportului cu import în contrapartidă, denumită și compensația prin operațiuni paralele. Aceasta constă în încheierea a două contracte legate: primul prevede exportul dintr-o țară A într-o țară B cu plata imediată într-un cont special, iar al doilea stabilește obligația pentru exportatorul din țara A să importe mărfuri din țara B pînă la concurența sumei ce a încasat. Respectarea obligației importului în contrapartidă este asigurată prin prevederea de penalizări în contractele respective.

În ce privește compensația particulară multilaterală, care antrenează mai mulți parteneri, o extindere deosebită au luat operațiunile tripartite, cunoscute și sub denumirea de compensații triunghiulare. Metoda uzuală este ca o vînzare de mărfuri dintr-o țară A spre o țară B să fie urmată de un export de egală valoare din țara B spre o țară C, care va compensa țara A; fie tot printr-o vînzare de mărfuri, fie prin plata în valută convertibilă.

Prin introducerea mai multor parteneri succesiv în asemenea operațiuni se ajunge la compensația particulară plurilaterală sau în lanț.

Deși compensația particulară este menită, în principiu, să ducă la eliminarea plăților efective în valută, realizarea acestui deziderat nu este posibilă în toate cazurile. În funcție de proporția în care acoperă tranzacția comercială, compensația particulară este totală, cînd se realizează prin schimburi de mărfuri de egală valoare, ori parțială, ceea ce presupune decontarea unui anumit procent în valută. Chiar dacă este totală, compensația particulară se realizează rar prin simplul schimb de documente de expediere a mărfurilor. Din considerente de exactitate și siguranță, în majoritatea cazurilor se apelează la serviciile băncilor, adoptîndu-se modalități și tehnici curente de decontare la specificul operațiunilor de compensație.

Radu NEGREA

Recesiune

Raluca Modoran, București — În ultimii doi ani evoluția conjuncturii economice a principalelor țări occidentale industrializate a avut un caracter sincron, toate țările urmărind ca obiectiv prioritar combaterea inflației. În ciuda acestui sincronism care se observă și la actuala recesiune, adîncimea acesteia este mai mare în S.U.A. decît în restul lumii capitaliste, trăsătură care se apreciază că se va menține și în viitor. Explicațiile date acestui fenomen, care nu era de conceput cu 10—15 ani în urmă, sînt multiple. Una dintre ele este, fără îndoială, reducerea ponderii S.U.A. în exportul țărilor industrializate la 17,7% în 1980 față de 24,5% în 1964, de pildă.

Paralel s-a redus și ponderea S.U.A. în exportul mondial de la 17,2% în 1964 la 11,8% anul trecut, deși importanța comerțului pentru economia americană a crescut între timp (raportate la produsul național brut, ponderea exportului și cea a importului s-au dublat în ultimul deceniu, ajungînd la 8,2% și respectiv 9,8%). Totuși S.U.A. mai contau în 1980 numai cu 5,5% în exportul statelor vest-europene, fapt care atenuează intrucitiv influența peste Ocean a agravării recesiunii în S.U.A. Un alt factor de natură să contracareze efectele recesiunii îl reprezintă tendința de scădere a ratei dobînzilor înregistrată la sfîrșitul anului trecut atît la creditele pe termen scurt cît și la cele pe termen lung. În sfîrșit în ciuda scaderii cursului dolarului, el a rămas supraevaluat în raport cu alte monede tradiționale.

puternice precum marca vest-germană și yenul japonez, situație care plasează produsele țărilor în cauză într-o poziție avantajoasă pe piețele terțe, stimulînd conjunctura din aceste țări.

Ca urmare a tuturor acestor factori, ultima prognoză semestrială a O.C.D.E. prevede o înviorare moderată a economiei pe ansamblul țărilor membre în a doua jumătate a anului 1982, în ciuda ritmurilor negative înregistrate în S.U.A.

Bancă de date

Gh. Ioviță, Răcari — Un sistem de informare a cumpărătorilor potențiali de genul celui a cărui necesitate o subliniați a fost experimentat în Marea Britanie, de către o firmă care a indexat pe un calculator produsele întreprinderilor abonate la serviciile ei. Practic, în baza acestei inițiative orice client potențial poate obține în mod gratuit, în citeva secunde, prin telefon sau telex (sau eventual printr-o scrisoare), o listă a furnizorilor unui anumit produs sau serviciu (denumire, adresă, număr de telefon și de telex), împreună cu principalele caracteristici tehnice, precum și adresele reprezentanților locali ai furnizorilor produsului sau serviciului respectiv. Deoarece același produs are uneori mai multe denumiri, banca de date este dotată și cu un indice de sinonime care intră automat în acțiune, astfel încît să nu fie omis nici un furnizor. Întreprinderile producătoare care recurg la serviciile acestei bănci de date pentru a-și face cunoscute produsele au posibilitatea de a actualiza cit de des informația introdusă în memoria calculatorului, la nevoie chiar și zilnic.

Ținînd seama de succesul acestei inițiative, ilustrat de înscrierea pe calculator la capătul unui an de experimentare a 750 000 de tipuri de sorturi de produse, firma în cauză s-a gîndit să-și ofere serviciile și clienților potențiali de peste hotare, pentru care costul obținerii unei informații se reduce de asemenea la costul unui apel telefonic sau al trimiterii unui telex. Inițiativa, care în forme similare se aplică și în alte țări, reprezintă în același timp un mijloc de a evita importul unor produse despre care nu se știa că se realizează în propria țară și care pot fi obținute astfel mai repede și mai ieftin.

Conductă

Marian Dumbravă, Găești — 1) Conducta petrolieră prin care Irakul exportă petrol prin terminalul din portul libanez Tripoli, redeschisă la sfîrșitul anului 1981, fusese închisă în 1976 din cauza războiului civil din Liban. Pentru a ajunge în Liban conducta traversează și teritoriul Siciei.

2) Țările pentru care trimiterile de fonduri ale muncitorilor care lucrează temporar în străinătate către familiile lor rămase acasă reprezintă de departe cea mai importantă sursă de venituri în valută sînt, potrivit Băncii mondiale, Republica Arabă Yemen și Republica Democrată Populară Yemen, ale căror exporturi de mărfuri sînt extrem de mici. Alte țări în care trimiterile respective de fonduri reprezintă un volum foarte ridicat în raport cu exportul de mărfuri sînt Iordania (175%), Pakistan (92,9%), Egipt (88,8%) etc. În Europa cea mai ridicată pondere a acestor încasări se consemnează în cazul Portugaliei (60,50%).

Stocuri

Dorel Gherasim, Buzău — Stocurile mondiale de petrol s-au redus în 1981 de la 600 milioane de barili peste nivelul considerat normal, la începutul anului, la circa 150 milioane barili peste acest nivel la sfîrșitul anului. În vreme ce reducerea nivelului stocurilor este de natură să împingă la creșterea prețului petrolului pe piața mondială, alți factori precum prelungirea recesiunii din țările dezvoltate, creșterea costului stocării petrolului datorită dobînzilor ridicate și accelerarea ritmului valorificării surselor nepetroliere acționează în sens contrar.

„Noile țări industrializate“

Dumitru Potirniche, Alexandria — 1) În categoria „noilor țări industrializate“ sînt incluse de regulă, pe lingă țările nesocialiste europene în curs de dezvoltare, și țările de pe alte continente care în anul 1977 aveau un venit pe locuitor de cel puțin 1 500 dolari pe locuitor și în care contribuția industriei prelucrătoare la crea-

rea produsului intern brut era de cel puțin 20% (Argentina, Brazilia, Chile, Israel, Mexic, Singapore, Coreea de Sud, Uruguay etc.).

Criteriile de clasificare diferă însă de la un organism la altul, de unde și dificultatea comparațiilor internaționale la care vă referiți.

2) Sumarul pe anul 1981 a fost publicat în nr. 1 din 8 ianuarie 1982 al revistei noastre. Cu această ocazie a apărut și sumarul suplimentului.

Valorificarea

junglei amazoniene

Gheorghe Budumac, Balotești — Exploatarea miniere în curs de amenajare în regiunea Carajas din jungla amazoniană, urmează, potrivit așteptărilor autorităților, să contribuie substanțial nu numai la dezvoltarea Nord-Estului rămas în urmă al Braziliei, ci și la sporierea (cu cel puțin 15 miliarde dolari spre 1990) a exportului și echilibrarea pe această cale a balanței comerciale și de plăți a țării. Investițiile necesare, de ordinul a peste 60 miliarde dolari pe ansamblul deceniului în curs, sînt echivalente ca mărime cu datorია externă care situează Brazilia pe primul loc din acest punct de vedere între țările în curs de dezvoltare. Se apreciază însă că investițiile amintite vor fi rentabile, avîndu-se în vedere atît amploarea cererii externe cît și marile bogății ale subsolului din regiune. Printre aceste resurse se estimează că există 18 miliarde tone de minereu de fier cu un conținut util de 64 la sută, 1,2 miliarde tone de minereu de cupru cu un conținut util între 0,07 și 1 la sută, 60 milioane tone minereu de mangan (cu un conținut de peste 40 la sută), 47 milioane tone de nichel, 4,1 miliarde tone de bauxită, cositor, precum și circa 1 milion tone de aur.

Pe baza planurilor de valorificare a acestor zăcăminte au fost semnate deja contracte pentru exportul a 26 milioane tone de minereu de fier după anul 1985 în Japonia, R.F. Germania, Franța și Italia.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 5 din 5 februarie 1982

— Exigențe ale sporirii eficienței în activitatea de investiții (S. Cruceanu, E. Chiricută)	1
— Ridicarea calității producției — cerință prioritară a dezvoltării economice	
● Sporirea și diversificarea producției de oțeluri aliate (Sabin Faur)	2
● Electrozi — o problemă? (V. Boescu, C. Bârnea)	3
● Creșterea durabilității materialelor refractare (Gh. Drăghici)	4
— Prețurile produselor agricole în contextul corelațiilor costurilor și prețurilor din economie (Traian Lazăr)	5
— În sprijinul sporirii efectivelor și producției zootehnice. Un element central: furajarea rațională a animalelor (Nicolae David)	7
— Cooperația — componentă activă a creșterii economice (Ion Vetrineanu)	9
— Valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă (Barbu Gh. Petrescu)	11
— Cititorii au cuvîntul	13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Dotarea tehnică — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini (Tiberiu Veselényi)	14
---	----

TEORII ● IDEI

— Utilizarea potențialului energetic al apelor geotermale (I) (dezbateri)	16
— Argumente pentru o abordare sistemică a pregătirii fabricației industriale (Ion Hera Bucur, Gheorghică Bucur)	19
— Convorbiri economice cu Carlos Mallmann. Cercetări utile dezvoltării economice	21
— Scolii ● curente ● economiști. Inconsistența unor teorii burgheze contemporane (II) (Constantin Bichi)	22

ÎN SPRIJINUL CANDIDATILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Congresul al XII-lea al P.C.R. despre continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare (Rodica Surgean)	24
---	----

ECONOMIE MONDIALĂ

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Dezbateri în perimetrul noii ordini internaționale (Daniel Dăianu)	26
— U.R.S.S. Eficiența utilizării fondurilor fixe	28
— Tendințe — conjuncturi	29
— Mondorama	30
— Curier	31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

IN THIS ISSUE

— Prices in agriculture within the framework of correlated costs and prices in economy (Traian Lazăr)	5
— Co-operative system, an active component of the economic growth (Ion Vetrineanu)	9
— The use of geothermal waters energy potential (I) (a debate)	16
— Economic talks with Carlos Mallmann. The research aimed to economic development	21
— Schools ● trends ● economists. Inconsistency of some contemporary bourgeois theories (II) (Constantin Bichi)	22
— Debates in the area of the new international economic order (Daniel Dăianu)	26

DANS LE NUMERO

— Les prix des produits agricoles dans le contexte des corrélations entre les coûts et les prix dans l'économie (Traian Lazăr)	5
— La coopération, une composante active de la croissance économique (Ion Vetrineanu)	9
— L'utilisation du potentiel énergétique des eaux géothermales (I) (debat)	16
— Discussions économiques avec Carlos Mallmann. Recherches utiles au développement économique	21
— Ecoles ● courants ● économistes. L'inconsistance de quelques théories bourgeoises contemporaines (II) (Constantin Bichi)	22
— Debats dans le perimetre du nouvel ordre économique international (Daniel Dăianu)	26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Цены на сельскохозяйственные продукты в контексте соотношений между себестоимостью и ценами в экономике (Траян Лазар)	5
— Потребительская кооперация — активная составная экономического роста (Ион Ветриняну)	9
— Использование энергетического потенциала геотермальных вод (I) (Обеаудение)	16
— Экономические беседы с... Карлосом Маллманом. Исследования, полезные для экономического развития	21
— Школы ● течения ● экономисты. Несостоятельность некоторых современных буржуазных теорий (II) (Константин Бици)	22
— Дискуссии в периметре нового международного экономического порядка (Даниел Даяну)	26

IMPORTANT

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică“.

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1 — cod 70 159, București.

Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont. I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

O gamă complexă de aparate foto, care realizează fotografii de bună calitate. Seria de aparate foto ORIZONT, compusă din 6 tipuri de complexități diferite, satisface o diversitate de preferințe, adresându-se atât începătorilor cât și celor avansați în arta fotografică.

Aparatele foto ORIZONT cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria fotografică de pretutindeni :

- optică de precizie, mecanisme sigure, construcție compactă ;
- obiectiv cu lentile tratate antireflex, redare perfectă a culorilor ;
- contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electronic magneziu ;

- pîrghie cu armare rapidă ;
- numărător de cadre automat ;
- construcția acestora exclude posibilitatea expunerii duble ;
- măsurarea iluminării prin celulă fotoelectrică.

Din principalele date tehnice ale sale rețineți :

- folosește film în casete de 36 imagini, format 24/36 ;
- obiectiv FOTOCOLOR 1 : 2,8/40 ;
- timpi de expunere B : 1/30 — 1/300 și B : 1/30 — 1/500 ;
- exponometru încorporat ;
- reglaj de sensibilitate film 15—27 DIN

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat oferă întreaga gamă de aparate foto ORIZONT la prețurile cuprinse între 500—1200 lei, la care se adaugă prețul etuiului — 29 lei, în funcție de complexitatea aparatului.

recom

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE,
COSMETICE, COLORANȚI ȘI LAGURI

Produsele realizate de Intreprinderea de produse cosmetice „NIVEA” Brașov și-au câștigat prestigiul în țară și în numeroase confruntări internaționale.

Vă recomandăm gama de produse cu aromă de mere.

● Șampon de păr, cu miros persistent, agreabil. Este indicat pentru orice tip de păr, asigurându-i luciu și strălucire.

● Săpun cu aromă de mere.